

ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

โดย

นายพีรพัฒน์ รุ่งเรือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1

โดย
นายไพโรจน์ รุ่งเรือง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2553
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**SUPERVISORY SKILLS OF ADMINISTRATORS AND DESIRED CHARACTERISTICS
OF STUDENTS IN MUNICIPAL SCHOOLS, REGION 1**

By

Peeraphat Rungruang

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2010

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ทักษะการนิเทศ
การศึกษาของผู้บริหารกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล
กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1” เสนอโดย นายพีรพัฒน์ รุ่งเรือง เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัทสนวงศ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. อาจารย์ ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์
2. อาจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.สำเริง อ่อนสัมพันธุ์)
...../...../.....

..... กรรมการ
(ดร.ศิริพร ตันดิยมาศ)
...../...../.....

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์)
...../...../.....

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว)
...../...../.....

51252210 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร/คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

फिरพัฒนา รุ่งเรือง : ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อ.ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์ และ อ.ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว. 153 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยใช้สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 จำนวน 38 โรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระและพนักงานครู จำนวน 228 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของไวลส์ (Wiles) และเลิฟเฟิล (Lovell) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2.

51252210 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEYWORDS : SUPERVISORY SKILLS OF ADMINISTRATORS/
DESIRED CHARACTERISTICS OF STUDENTS

PEERAPHAT RUNGRUANG : SUPERVISORY SKILLS OF ADMINISTRATORS
AND DESIRED CHARACTERISTICS OF STUDENTS IN MUNICIPAL SCHOOLS,
REGION 1. THESIS ADVISORS : MATTANA WANGTHANOMSAK, Ph.D. and
VORAKARN SUKSODKIEW, Ph.D., 153 pp.

The purposes of this research were to find 1) the supervisory skills of administrators in municipal schools, Region 1, 2) the desired characteristics of students in municipal schools, Region 1, and 3) the relationship between supervisory skill of administrators and the desired characteristics of students in municipal schools, Region 1. The sample used in this research were 38 municipal schools in Region 1. The respondents consisted of school administrators, head of learning strands and teachers, with the total of 228. The research instrument used was a questionnaire concerning supervisory skills of administrators, based on Wiles and Lovell, and desired characteristics of students, based on the Ministry of Education. The statistical used to analyze the data were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product – moment correlation coefficient.

The findings of the research were as follow :

1. The supervisory skills of administrators in municipal schools, Region 1, as a whole and as an individual, were found at a high level.
2. The desired characteristics of students in municipal schools, Region 1, as a whole and as an individual, were found at a high level.
3. There was a relationship between the supervisory skills of administrators and the desired characteristics of students in municipal schools, Region 1 at .05 level of significance.

Department of Educational Administration Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2010

Student' s signature.....

Thesis Advisors' s signature 1. 2.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตาของอาจารย์ ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์ อาจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว ประธานและที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.สำเร็จ อ่อนสัมพันนฐ์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.ศิริพร ตันดิยมาศ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ สนับสนุนและช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.วันเพ็ญ นุรีสูงเนิน ผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ โรงเรียนวอนนภาศัพท์ จังหวัดชลบุรี ดร.อมรทิพย์ เจริญผล ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กรุงเทพมหานคร นายโสภณ นาคศิริ ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาเชี่ยวชาญ สำนักการศึกษา เทศบาลนครนครปฐม นางอุบลรัตน์ สุวรรณสายะ ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักการศึกษา เทศบาลนครนครปฐม และนางนิรมล วิบูลมมงคล ครูชำนาญการ วิชาภาษาไทย โรงเรียนเทศบาล ๓ สระกระเทียม จังหวัดนครปฐม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ ๑ ทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล ตลอดจนพนักงานครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ ๑ ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ คุณสุภัทรา นุชสาย คุณศิริพร ทองธรรมจินดา นายสุนทร เขียวทรัพย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๕ วัดพระปฐมเจดีย์ และเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาภาควิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 28/2 ทุกคน ที่เป็นกำลังใจสำคัญในการศึกษาระดับมหาบัณฑิตอย่างดีเสมอมา จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฏ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	3
ปัญหาของการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	12
ข้อคำถามของการวิจัย.....	12
สมมติฐานของการวิจัย.....	13
ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย.....	13
ขอบเขตของการวิจัย.....	18
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	20
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	21
การนิเทศการศึกษา.....	21
ความหมายของการนิเทศการศึกษา.....	21
จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา.....	23
หลักการนิเทศการศึกษา.....	24
ความสัมพันธ์ของการนิเทศกับการบริหารการศึกษา.....	25
บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา.....	26
ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา.....	29
ทักษะการนิเทศการศึกษา.....	29
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	33
วิสัยทัศน์.....	33
หลักการ.....	34

บทที่	หน้า
จุดหมาย.....	34
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน.....	35
คุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	35
มาตรฐานการเรียนรู้.....	36
ตัวชี้วัด.....	36
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	37
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน.....	38
ความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	38
ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	39
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	39
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	47
การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	56
การวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	58
การรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	63
แนวทางการบันทึกผลการประเมิน.....	64
สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.....	65
การจัดการศึกษาท้องถิ่น.....	66
วิสัยทัศน์การจัดการศึกษาท้องถิ่น.....	67
ภารกิจจัดการศึกษาท้องถิ่น.....	67
วัตถุประสงค์.....	67
นโยบายการจัดการศึกษาท้องถิ่น.....	68
วิธีการจัดการศึกษาท้องถิ่น.....	70
การบริหารการศึกษาของเทศบาล.....	71
ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1.....	74
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	75
งานวิจัยในประเทศ.....	75
งานวิจัยต่างประเทศ.....	79
สรุป.....	82

บทที่		หน้า
3	การดำเนินการวิจัย.....	83
	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	83
	ระเบียบวิธีวิจัย.....	84
	แผนแบบการวิจัย.....	84
	ประชากร.....	85
	กลุ่มตัวอย่าง.....	85
	ผู้ให้ข้อมูล.....	85
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	87
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	89
	การพัฒนาเครื่องมือ.....	90
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	91
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	91
	สรุป.....	92
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
	ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	94
	ตอนที่ 2 ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล	
	กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1	96
	ตอนที่ 3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล	
	กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1	103
	ตอนที่ 4 ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะ	
	อันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล	
	กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1.....	112
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	114
	สรุปผลการวิจัย.....	114
	การอภิปรายผล.....	115
	ข้อเสนอแนะ.....	121
	บรรณานุกรม.....	122

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	129
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	130
ภาคผนวก ข หนังสือขอทดลองเครื่องมือ รายชื่อโรงเรียนทดลองเครื่องมือ ค่าความเที่ยงของเครื่องมือ.....	133
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย.....	140
ประวัติผู้วิจัย.....	153

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2552 ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนครปฐม.....	11
2	ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการรักษา ศาสนา กษัตริย์.....	48
3	ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้าน การซื่อสัตย์สุจริต.....	49
4	ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการมีวินัย.....	50
5	ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการใฝ่เรียนรู้.....	51
6	ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้าน การอยู่อย่างพอเพียง.....	52
7	ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการมุ่งมั่นใน การทำงาน.....	53
8	ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้าน การรักความเป็นไทย.....	54
9	ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้าน การมีจิตสาธารณะ.....	55
10	จำนวนประชากร ตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล.....	86
11	สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ อายุราชการ ตำแหน่งหน้าที่ และระดับการศึกษา.....	95
12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะการนิเทศการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวม.....	96
13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะการนิเทศการศึกษา ของผู้บริหารสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านทักษะด้านการเป็นผู้นำ.....	97

ตารางที่	หน้า
14	98
15	100
16	101
17	102
18	103
19	104
20	105
21	106
22	107

ตารางที่	หน้า
23	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการอยู่อย่างพอเพียง..... 108
24	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการมุ่งมั่นในการทำงาน..... 109
25	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการรักความเป็นไทย..... 110
26	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการมีจิตสาธารณะ..... 111
27	ค่าความสัมพันธ์ของทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมและรายด้าน..... 112

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	ขอบข่ายของการวิจัย.....	17
2	ขอบเขตของการวิจัย.....	19
3	แนวทางการดำเนินการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	57
4	โครงสร้างการบริหารการศึกษา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.....	72
5	โครงสร้างการบริหารการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด.....	73

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 1

บทนำ

การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันกำลังเคลื่อนเข้าสู่สังคมแห่งความรู้ที่แพร่กระจายและเชื่อมโลกให้เป็นหนึ่งเดียวด้วยวิทยาการความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสำคัญของการพัฒนาประเทศ และการแข่งขันระหว่างนานาประเทศ มิได้ขึ้นอยู่กับระบบทุน ทรัพยากรธรรมชาติ เครื่องจักร หรือแรงงานชั้นกรรมมาชีพอีกต่อไป แต่จะขึ้นอยู่กับศักยภาพ และคุณภาพของคนเป็นสำคัญ โลกในอนาคตจึงเน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา โดยมุ่งให้ทุกคนมีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศทุกๆ ด้านอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ที่มีกระบวนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีเป้าหมายที่ชัดเจน คือการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด การประพฤติปฏิบัติ ฯลฯ โดยคาดหวังว่าคนที่มีความรู้จะทำให้สังคมมีความมั่นคง สงบสุข เจริญก้าวหน้าทันโลก แข่งขันกับสังคมอื่นในเวทีระหว่างประเทศได้ คนในสังคมมีความสุข มีความสามารถ ประกอบอาชีพการงานอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์¹

จากข้อความดังกล่าวมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ มีจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือ

¹ปรัชญา เวสารัชช, หลักการจัดการศึกษา (กรุงเทพฯ : สำนักการปฏิรูปการศึกษา, 2545), 4.

ศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต 3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย 4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข²

นอกจากนี้ เด็กในวัยประถมคือช่วงอายุ 6-12 ขวบ เป็นช่วงรอยต่ออีกช่วงหนึ่งที่มีความสำคัญโดยเฉพาะในช่วงยาเสพติดกำลังระบาด ช่วงวัยประมณนี้เป็นช่วงที่เด็กจะต้องเข้าสู่โรงเรียนในชั้นเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น และประถมศึกษาตอนปลายเป็นส่วนใหญ่ ในช่วงปีสุดท้ายเด็กบางคนอาจเริ่มเข้าสู่วัยที่เด็กออกสู่สังคมนอกร้านอย่างจริงจัง โดยไปโรงเรียนเต็มเวลาที่ระบบการศึกษาได้จัดไว้ คือ ไปโรงเรียนตั้งแต่เช้าถึงบ่ายหรือเย็น จึงกลับเข้าสังคมในบ้านอีกครั้งหนึ่ง เป็นวัยที่เด็กจะเรียนรู้การปรับตัวในด้านต่างๆ ทั้งด้านการเรียนการเข้ากับเพื่อน การเข้ากับครู และปรับตัวให้เข้ากับระบบสังคมโรงเรียน ซึ่งเป็นสังคมที่ใหญ่กว่าสังคมครอบครัวมาก สำหรับวัยนี้เด็กมีระดับพัฒนาการของร่างกายและจิตใจมากขึ้นแล้ว เด็กจะมีความพร้อมที่จะจากบ้านโดยไม่รู้สึกหวาดกลัวการพลัดพราก และเด็กได้พัฒนาความสามารถด้านความคิด ความจำ การใช้ภาษา การรับรู้ และการแสดงออกขึ้นมาอีกระดับหนึ่งที่จะออกไปสู่สังคมที่ปกป้องเด็กน้อยลง ให้ความช่วยเหลือน้อยลง เด็กต้องช่วยตัวเองมากขึ้น คือสังคมโรงเรียน ดังนั้นก่อนถึงวัยเรียนนี้เด็กต้องมีพัฒนาการก่อนหน้าให้เหมาะสมตามอายุ เมื่อเข้าวัยเรียนจึงจะมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองต่อไปได้ตามลำดับ³

²กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552), 4-7.

³สุรพงษ์ อำพันวงษ์, “ชีวิตและสุขภาพ,” เดลินิวส์, 26 มีนาคม 2543. [Online], accessed 20 กันยายน 2553. Available from http://www.clinicdek.com/index.php?option=com_content&task=view&id=340&Itemid=29

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกก้าวสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ หรือเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจที่เรียกว่าเศรษฐกิจฐานความรู้ ความรู้จึงเป็นเครื่องมือจำเป็นที่ขาดไม่ได้ ในสังคมสมัยใหม่นี้ความรู้ที่ทันสมัยที่เหมาะสมกับสภาพการณ์จะช่วยแก้ปัญหาได้ และนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นพลังสำคัญในการอยู่รอดและการพัฒนา ทั้งสำหรับบุคคลแต่ละคนและสำหรับสังคมประเทศชาติโดยรวม⁴ การศึกษาของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าและมีระบบมากขึ้น การนิเทศการศึกษาจึงได้ถูกจัดให้เป็นระบบมากขึ้นเช่นกัน⁵ นอกจากนี้การศึกษาไทยยังมีความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 6 กล่าวว่า การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข⁶ ซึ่งโดยทั่วไปการบริหารจัดการงานในโรงเรียนประกอบด้วยงานหลัก 4 งาน คือ งานวิชาการ งานบริหารทั่วไป งานบุคลากร และงานงบประมาณการเงิน ต้องอาศัยกระบวนการที่สำคัญ 3 ประการ คือ กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการบริหาร และกระบวนการนิเทศการศึกษา หนึ่งในกระบวนการนี้คือกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน ดำเนินการ โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครู ตลอดจนบุคลากรภายในสถานศึกษาร่วมมือกัน ปรับปรุงงานด้านต่างๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่งคุณภาพของสถานศึกษาและของผู้เรียนให้อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ ผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูผู้สอน และบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน⁷

การนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษามีประโยชน์หลายประการ คือ ทำให้ครูสอนได้ตรงตามเป้าหมาย ทำให้ความเคลื่อนไหวทางวิชาการของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบและต่อเนื่องตลอดเวลา ทำให้บุคลากรมองเห็นความสำคัญของงานวิชาการและปฏิบัติงานโดยเน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ และช่วยให้สถานศึกษาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อันมี

⁴ปรัชญา เวสารัชช, หลักการจัดการศึกษา (กรุงเทพฯ : สำนักการปฏิรูปการศึกษา, 2545), 6.

⁵สุวรรณา โชติสุกานต์, การนิเทศการศึกษา (กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2547), 4.

⁶กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 (กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), 5.

⁷จันทร์ธานี สงวนนาม, ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : บั๊ก พอยท์, 2551), 159.

ผลกระทบต่อคุณภาพของการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁸ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาควรจะตระหนกอยู่เสมอว่า จะทำอย่างไรให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ใช้กระบวนการบริหารจัดการองค์การให้บรรลุเป้าหมาย โดยเป้าหมายที่สำคัญคือคุณภาพของผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน ซึ่งกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ซึ่งจะประกอบด้วย ความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ เมื่อผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปแล้ว จะทำให้มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดแล้ว จะนำไปสู่การมีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ อีกด้วย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดนั้นต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนา ผ่านการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในลักษณะต่างๆ จนตกผลึกเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในตัวผู้เรียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต้องใช้ข้อมูลจากการสังเกต พฤติกรรม ซึ่งใช้เวลาในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมเพื่อนำมาประเมินและตัดสิน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวไว้ใน มาตราที่ 23 24 และ 26 เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสรุปได้ว่า ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่างๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา และให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมในแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา⁹ นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และความรอบรู้อย่างเท่าทันให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้ พื้นฐานที่จำเป็นในการดำเนิน

⁸ เรื่องเดียวกัน, 161.

⁹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545), 13-15.

ชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน¹⁰ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้มุ่งมั่นขยายโอกาสทางการศึกษา ให้เยาวชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างกว้างขวางและทั่วถึง โดยคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา นอกเหนือจากการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมและสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในคุณค่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตย

ปัญหาของการวิจัย

การนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นการดำเนินการโดยผู้บริหารสถานศึกษาและครู ตลอดจนบุคลากรภายในสถานศึกษา ร่วมมือกันปรับปรุงงานด้านต่างๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่งคุณภาพของสถานศึกษาและของผู้เรียนให้อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ¹¹ จากรายงานการวิจัย การบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับสรุป ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้รายงานถึงปัญหาการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้ 1) ปัญหาด้านวิชาการ พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหาในระดับกลาง โดยประเด็นที่ระบุว่าเป็นปัญหา 3 อันดับแรก คือ ไม่มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของเทศบาล รองลงมาคือ ขาดการนำผลการนิเทศโรงเรียนมาพัฒนาการจัดการศึกษา และขาดการนิเทศโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ 2) ปัญหาด้านงบประมาณ พบว่า ปัญหาที่ระบุว่าจะอยู่ในระดับปานกลาง คือ พัสดุ/ครุภัณฑ์ในปัจจุบันไม่เพียงพอแก่การใช้งาน 3) ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ปัญหาที่ระบุว่าจะอยู่ในระดับปานกลาง คือ บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และบุคลากรได้รับมอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความรู้และความสามารถ 4) ปัญหาด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหาในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่ระบุว่าเป็นปัญหา 3 อันดับแรก คือ ระบบข้อมูลและสารสนเทศภายในเทศบาลยังไม่เป็นระบบ รองลงมา

¹⁰ สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 2549, อ้างถึงใน กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552), 2.

¹¹ จันทรานี สงวนนาม, ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์, 2551), 159.

คือ ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาไม่มีความต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน และขาดระบบสารสนเทศ เชื่อมโยงข้อมูลของโรงเรียน¹²

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ยังได้ระบุถึงปัจจัยอุปสรรคในการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้ 1) จำนวนบุคลากรในสำนัก/กองการศึกษาไม่เพียงพอต่อภาระงานและโครงสร้างการบริหาร 2) ความไม่ชัดเจนในเรื่องความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบุคลากรในสำนัก/กองการศึกษา 3) การนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการศึกษาดำเนินการไม่เต็มที่ 4) ขาดความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณระดับสถานศึกษา และ 5) พื้นฐานและภูมิหลังของเด็กที่เข้าสู่ระบบโรงเรียนสังกัดเทศบาลมีความหลากหลายสูง¹³

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครปฐม อำเภอเมือง นครปฐม จังหวัดนครปฐม พบปัญหาด้านผู้บริหาร คือ ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังขาดแรงจูงใจ ในการแสวงหาโอกาสที่สร้างความท้าทาย ทำงานขาดความกล้าเสี่ยง คิดในกรอบทำงานตามกรอบ ไม่เร่งเร้าที่จะพัฒนางานให้เกิดผลโดยจริงจัง ขาดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาการทำงานในองค์กร มักจะบริหารงานแบบเดิมๆ ผลก็จะออกมาแบบเดิมๆ นอกจากนี้ยังพบปัญหาในการปฏิบัติงานในภาพรวมของบุคลากรในองค์กรยังไม่มีการทำงานอย่างจริงจัง เนื่องจากการปฏิบัติงานของผู้บริหารเองไม่ได้เข้ามาคลุกคลีในการทำงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา ได้แต่เป็นผู้สั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้ปฏิบัติ และการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาที่เป็นไปตามหน้าที่ และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น ขาดการตัดสินใจในการพัฒนางานด้วยตนเอง การบริหารงานขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากภาคส่วนต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนกิจการสถานศึกษาอย่างแท้จริง¹⁴ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาการบริหารงานของเทศบาลเมืองปทุมธานีและเทศบาลนครสมุทรสาครมีการบริหาร โดยการกระจายอำนาจที่มีรูปแบบเป็นทางการ ซึ่งมีการกระจายหน้าที่ และความรับผิดชอบให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาตามลำดับชั้นจากบนลงล่าง ตามตำแหน่ง หน้าที่ แต่ในการกระจายอำนาจยังมีข้อยกเว้นเรื่องงบประมาณที่ต้องขึ้นอยู่กับผู้บริหารสูงสุด ทำให้การพัฒนางานบางอย่าง

¹²สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการวิจัย การบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับสรุป (กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2550), 15-17.

¹³เรื่องเดียวกัน, 26-30.

¹⁴สัมภาษณ์ นายโสภณ นาคศิริ, ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาเทศบาลนครนครปฐม, 9 พฤษภาคม 2553.

ดำเนินการไม่ต่อเนื่องส่งผลให้บางปัญหาไม่ได้รับการแก้ไข ในการบริหารไม่ส่งเสริมให้ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในด้านต่างๆ¹⁵ นอกจากนี้ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีการกำหนดเป้าหมาย และวิธีการดำเนินการที่ไม่ชัดเจน เป้าหมายส่วนใหญ่จะมาจากตัวผู้บริหารเอง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย แล้วนำเสนอ คณะครู ผู้ปกครอง ให้ความเห็นชอบ ส่วนใหญ่ไม่มีการแสดงความคิดเห็นในสภาพปัญหาของสถานศึกษา และกำหนดเป้าหมาย วิธีการ เพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน¹⁶

จากรายงานผลการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2552 ได้พบปัญหาจากการนิเทศ ดังนี้ 1) การจัดการนิเทศภายในสถานศึกษา และแต่ละสายชั้นยังไม่เป็นระบบและต่อเนื่อง 2) การจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ ครูยังไม่นำมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระที่รับผิดชอบ 3) การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การเขียน ยังมีนักเรียนอ่อนเรื่องการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ และ 4) ครูใช้สื่อการสอนที่เป็นรูปธรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้น้อยมาก¹⁷

สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครปฐม ได้สรุปปัญหาที่เกิดขึ้นกับครูและผู้บริหารบางคนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม แบ่งได้ 2 ด้าน ดังนี้

1. ปัญหาด้านครู ประกอบด้วย ครูปฏิบัติการสอนไม่ตรงเวลา สอนและพัฒนานักเรียนไม่เต็มตามศักยภาพ ขาดการพัฒนาตนเองในเรื่องการแสวงหาความรู้ เทคนิคการถ่ายทอดความรู้ ไม่มีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่หลากหลาย ไม่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ไม่เสียสละ ไม่อุทิศตนในการปฏิบัติหน้าที่การสอน ไม่ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เช่น เล่นเกม จับกลุ่มพูดคุย ออกนอกสถานที่ เป็นต้น ไม่เตรียมการสอน ไม่ทำแผนการสอน ใช้แผนการสอนของผู้อื่น ไม่เข้าใจหลักสูตรสถานศึกษา ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ ทั้งชั่วโมงสอน ขาดความกระตือรือร้น ไม่มีเป้าหมายในการทำงาน ใช้สื่อการสอนน้อยเกินไป ทำงานส่วนตัวในเวลาราชการไม่เป็นแบบอย่างที่ดี เช่น แต่งกายไม่เรียบร้อย สวมกระโปรงสั้น ใส่กางเกงรัดรูป ย้อมสีผมฉูดฉาด

¹⁵ สัมภาษณ์ นายสามารถ สวัสดิ์พิพัฒน์, ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครสมุทรสาคร, 20 กรกฎาคม 2553.

¹⁶ สัมภาษณ์ นางสาวกันยารัตน์ ตรึงสถิตวงศ์, ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเทศบาลปทุมธานี, 20 กรกฎาคม 2553.

¹⁷ สำนักงานการศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ ฝ่ายพัฒนาการนิเทศการศึกษา, “หนังสือที่ นฐ 52006/ เรื่อง รายงานผลการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2552,” 30 ตุลาคม 2552.

กริยามารยาทไม่เรียบร้อย ใช้วาจาไม่สุภาพกับนักเรียนและเพื่อนครู เป็นต้น ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ใช้ความคิดของตนเป็นหลัก นินทาว่าร้าย ยุยงให้เกิดความแตกแยก ขาดความสามัคคี แบ่งกลุ่มพวก ไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับองค์กรเท่าที่ควร แสวงหาประโยชน์แก่นักเรียน เช่น ค้าขาย สอนพิเศษ เป็นต้น วางตัวไม่เหมาะสมกาลเทศะ โดยทำตัวใกล้ชิดเป็นส่วนตัวกับผู้บริหาร อาจหวังผลประโยชน์และความก้าวหน้า ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน การจัดสวัสดิการด้านต่างๆ ไม่ทั่วถึงและเพียงพอ เช่น อุปกรณ์ คนตรี กีฬา เป็นต้น และครูจ้างสอนบางคนที่ได้รับการบรรจุไปแล้วปฏิบัติหน้าที่ไม่ทุ่มเทจริงจัง

2. ปัญหาด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้บริหารปฏิบัติงานไม่เป็นระบบ พัฒนาตนเองน้อยเกินไป ใช้อำนาจไม่เป็นธรรม ขาดความยุติธรรม ลำเอียง ใช้อารมณ์ ไม่เป็นแบบอย่าง ใช้วาจาไม่สุภาพ ไม่ให้เกียรติครู ไม่ลงโทษครูที่กระทำผิดตามระเบียบ ขาดการดูแลเอาใจใส่เกี่ยวกับสวัสดิการ การสร้างขวัญกำลังใจในสนับสนุนด้านต่างๆ ขาดทักษะความรู้ในเรื่องการบริหารงบประมาณ มอบหมายงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชามากเกินไป แต่ผู้บริหารทำหน้าที่ของตนเองไม่เต็มศักยภาพ ไม่พัฒนาสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ขาดการนิเทศดูแล ช่วยเหลือหรือแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ไม่สนับสนุนช่วยเหลือ ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนอย่างจริงจัง ขาดการสื่อสาร และการสนับกับชุมชน เพื่อพัฒนาการศึกษา¹⁸

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นยังมีปัญหาอีกหลายประการ ผู้ที่มีหน้าที่ในความรับผิดชอบต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรโดยตรงก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่จะต้องแสดงบทบาทหน้าที่ของการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้ทักษะกระบวนการที่หลากหลาย และทักษะการนิเทศ การศึกษาก็เป็นส่วนหนึ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความตระหนักในการพัฒนาตนเองให้มีความเชี่ยวชาญเพื่อไว้ใช้สำหรับแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ในส่วนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้น กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ 8 ประการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย

¹⁸สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครปฐม, “วิเคราะห์ข้อที่ควรพัฒนาของครูสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านการพัฒนาวิสัยและจรรยาบรรณ ตามโครงการพัฒนาครู,” เอกสารประกอบการอบรมเรื่องโครงการสร้างจิตสำนึกในการประกอบวิชาชีพครูของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม เสนอที่ศูนย์กีฬาเทศบาลนครนครปฐม, 27 พฤษภาคม 2553.

4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ¹⁹ กระทรวงศึกษาธิการ ได้พบปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เรื่อง ปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติระดับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มาก ทำให้เกิดปัญหาหลักสูตรแน่น การวัดและประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐาน ส่งผลต่อปัญหาการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษา และการเทียบโอนผลการเรียน รวมทั้งปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ²⁰

วินัดดา ปิยะศิลป์ กล่าวว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก โดยเฉพาะช่วงวัยระดับชั้นประถม ดังนี้ มีพ่อแม่หลายคู่ที่พาเด็กมาปรึกษาทั้งหมด เรื่องที่เด็กไปโรงเรียนแล้วเฉา เจ็บ ซึม จ้อย ไม่ร่าเริง แต่เวลาอยู่ที่บ้านทุกอย่างปกติ ไม่เข้าใจว่าเกิดอะไรขึ้นกับลูก การสอนให้ลูกปรับตัวเก่ง เข้ากับคน เข้ากับสถานที่ สภาพแวดล้อมได้เร็วและดีนั้น เป็นพื้นฐานจำเป็น ต้องสร้างให้เกิดขึ้นในตัวเด็กชั้นวัยอนุบาล เด็กจึงจะพร้อมในการออกสู่สังคมได้ง่ายขึ้น สาเหตุที่ทำให้เด็กไม่ร่าเริงเมื่ออยู่โรงเรียน

- 1) ปรับตัวเข้ากับระบบโรงเรียนและเพื่อนไม่ได้
- 2) การเลี้ยงดูที่ตามใจเด็กมากเกินไปจนเด็กเอาแต่ใจตัวเอง ไม่สนใจความรู้สึกของผู้อื่น ไม่ยอมปรับเข้าหาผู้อื่น หรือช่วยเหลือเด็กมากเกินไป จนเด็กขาดประสบการณ์ในการช่วยเหลือตนเอง แก้ปัญหาเฉพาะหน้าไม่ได้ พึ่งพาผู้ใหญ่ไปหมด
- 3) ขาดทักษะในการเล่นกับเพื่อน เล่นไม่เป็น
- 4) ขาดการฝึกฝนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ขอลเล่นด้วยก็ไม่เป็น ลูกแกล้งก็ไว้วางใจไม่ได้ ไม่เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น แบ่งปันของเล่นไม่ได้ เป็นต้น²¹

ละมัย อัดโน กล่าวว่า ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดในเด็กประถมศึกษาตอนปลายที่จะเข้าสู่มัธยมศึกษาตอนต้น มีสาเหตุสำคัญที่ทำให้ติดยาเสพติด คือ 1) จากการถูกชักชวน การถูกชักชวนนี้อาจจะเกิดจากเพื่อนสนิทที่กำลังติดยาอยู่และอาจจะให้เพื่อนลองบ้าง ปัญหานี้มักจะเกิดกับเด็กที่มีปัญหาทางครอบครัวขาด ความอบอุ่น ใจแตก เอาเพื่อนเป็นที่พึ่งนอกจากนี้ผู้ที่อยู่ในแหล่งที่มีการซื้อขายยาเสพติด ก็อาจจะได้รับการ ชักจูง คุณภาพของยาเสพติดว่าดีต่างๆ นานา เช่น อาจจะบอกว่าเมื่อเสพแล้วจะทำให้ปลอดโปร่ง เหมาะแก่การเรียนการทำงาน การชักจูงดังกล่าวอาจจะเกิดขึ้นในขณะที่ผู้ถูกชักจูง กำลังมึนเมา สุราเที่ยวเตร่กัน จึงทำให้เกิดการติดยาได้ 2) จากการอยากทดลอง อยากรู้ อยากเห็น อยากจะรู้รสชาติ อยากสัมผัส โดยคิดว่าคงจะไม่ติดง่ายๆ แต่เมื่อ ทดลอง เสพเข้า

¹⁹กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552), 7.

²⁰เรื่องเดียวกัน, 1.

²¹วินัดดา ปิยะศิลป์, สารพันปัญหาเด็ก [Online]. accessed 20 กันยายน 2553. Available from http://www.clinicdek.com/index.php?option=com_content&task=view&id=189&Itemid=26

ไปแล้วมักจะติด เพราะยาเสพติดในปัจจุบัน เช่น เฮโรอีน จะติดง่ายมาก แม้เสพเพียงครั้งหรือสองครั้งก็จะติดแล้ว 3) จากการถูกหลอกลวง ยาเสพติดมีรูปแบบต่างๆ มากมาย ผู้ถูกหลอกลวงไม่ทราบว่าสิ่งที่ตนได้กินเข้าไปนั้น เป็นยาเสพติดให้โทษร้ายแรง คิดว่าเป็นยาธรรมดาไม่มีพิษร้ายแรง อะไรตามที่ผู้หลอกลวงแนะนำผลสุดท้าย กลายเป็นผู้ติดยาเสพติดไป 4) เหตุทางกาย ความเจ็บป่วยทางกาย เช่น ต้องถูกผ่าตัดหรือเป็นโรคปวดศีรษะ เป็นหืด เป็นโรคประสาทได้รับความทรมานทางกายมากผู้ป่วยต้องการบรรเทา พยายามช่วยตัวเองมานานแต่ก็ไม่หาย จึงหันเข้าหา ยาเสพติด จนติดยาในที่สุด 5) จากความท้อถอย บุกคลีประเทืองนี้คิดว่าตัวเองเป็นคนเก่งอยากลองซึ่งรู้แก่ใจว่า ยาเสพติดให้โทษเป็นสิ่งไม่ดีแต่ด้วยความที่ท้อถอยเป็นวัยรุ่นไม่เกรงกลัวอะไร ต้องการแสดงความเด่นดังอวดเพื่อนว่าข้านี้คือพระเอก ขาดความยั้งคิดจึงเสพยา เสพติดและติดยาในที่สุด และ 6) จากสิ่งแวดล้อม เช่น สถานที่อยู่อาศัยแออัด เป็นแหล่งส้วม หรือเป็นแหล่งที่มีการเสพยาและค้ายาเสพติด ภาวะทางเศรษฐกิจบีบคั้นจิตใจ เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือ จิตใจผลักดันให้ผู้ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมดังกล่าว บางคนหันมาพึ่งยาเสพติดโดยคิดว่าจะช่วยให้ตนเองหลุดพ้นจากสภาพต่างๆ ที่คับข้องใจเหล่านั้นได้²²

กลุ่มงานวิชาการสมาคมฯ ได้กล่าวถึง เยาวชนวัย 10-18 ปี ถูกดำเนินคดีทางกฎหมายมากถึง 46,981 คดี ส่วนใหญ่เป็นเด็กบ้านแตก ซึ่งถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจ 76 แห่งทั่วประเทศ และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนอีก 17 แห่ง มีจำนวนทั้งสิ้น 46,981 คดี โดยเด็กที่อยู่กับครอบครัวมีแนวโน้มก่อเหตุอาชญากรรมน้อยกว่าเด็กที่บ้านแตก คือ เด็กบ้านแตกที่ไม่มีพ่อแม่ ก่อเหตุ 24,440 คดี หรือร้อยละ 52.02 ส่วนเด็กที่มีพ่อแม่คอยอบรม สั่งสอน หลงผิดไปจำนวน 22,541 คดี หรือคิดเป็นร้อยละ 47.98 จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีนั้น พบว่า เพศชายก่อเหตุถึง 42,779 คดี หรือคิดเป็นร้อยละ 91.06 ส่วนเพศหญิงก่อเหตุแค่ 4,202 คดี หรือคิดเป็นร้อยละ 8.94 นักเรียนชั้นมัธยมต้นก่อเหตุมากที่สุด คือจำนวน 18,455 คดี หรือคิดเป็นร้อยละ 39.28 รองลงมาเป็นเด็กชั้นประถม ก่อเหตุ 13,673 คดี หรือคิดเป็นร้อยละ 29.10 คดีโดยภาพรวมคือ ตัก วิ่ง ชิง ปล้น เป็นอันดับต้นที่เด็กกระทำผิด ยาเสพติดรองลงมา กระทำผิด พ.ร.บ.จราจรทางบก ได้แก่ การแข่งรถ เล่นการพนัน ชกต่อยจนถึงการฆ่า ซึ่งเกิดในกรุงเทพฯ มากสุดคือ 4,809 คดี สมุทรปราการ 1,032 คดี ปทุมธานี 1,018 คดี โดยเหตุผลในการก่อคดี พบว่า เป็นการคบเพื่อน รองลงมาเป็นความท้อ

²²ละมัย อัดโน, ปัญหาเสพติดของวัยรุ่น [Online], accessed 27 กันยายน 2553.

คะนองรู้เท่าไม่ถึงการณ์ นอกจากนั้นจากสภาพเศรษฐกิจ สภาพครอบครัว ทะเลาะวิวาทและถูกบังคับ²³

แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2552 – 2554 ของเทศบาลนครนครปฐมได้วางยุทธศาสตร์การพัฒนาทางการศึกษาโดยกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายไว้ว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเฉลี่ยในรายวิชาหลัก ร้อยละ 70 ภายในปี 2552²⁴ แต่ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2552 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผ่านมา ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนยังไม่บรรลุตามตัวชี้วัดและเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งทางสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครปฐมได้สรุปผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2552 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2552 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนครปฐม

วิชา	ค่าเฉลี่ยของแต่ละวิชา				จำนวนผู้เข้าสอบ
	คะแนนสูงสุด	คะแนนต่ำสุด	คะแนนเฉลี่ย	ค่า S.D.	
ภาษาไทย	66.67	16.67	35.74	8.39	710
สังคมศึกษา	74.00	4.00	31.78	10.68	710
ภาษาอังกฤษ	80.00	0.00	21.81	10.22	710
คณิตศาสตร์	88.00	4.00	28.18	11.88	710
วิทยาศาสตร์	85.50	5.00	33.87	12.61	710
สุขศึกษาฯ	92.00	8.00	62.88	15.31	710
ศิลปะ	93.33	3.33	39.25	14.04	710
การงานฯ	86.67	10.00	48.10	13.77	710

ที่มา : นายนันทน์ สมบูรณ์, รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2552 (นครปฐม : ม.ป.ท., 2553), (อัดสำเนา)

²³ไทยรัฐ, 7 มกราคม 2553. [Online], accessed 27 กันยายน 2553. Available from http://th.88db.com/th/Knowledge/Knowledge_Detail.page?kid=751904

²⁴งานวิเคราะห์นโยบายและแผน คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครนครปฐม, แผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2552-2554 เทศบาลนครนครปฐม (นครปฐม : ม.ป.ท., 2551), (อัดสำเนา)

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ และการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ได้คะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 สำหรับวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาถึงแม้ว่าจะได้ค่าเฉลี่ย 62.88 แต่ก็ยังไม่ถึงร้อยละ 70 ตามตัวชี้วัดและเป้าหมายที่เทศบาลนครนครปฐมได้กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจมีปัจจัยหลายอย่างที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อาทิเช่น กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน การนิเทศการศึกษา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในด้านการใฝ่เรียนรู้ เป็นต้น

จากสภาพปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังมีปัญหาอีกมาก ซึ่งการบริหารสถานศึกษาโดยผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารงานในสถานศึกษา หากผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการนิเทศการศึกษาที่ดี ย่อมส่งผลให้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาในทุกๆ ด้านดีขึ้นด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อทราบทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1
2. เพื่อทราบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดข้อคำถามสำหรับการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 อยู่ในระดับใด
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 อยู่ในระดับใด
3. ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 มีความสัมพันธ์กันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษา
ท้องถิ่นที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษา
ท้องถิ่นที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง
3. ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
ผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 มีความสัมพันธ์กัน

ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

การบริหารสถานศึกษาของแต่ละแห่งส่วนใหญ่มักจะมีลักษณะการบริหารจัดการ
การศึกษาในเชิงระบบซึ่งประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต
(output) และการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีวิเคราะห์เชิงระบบ (system analysis) ตามแนวคิด
ของแคทซ์ (Katz) และคานซ์ (Kahn) มาสร้างเป็นขอบข่ายของการวิจัย ซึ่งได้กล่าวถึงระบบว่าเป็น
ปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบซึ่งกันและกันในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตาม
วัตถุประสงค์องค์การ ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต
(output) องค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้จะทำงานร่วมกันเป็นวัฏจักรที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม
(context) ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ได้แก่ สภาพภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น
และมีข้อมูลย้อนกลับ (feedback)²⁵ การบริหารในทุกองค์การจำเป็นต้องมีปัจจัยหรือทรัพยากร
พื้นฐานทางการบริหารที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) คน (man) ได้แก่ บุคคลหรือกลุ่มคนในองค์การที่
ร่วมกันทำงาน 2) เงิน (money) ได้แก่งบประมาณที่ใช้ในการบริหารทุกส่วนขององค์กร 3) วัสดุ
สิ่งของ (materials) ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ เทคโนโลยีต่างๆ และ 4) การจัดการ
(management) ได้แก่ การบริหารงานขององค์การโดยผู้บริหาร²⁶ ซึ่งปัจจัยนำเข้า (input) ที่สำคัญใน
ขั้นตอนนี้คือผู้บริหารที่มีทักษะในการบริหารงานให้มีคุณภาพ ซึ่งมีนักวิชาการได้แสดงแนวคิด
เกี่ยวกับทักษะของผู้บริหาร ได้แก่ ไวลส์ (Wiles) และเลิฟเฟล (Lovell) กล่าวว่า ผู้บริหารจำเป็นต้อง
จะต้องมีทักษะในการนิเทศ 5 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1) ทักษะในด้านความเป็นผู้นำ (skill in leadership)

²⁵Daniel Katz and Robert L. Kahn, *The Social Psychology of Organizations*, 2nd ed. (New York: John Wiley & Son, 1978), 20.

²⁶จันทรานี สงวนนาม, *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์, 2545), 21.

ผู้นำเทศควรมีทักษะในการส่งเสริมความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นแก่บุคคลอื่น การชักนำให้ผู้อื่นยอมรับวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน การเสนอแนะความคิดวิธีการสอนใหม่ๆ สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ การจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ร่วมปฏิบัติงาน 2) ทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ (skill in human relation) ผู้นำเทศควรมีทักษะในการสร้างบรรยากาศที่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน การยอมรับบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล การยอมรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู การอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ร่วมงาน การสร้างความเป็นกันเองและความคุ้นเคยแก่ผู้ร่วมงาน 3) ทักษะในด้านการระดมการกลุ่ม (skill in group process) ทักษะในด้านการสร้างวัตถุประสงค์ในการทำงานของกลุ่ม การวางแผนการทำงานร่วมกัน การดำเนินงานร่วมกัน การประเมินผลการทำงานของกลุ่ม และการสร้างวัตถุประสงค์ใหม่ในการทำงานของกลุ่ม 4) ทักษะในด้านการบริหารงานบุคคล (skill in personnel administration) ทักษะในด้านการสรรหาและการสับเปลี่ยนบุคลากร การจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับหน้าที่การงาน การให้คำปรึกษาช่วยเหลือแก่กลุ่มปฏิบัติงาน และการวิเคราะห์ปัญหาในการวางแผนปฏิบัติงานครั้งต่อไป และ 5) ทักษะในด้านการประเมินผล (skill in evaluation) ทักษะในด้านการประเมินผลตามกระบวนการในการทำงาน การเก็บรวบรวมหลักฐานต่างๆ อย่างมีระบบ การประเมินผลตามวัตถุประสงค์ การตัดสินใจในการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ดีขึ้น ส่งเสริมการประเมินผลตนเองและเพื่อนร่วมงาน²⁷

ส่วนอิมันโด (Imundo) กล่าวว่า การนิเทศที่มีประสิทธิผลนั้น ผู้นำเทศต้องมีทักษะต่อไปนี้คือ 1) ทักษะในการจูงใจคนให้ทำประโยชน์ให้แก่องค์กร 2) ทักษะด้านแนวความคิดเกี่ยวกับการทำงาน พฤติกรรม วุฒิภาวะและไวต่อความรู้สึกของแต่ละบุคคล 3) เป็นนักติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิผล มีความมานะ บากบั่นให้แก่กลุ่มและงาน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะจูงใจให้บุคคลทำงานด้วยความสมัครใจ 4) มีความสามารถในการควบคุมเมื่อมีเหตุการณ์ที่จำเป็นเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว 5) มีส่วนร่วมในกระบวนการกลุ่ม และมีความสามารถทางด้านเทคนิคสูงในงานที่ดูแลรับผิดชอบ²⁸

ส่วนอัลฟองโซ (Alfonso) เฟิร์ท (Firth) และเนฟิ์ล (Neveille) กล่าวถึง ทักษะของการนิเทศที่สำคัญนั้นมี 3 ด้าน คือ 1) ทักษะเชิงมนุษย์ (human skills) เป็นความสามารถในการเข้ากับคนอื่น ๆ ได้ หรือมีศิลปะในการเข้ากับคนอื่น เป็นความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม หรือสามารถร่วมกันได้ สามารถจูงใจคนให้เกิดความร่วมมือกันในการทำงานด้วยความเต็มใจ ทำให้หมู่คณะยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากครูแต่ละคนมีประสบการณ์ในการทำงาน

²⁷Kimball Wiles and John T. Lovell, Supervision for Better Schools, 3rd ed. (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1967), 18-26.

²⁸Louis V. Imundo, The Effective Supervisor's Handbook (New York : n.p., 1980), 8.

ความรู้ และศักยภาพที่ต่างกัน 2) ทักษะเชิงการจัดการ (managerial skills) การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นตลอดเวลา โดยเฉพาะกลุ่มครู ผู้นิเทศจึงจำเป็นต้องมีทักษะในการนิเทศการจัดการ การทำงานเห็นกลุ่มหรือหมู่คณะ ซึ่งจะต้องใช้กระบวนการต่างๆ โดยให้ความหมายของทักษะในการจัดการว่า เป็นความสามารถของผู้นิเทศที่จะแสวงหา และดำรงไว้ซึ่งสภาพเงื่อนไขต่างๆ เพื่อใช้ในการสนับสนุนให้งานดำเนินไปตามความต้องการ เน้นความสามารถของผู้นิเทศที่จะประสานงาน แก้ปัญหาและพัฒนาบุคลากรให้สัมพันธ์กับหน่วยงานขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) ทักษะเชิงเทคนิควิธี (technical skills) เป็นความสามารถในการใช้ความรู้ (knowledge) วิธีการ (method) เทคนิค (techniques) และความรู้ความชำนาญพิเศษเกี่ยวกับวิชาชีพ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง²⁹

สำหรับกระบวนการ (process) เป็นตัวเปลี่ยนปัจจัยนำเข้าให้เป็นผลผลิตอันประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การบริหาร การบริการต่างๆ³⁰ ซึ่งกระบวนการจะมีส่วนสัมพันธ์กับโครงสร้างของระบบการบริหารและการจัดการซึ่งเป็นตัวกำหนดแนวทางและกระบวนการในการจัดการ เพื่อนำปัจจัยหรือตัวป้อนต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ในด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนก็ถือได้ว่าเป็นผลผลิต (Output) ของการดำเนินที่สะท้อนผลสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร เด็กในวัยประถมคือช่วงอายุ 6-12 ขวบ เป็นช่วงรอยต่ออีกช่วงหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะในช่วงวัยเตาะแตะถึงระดับประถมศึกษาตอนต้น และประถมศึกษาตอนปลายเป็นส่วนใหญ่ ในช่วงปีสุดท้ายเด็กบางคนอาจเริ่มเข้าสู่วัยที่เด็กออกสู่สังคมนอกบ้านอย่างจริงจัง โดยไปโรงเรียนเต็มเวลาที่ระบบการศึกษาได้จัดไว้ คือไปโรงเรียนตั้งแต่เช้าถึงบ่ายหรือเย็น จึงกลับเข้าสังคมในบ้านอีกครั้งหนึ่ง เป็นวัยที่เด็กจะเรียนรู้การปรับตัวในด้านต่างๆ ทั้งด้านการเรียนการเข้ากับเพื่อน การเข้ากับครูและปรับตัวให้เข้ากับระบบสังคมโรงเรียน ซึ่งเป็นสังคมที่ใหญ่กว่าสังคมครอบครัวมาก สำหรับวัยนี้เด็กมีระดับพัฒนาการของร่างกายและจิตใจมากขึ้นแล้ว เด็กจะมีความพร้อมที่จะจากบ้านโดยไม่รู้สึกลัวหวาดกลัวการพลัดพราก และเด็กได้พัฒนาความสามารถด้านความคิด ความจำ การใช้ภาษา การรับรู้ และการแสดงออกขึ้นมาอีกระดับหนึ่งที่จะออกไปสู่สังคมที่ปกป้องเด็กน้อยลง ให้ความช่วยเหลือน้อยลง เด็กต้องช่วยตัวเองมากขึ้น คือสังคมโรงเรียน ดังนั้นก่อนถึงวัยเรียนนี้เด็กต้องมีพัฒนาการก่อนหน้าให้เหมาะสมตามอายุ เมื่อเข้า

²⁹Robert J. Alfonso, Gerald R. Firth and Richard F. Neveille, Instructional Supervision (Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1981), 335-338.

³⁰สมบุญ ดันยะ, การประเมินทางการศึกษา (กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545), 14.

วัยเรียนจึงจะมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองต่อไปได้ตามลำดับ³¹ ได้มีผู้แสดงแนวคิดไว้ดังนี้ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้สรุปคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้ 1) มิติด้านร่างกาย 2) มิติด้านจิตใจ 3) มิติด้านความรู้ และ 4) มิติด้านทักษะความสามารถ³² ส่วนสรวยธร นาวาผล ได้สรุปคุณลักษณะเด็กที่พึงประสงค์ควรมีดังนี้ 1) มีความรักและความผูกพันในครอบครัว 2) มีสุขภาพและพละนาถัยที่แข็งแรง 3) มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ 4) มีค่านิยมและเจตคติที่ดีต่อการทำงาน 5) ได้รับการส่งเสริมให้มีทักษะการเรียนรู้ตั้งแต่เกิด 6) รู้จักช่องทางเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสำหรับการดำรงชีวิต และ 7) รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นและผู้ด้อยโอกาส³³

ส่วนกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีดังนี้ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ³⁴ จากแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารของไวลส์ (Wiles) และเลิฟเฟิล (Lovell) และแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนของกระทรวงศึกษาธิการ มาเป็นขอบข่ายของการวิจัย โดยนำเสนอด้งแผนภูมิที่ 1

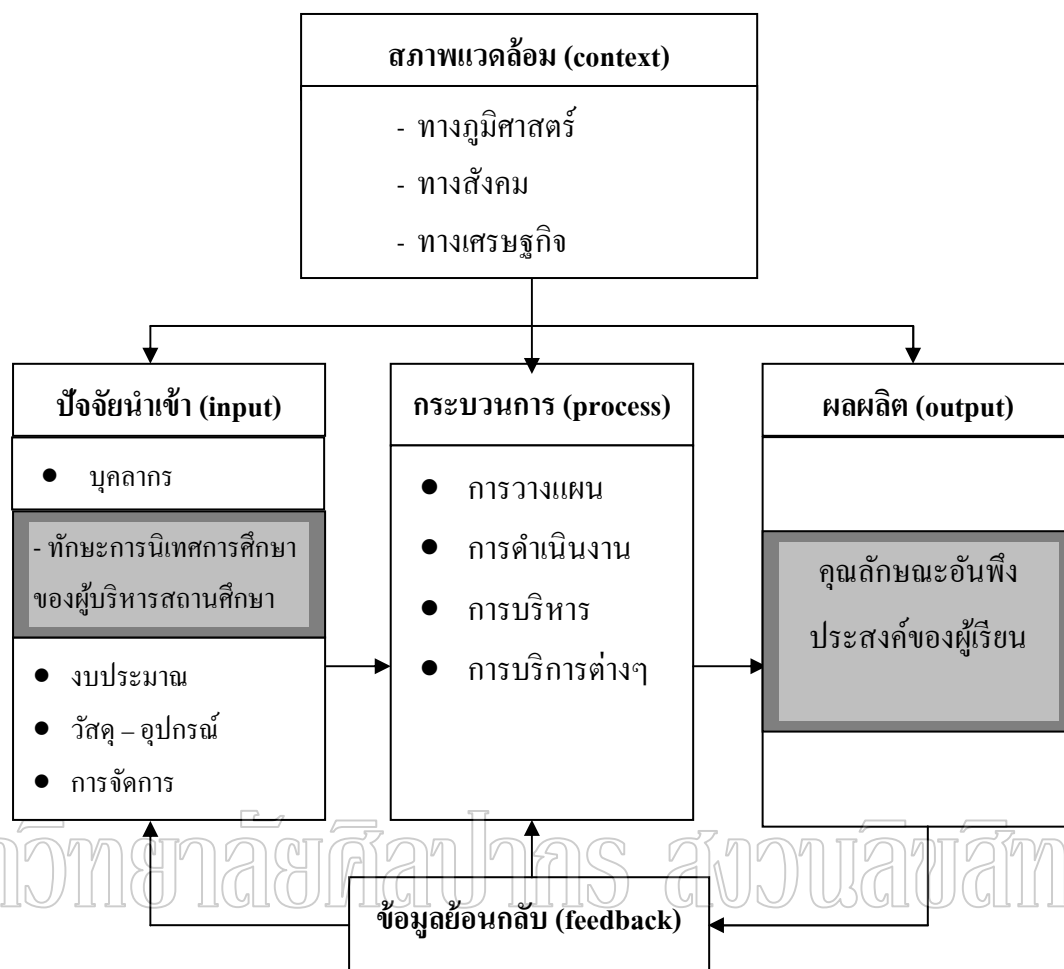
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

³¹สุรพงษ์ อัมพวันวงษ์, “ชีวิตและสุขภาพ,” เคลนิวิสต์, 26 มีนาคม 2543. [Online], accessed 20 กันยายน 2553. Available from http://www.clinicdek.com/index.php?option=com_content&task=view&id=340&Itemid=29

³²เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ (กรุงเทพฯ : โครงการวิธีการเรียนรู้ของคนไทย, 2546), 13. [Online], accessed 20 มีนาคม 2554. Available from www.qa.kmutnb.ac.th/qa_knowledge/edu/Pic_future.pdf

³³สรวยธร นาวาผล, หนังสือสื่อเพื่อพัฒนาเด็กสู่การมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ [Online], accessed 20 มีนาคม 2554. Available from www.wearehappy.in.th/bookforkids/learningzone/readknow14.html

³⁴กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552), 7.

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

ที่มา : Daniel Katz and Robert L. Kahn, The Social Psychology of Organizations, 2nd ed. (New York : John Wiley & Son, 1978), 20.

: Kimball Wiles and John T. Lovell, Supervision for Better Schools, 3rd ed. (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1967), 18-26.

: จันทราณี สงวนนาม, ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์, 2545), 21.

: สมบูรณ์ ดันยะ, การประเมินทางการศึกษา (กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545), 14.

: กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552), 7.

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยมุ่งศึกษาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 และสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารตามแนวคิดของไวลส์ (Wiles) และเลิฟเฟล (Lovell) ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานของผู้นำ 5 ประการ คือ 1) ทักษะด้านการเป็นผู้นำ (skill in leadership) 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (skill in human relation) 3) ทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม (skill in group process) 4) ทักษะด้านการบริหารงานบุคคล (skill in personnel administration) และ 5) ทักษะด้านการประเมินผล (skill in evaluation)³⁵ โดยมีความเห็นว่าทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารตามแนวคิดของไวลส์ (Wiles) และเลิฟเฟล (Lovell) มีความสอดคล้องและจำเป็นสำหรับการที่ผู้บริหารจะนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันเพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพ

สำหรับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ผู้วิจัยมุ่งศึกษาตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ มีดังนี้ 1) รักษา ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ³⁶ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารตามแนวคิดของไวลส์ (Wiles) และเลิฟเฟล (Lovell) และแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ มาเป็นขอบเขตของการวิจัย ดังสรุปไว้ในแผนภูมิที่ 2

³⁵Kimball Wiles and John T. Lovell, *Supervision for Better Schools*, 3rd ed. (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1967), 56.

³⁶กระทรวงศึกษาธิการ, *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑* (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552), 7.

ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษา (X_{tot})	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนใน สถานศึกษา (Y_{tot})
1) ทักษะด้านการเป็นผู้นำ (X_1) 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (X_2) 3) ทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม (X_3) 4) ทักษะด้านการบริหารงานบุคคล (X_4) 5) ทักษะด้านการประเมินผล (X_5)	1) รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ (Y_1) 2) ซื่อสัตย์สุจริต (Y_2) 3) มีวินัย (Y_3) 4) ใฝ่เรียนรู้ (Y_4) 5) อยู่อย่างพอเพียง (Y_5) 6) มุ่งมั่นในการทำงาน (Y_6) 7) รักความเป็นไทย (Y_7) 8) มีจิตสาธารณะ (Y_8)

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : Kimball Wiles and John T. Lovell, Supervision for Better Schools, 3rd ed. (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1967), 56.

: กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552), 7.

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันดังนี้

ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การแสดงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานโดยใช้ทักษะพื้นฐานของผู้นิเทศ 5 ประการ ได้แก่ ทักษะด้านการเป็นผู้นำ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม ทักษะด้านการบริหารงานบุคคล และทักษะด้านการประเมินผล

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษา หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 8 ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 หมายถึง โรงเรียนเทศบาลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ประกอบด้วย 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดสมุทรปราการ

ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานตำแหน่งบริหาร ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ปฏิบัติราชการแทน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นหลักการ ทฤษฎี แนวคิดต่างๆ ประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษา สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญดังต่อไปนี้

การนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาคืองานที่มีความสำคัญงานหนึ่งของการจัดการศึกษา เป็นการบริหารงานวิชาการ เป็นการจัดกิจกรรมการบริหารสถานศึกษา ที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดการสนับสนุน และพัฒนามาตรฐานของการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพให้บรรลุเป้าหมาย ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องของการนิเทศ ทั้งนี้เพื่อให้มีความเข้าใจในความหมายของการนิเทศการศึกษาที่ตรงกัน เพื่อประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาในมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “นิเทศ” หมายถึง ชี้แจงหรือแสดง ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “supervise” และการนิเทศ (supervision) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการดูแล ควบคุม หรือการให้คำแนะนำชี้แจงในเรื่องของงาน¹ สำหรับความหมายของการนิเทศการศึกษา ได้มีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และจุดมุ่งหมายของแต่ละบุคคล ดังนี้

¹ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ (กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, 2546), 588.

กู๊ด (Good) ให้ความหมายว่าการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน หมายถึงความพยายามของผู้ทำหน้าที่ที่จะช่วยให้การแนะนำแก่ครูหรือผู้อื่นที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้นการนิเทศการศึกษาช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านวิชาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู ช่วยในการคัดเลือกแบบและปรับปรุงวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ช่วยในการเลือกจัดสรรวัสดุอุปกรณ์การสอน ปรับปรุงวิธีสอนและช่วยในการประเมินการเรียนการสอน² ดัลล์ (Dull) ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษาเป็นการกระทำหลายๆ อย่างของนักการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการปรับปรุงการสอนของครู³ แฮริส (Harris) ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษาในโรงเรียน คือการกระทำใดๆ ที่บุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อนักเรียนและสิ่งต่างๆ ในโรงเรียน เพื่อรักษามาตรฐานหรือเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนภายใต้ระเบียบแบบแผน อำนวยความสะดวกแก่การเรียนการสอนให้พัฒนาดีขึ้น และมุ่งให้เกิดประสิทธิผลในด้านงานสอนเป็นสำคัญ⁴ สำหรับ กลิคแมนและคณะ (Glickman and others) ให้ความหมายว่าเป็นเรื่องของงานกับปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน⁵ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในว่า หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาช่วยเหลือและพัฒนาผู้สอนในการปรับปรุงการเรียนการสอน การประเมินผลเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามในวิชาชีพ⁶ สุรศักดิ์ ปาเฮ กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูในสถานศึกษานั้นในการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการ

²Carter V. Good, Dictionary of Education, 3rd ed. (New York : McGraw-Hill Book Co., 1973), 121.

³Lloyd W. Dull, Supervision: School Leadership Handbook (Ohio : Charles E. Merrill Publishing Co, 1981), 5.

⁴Ben M. Harris, Supervisory Behavior in Education, 3rd ed. (Englewood cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1985), 10.

⁵Carl D. Glickman and others, Supervision of Instruction : A Developmental Approach (Boston : Allyn & Bacon, Inc., 1995), 6.

⁶สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบสู่การปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543), 7.

ปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน⁷ สุวรรณ โขติสุกานต์ ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง การให้คำแนะนำ การสนับสนุน การช่วยเหลือ และติดตามการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ⁸ จันทรานี สงวนนาม ได้กล่าวว่า การนิเทศภายใน เป็นการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา ซึ่งดำเนินการโดยผู้บริหารสถานศึกษาและครู ตลอดจนบุคลากรภายในสถานศึกษา ร่วมกันปรับปรุงงานด้านต่างๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่งคุณภาพของสถานศึกษาและของผู้เรียนให้อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ⁹

จากแนวความคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันทางการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกัน ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพตามจุดหมายของหลักสูตร

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศศึกษามีจุดมุ่งหมายในการช่วยเหลือ หรือมุ่งที่จะพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพเพื่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ดังที่กวิน (Gwynn) ที่กล่าวว่า

- 1) ช่วยเหลือครูให้เข้าใจเด็กดียิ่งขึ้น
- 2) ช่วยพัฒนาครูให้เกิดความรู้สึกรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน
- 3) ช่วยเหลือครูในการจัดหาและเลือกสื่อการสอน
- 4) ช่วยเหลือครูในการปรับปรุงวิธีสอน
- 5) ช่วยสร้างลักษณะความเป็นผู้นำให้แก่ครู
- 6) ช่วยเหลือครูในการประเมินผลการเรียน
- 7) ช่วยกระตุ้นให้รู้จักประเมินผลการทำงานและความก้าวหน้าของตน
- 8) ช่วยให้ครูมีความรู้สึกรู้สึกว่าได้รับผลสำเร็จ มีความมั่นคง ปลอดภัยในการทำงาน
- 9) ช่วยเหลือให้ครูร่วมมือในการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม และ

⁷สุรศักดิ์ ปาเฮ, “การนิเทศภายใน หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน” วารสารวิชาการ 5, 8 (สิงหาคม 2545): 25-28, อ้างถึงใน กรองทอง จิระเชชากุล, คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน (กรุงเทพฯ : ชารอักษร, 2550), 4.

⁸สุวรรณ โขติสุกานต์, การนิเทศการศึกษา (กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2547), 6.

⁹จันทรานี สงวนนาม, ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์, 2551), 159.

10) เพื่อประชาสัมพันธ์การทำงานและความก้าวหน้าของโรงเรียนแก่ชุมชน¹⁰ กรองทอง จิระเดชากุล กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีความจำเป็น คือ 1) เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานใกล้เคียงกัน 2) ปริมาณศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอกับความต้องการของครูและสถานศึกษา 3) บุคลากรภายในสถานศึกษามีความรู้ความสามารถ มีความคุ้นเคยและใกล้ชิดปัญหามากที่สุด และ 4) บรรยากาศในการนิเทศมีความเป็นกันเอง และสามารถปฏิบัติงานนิเทศได้อย่างต่อเนื่อง¹¹

จากแนวความคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการบริหาร งานวิชาการ และการพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะครูอาจารย์ ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่จำเป็นที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน การจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และสามารถแก้ไขปัญหาคืออย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หลักการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษามีหลักการในการดำเนินงานที่นักการศึกษาได้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้ เบอร์ตันและบรูคเนอร์ (Burton and Brueckner) ได้เสนอหลักการนิเทศไว้ 4 ประการ คือ 1) การนิเทศการศึกษาควรถูกต้องตามหลักวิชา (theoretically sound) การนิเทศการศึกษาที่ดีควรเป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายที่วางไว้และควรเป็นไปตามความจริงและกฎเกณฑ์ที่แน่นอน 2) การนิเทศการศึกษาควรเน้นวิถิตางวิทยาศาสตร์ (scientific methods) 3) การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย (democratic) และ 4) การนิเทศการศึกษาควรจะเน้นการสร้างสรรค์ (creative)¹² อัดัมส์ และดิกกี (Adams and Dickey) กล่าวถึงหลักการนิเทศไว้ 4 ประการ คือ 1) การนิเทศการศึกษาต้องเป็นการช่วยให้ครูกัดค้นหาวิธีการทำงานอย่างอิสระและตัดสินใจด้วยตนเอง 2) การนิเทศต้องเป็นการช่วยเหลือ ให้ผู้รับการนิเทศรู้จักการวิเคราะห์ปัญหา 3) การนิเทศการศึกษาต้องทำให้ครูเกิดความมั่นคงและเชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และ 4) การนิเทศการศึกษาต้องช่วยให้ครูเข้าใจแนวปรัชญาการสอนที่ถูกต้อง¹³ สำหรับนักการศึกษาในประเทศไทยได้กล่าวถึง

¹⁰Minor J. Gwynn, Theory and Practice of Supervision (New York : Dodd & Mead Company, 1974), 27-31.

¹¹กรองทอง จิระเดชากุล, คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน (กรุงเทพฯ : ชารอักษร, 2550), 4.

¹²William H. Burton and Leo J. Brueckner, Supervision : A Social Process, 3rd ed. (New York : Appleton – Century Company, 1955), 85-88.

¹³Harold P. Adams and Frank G. Dickey, Basic Principle of Supervision (New Delhi : Eurasia Publishing House (Prt.) Ltd., 1966), 22-41.

หลักการนิเทศการศึกษาไว้เช่นกัน ได้แก่ สัจด์ อุทรานันท์ ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศไว้ 3 ประการ คือ 1) การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ซึ่งมีการทำงานเป็นขั้นตอนมีความต่อเนื่องไม่หยุดนิ่งและมีความเกี่ยวข้องปฏิสัมพันธ์ในผู้ปฏิบัติงาน 2) การนิเทศการศึกษามีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน แต่การดำเนินงานนั้นจะกระทำผ่านตัวกลาง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 3) การนิเทศการศึกษาในประเทศไทยเน้นบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย ได้แก่ การทำงานร่วมกัน การยอมรับซึ่งกันและกัน ความรับผิดชอบต่อผลงานร่วมกัน¹⁴ กรองทอง จิระเชชากุล กล่าวว่า หลักการนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องประกอบด้วย 1) การดำเนินการนิเทศจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน 2) บุคลากรที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) การนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องสอดคล้องกับความต้องการ/จำเป็นในการพัฒนาครูและนักเรียน¹⁵

จากหลักการนิเทศการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน เป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาต่างๆ ให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ต้องทำให้ผู้รับการนิเทศเกิดความรู้สึกมั่นใจ มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นและสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง เพื่อให้คุณภาพทางการศึกษาของผู้เรียนมีประสิทธิภาพ

ความสัมพันธ์ของการนิเทศกับการบริหารการศึกษา

กรนิเทศการศึกษาเป็นงานส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ถ้าผู้บริหารมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศดีแล้ว ย่อมส่งผลให้การบริหารการศึกษาเป็นไปด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องทำงานบริหารและงานนิเทศการศึกษาไปพร้อมๆ กัน ซึ่งงานบริหารได้แก่งานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการ การประสานงาน การให้บริการในงานต่างๆ เช่น งานบริหารงานบุคคล งานวิชาการ งานบริหารทั่วไป เป็นต้น สำหรับกรนิเทศการศึกษา ได้แก่ งานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน งานนิเทศสามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ งานนิเทศทั่วไปและงานนิเทศการสอน งานนิเทศทั่วไปเป็นงานพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการปฏิบัติงาน ส่วนงานนิเทศการสอนเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน งานกรนิเทศการศึกษา

¹⁴ สัจด์ อุทรานันท์, การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530), 15-18.

¹⁵ กรองทอง จิระเชชากุล, คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน (กรุงเทพฯ : ธารอักษร, 2550), 5.

กับการบริหารการศึกษาต่างมุ่งหวังคุณภาพของงาน แต่มีจุดเน้นต่างกัน คือ การบริหารเน้นการดำเนินงานและการอำนวยความสะดวก มุ่งเน้นผลผลิตโดยไม่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของผู้ปฏิบัติงาน แต่การนิเทศการศึกษามุ่งเน้นที่คุณภาพของผู้เรียน และผู้สอนนำมาซึ่งคุณภาพผลผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน แฮริส (Harri) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการนิเทศจะอธิบายถึงลักษณะของความเป็นผู้นำ ซึ่งมีความใกล้เคียงแต่ก็มีความแตกต่างกันกับพฤติกรรมผู้นำในการบริหาร¹⁶ ส่วนเซอร์จิโอแวนนีและสตาร์เรทท์ (Sergiovanni and Starratt) ได้ให้ความเห็นว่าการบริหารและการนิเทศต่างมุ่งหมายที่จะให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ แต่การให้ได้มาซึ่งผลงาน การบริหารจะใช้มาตรการต่างๆ ส่วนการนิเทศการศึกษาก็ต้องทำงานผ่านตัวกลาง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีหน้าที่ผลิตผลงาน ทำให้การปฏิบัติงานโดยขบวนการบริหารไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน ส่วนขบวนการนิเทศนอกจากจะได้ผลงานที่มีคุณภาพตามที่ต้องการแล้วยังมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานในทางที่ดีอีกด้วย¹⁷

ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า การนิเทศกับการบริหารมีความสัมพันธ์ต่อกันที่ก่อให้เกิดการบริหารที่มีประสิทธิภาพ โดยผ่านกระบวนการนิเทศ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผลผลิตและผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงานจะเกิดขึ้นในทางที่ดีเสมอ

บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา

บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา หมายถึง บุคคลที่มีส่วนร่วมโดยตรงต่อการให้คำปรึกษาแนะนำหรือสนับสนุนแก่ครูในการปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา และคุณลักษณะของบุคลากรในการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ บุคลากรทางการนิเทศการศึกษาในประเทศไทยนั้น ประกอบด้วย บุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ได้แก่ 1) ผู้ให้การนิเทศ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่จัดให้มีการนิเทศเกิดขึ้น ผู้บริหารหน่วยงานหรือสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวด/ หัวหน้าฝ่ายศึกษานิเทศก์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการจัดการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา โดยเฉพาะ 2) ผู้รับการนิเทศ หมายถึง บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศในฐานะผู้รับใช้ประโยชน์จากการจัดการนิเทศที่หน่วยงาน หรือสถานศึกษา ได้จัดขึ้น ผลที่ได้รับส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะที่ทำให้เกิดความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้น และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานดีขึ้น 3)

¹⁶Ben M. Harris, Supervisory Behavior in Education, 2nd ed. (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1975), 2.

¹⁷Thomas J. Sergiovanni and Robert J. Starratt, Emerging Patterns of Supervision : Human Perspectives (New York : McGraw – Hill, 1979), 11-12.

ผู้สนับสนุนการนิเทศ หมายถึง ผู้บริหารที่ไม่ได้ทำหน้าที่นิเทศโดยตรง ถ้าหากผู้บริหารหน่วยงานหรือสถานศึกษาคนไหนไม่ทำบทบาทในฐานะผู้นิเทศ ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารคนนั้นจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการนิเทศ เพื่อให้การนิเทศเป็นไปอย่างได้ผล การนิเทศจะไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายในระยะยาวเลยหากขาดการสนับสนุน คุณแลเอาใจใส่และให้การสนับสนุนจากผู้บริหารโดยตรง¹⁸ ส่วนอดัมส์และดิกกี (Adams and Dickey) ได้แสดงทัศนะว่าผู้นิเทศเป็นผู้ทำงานร่วมกับคนอื่นเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยชื่อที่เรียกอาจแตกต่างกันตามภาระงาน เช่น ครูใหญ่ ผู้บริหาร โรงเรียน ศิษยานิเทศก์ ศิษษาธิการหรือผู้ช่วยเหลือครูเพิ่มพูนประสิทธิภาพ การแนะนำกิจกรรมการเรียนรู้แก่เด็ก¹⁹ ส่วนลูซิโอและแมคเนล (Lucio and McNeil) ผู้เชี่ยวชาญทางการนิเทศได้แสดงทัศนะไว้ว่า ผู้นิเทศ คือ ผู้ที่ได้รับการฝึกฝนอบรมทำหน้าที่นิเทศ มีความเข้าใจกระบวนการเรียน การสอน หลักสูตร วิธีสอน เป็นผู้นำทางวิชาการ โดยเฉพาะด้านการเรียนการสอน²⁰ แคทและมิลเลอร์ (Catt and Miller) กล่าวว่า ผู้นิเทศมีชื่อเรียกต่างกันตามลักษณะของงาน หรือแม้แต่ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้จัดการในธุรกิจขนาดย่อม เป็นประธานกรรมการในธุรกิจขนาดใหญ่ หรือแม้แต่หัวหน้าภาควิชาในกรณีของมหาวิทยาลัย ด้านธุรกิจนั้นผู้นิเทศจะคัดเลือกจากผู้ที่ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์และมีความรู้ความเชี่ยวชาญพิเศษ²¹ และบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาของไทย อาจแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นผู้เชี่ยวชาญในการเรียนการสอนวิชาเฉพาะ ซึ่งต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถพิเศษ มีทักษะ ประสบความสำเร็จในวิชาชีพต่างๆ ทั้งทางศิลปะ ดนตรี การเกษตร หัตถกรรม เป็นต้น โรงเรียนอาจเชิญเป็นที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะแก่ครู เพื่อบรรลุผลสูงสุดในการสอนของครูและการเรียนของเด็ก กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ศิษยานิเทศก์ ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่โดยตรง คัดเลือกจากผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านการสอนมาแล้ว ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูได้กำหนดสายงานนิเทศการศึกษาและการเข้าสู่ตำแหน่งไว้ รวมถึงศิษยานิเทศก์กรม ศิษยานิเทศก์เขต ศิษยานิเทศก์จังหวัดและศิษยานิเทศก์อำเภอ กลุ่มที่ 3 คือ ผู้บริหารการศึกษา บทบาทของผู้บริหารการศึกษาทั้งระดับกระทรวง กรม เขต และ

¹⁸ สัจด์ อุทรานันท์, การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530), 60-64.

¹⁹ Harold P. Adams and Frank G. Dickey, Basic Principle of Supervision (New Delhi : Eurasia Publishing House, 1966), 4.

²⁰ William H. Lucio and John D. McNeil, Supervision in Thought and Action, 3rd ed. (New York : McGraw – Hill Book Company, 1979), 23.

²¹ Stephen F. Catt and Donald S. Miller, Supervision Working with People, 2nd ed. (Boston : Donnelly & Sons, 1991), 4-5.

จังหวัด รวมทั้งผู้บริหาร โรงเรียน มีหน้าที่บริหารการศึกษา ในขณะที่เดียวกันทำหน้าที่นิเทศแนะนำ และสนับสนุนส่งเสริมครู สร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้ดีขึ้น งานบริหารเป็นงานรวม งานนิเทศเป็นงานส่วนหนึ่งของการบริหาร ผู้บริหารการศึกษาจึงเกี่ยวข้องกับทั้งงานบริหารและงานนิเทศ ในขณะเดียวกันความสนใจและความเอาใจใส่ของผู้บริหารจะทำให้งานนิเทศประสบผลสำเร็จ หากตรงกันข้ามยากที่จะบรรลุได้ และกลุ่มที่ 4 ได้แก่ ครู มีคำกล่าวว่า ศึกษานิเทศก์เป็นครูของครู กรณีการนิเทศภายนอกศึกษานิเทศก์มีบทบาทตามที่กล่าวนี้ หากเป็นการนิเทศภายในโรงเรียนย่อมขึ้นอยู่กับครูหัวหน้าหมวด ครูหัวหน้าฝ่าย หรือครูที่มีความสามารถด้านการสอนจะทำหน้าที่นิเทศกันเองใช้บุคลากรภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาการนิเทศไม่ทั่วถึง บุคลากรทางการนิเทศเป็นผู้ยืนอยู่ระหว่างกลาง แม้จะกล่าวถึงด้านธุรกิจหรือด้านการศึกษาที่มีนัยตรงกัน ก็เป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างผู้บริหารระดับสูงและผู้ปฏิบัติงานตามบังคับบัญชา กรองทอง จิรเดชากุล กล่าวว่า บุคลากรการนิเทศ หมายถึง ผู้บริหารและคณะกรรมการนิเทศของสถานศึกษาแต่ละแห่ง มีบทบาทและภารกิจสำคัญ ดังนี้ 1) บทบาทในการส่งเสริมและจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองสามารถดำเนินงานตามนโยบายได้ถูกต้อง ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียนได้อย่างสมบูรณ์ 2) บทบาทในการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพครู โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้น ส่งเสริมให้มีการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับครูในโรงเรียน 3) บทบาทในการจัดประชุมอบรม มีการจัดประชุมอบรมในรูปแบบต่างๆ เช่น การประชุมการปฏิบัติการ การสัมมนา อภิปรายกลุ่ม เป็นต้น นอกจากนี้ ยังต้องส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเข้ารับการอบรมในการพัฒนาวิชาชีพ นำทักษะความรู้มาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) บทบาทในการติดตามประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้ครูพัฒนาศักยภาพให้ดีขึ้น การประเมินเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ 5) บทบาทในการใช้กลุ่มโรงเรียน สมาคมวิชาชีพหรือเครือข่ายเป็นแนวทาง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ครูในโรงเรียน โดยใช้กลุ่มหรือเครือข่ายช่วยเหลือด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การจัดประชุมทางวิชาการ การศึกษาเอกสาร การศึกษาดูงาน ฯลฯ และ 6) บทบาทในการสร้างครุต้นแบบในสาขาวิชาต่างๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลในการพัฒนาและเป็นแบบอย่างแก่ครูทั่วไปได้²²

ผู้นิเทศที่ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องทำหน้าที่สอดคล้องกับบทบาท ซึ่งบุคลากรทางการนิเทศจะมีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติการนิเทศที่แตกต่างกันไป แต่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันของการนิเทศการศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และงานในด้านต่างๆ ให้ดีขึ้น

²² กรองทอง จิรเดชากุล, คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน (กรุงเทพฯ : ชารอักษร, 2550),

ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

ทักษะการนิเทศการศึกษา

มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหาร ได้แก่ ไวลส์ (Wiles) และเลิฟเฟล (Lovell) กล่าวว่า ผู้นิเทศจำเป็นจะต้องมีทักษะในการนิเทศ 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ทักษะในด้านความเป็นผู้นำ (skill in leadership) ผู้นิเทศควรมีทักษะด้านความเป็นผู้นำเกี่ยวกับ 1) การส่งเสริมความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นแก่บุคคลอื่น 2) การชักนำให้ผู้อื่นยอมรับวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน 3) การเสนอแนะความคิดเห็นให้กลุ่มในการวางแผนปฏิบัติงาน 4) การเสนอแนวความคิดวิธีการสอนใหม่ๆ ตลอดทั้งการแนะนำวัสดุอุปกรณ์ให้แก่ครู 5) การส่งเสริมให้ครูสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ 6) การสร้างขวัญกำลังใจและจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ร่วมปฏิบัติงาน 7) การส่งเสริมให้ผู้อื่นได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ 8) การสร้างความเป็นกันเองเพื่อให้เกิดความรู้สึกใคร่ชอบพอซึ่งกันและกัน 9) การแนะนำครูให้เป็นผู้มีความรู้ในการปฏิบัติงาน และ 10) ส่งเสริมให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์

2. ทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ (skill in human relation) ผู้นิเทศควรมีทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับ 1) การสร้างบรรยากาศที่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน 2) การยอมรับนับถือบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล 3) การสนใจในปัญหาและความต้องการของครู 4) การยอมรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู 5) การสร้างความพอใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน 6) การอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ร่วมงาน 7) การให้ความช่วยเหลือครูในด้านการเรียนการสอนและแนะนำให้ครูได้ใช้ความสามารถในการแก้ปัญหา 8) การสร้างความเป็นกันเองและความคุ้นเคยแก่ผู้ร่วมงาน 9) การแสดงความสุขภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน และมีความจริงใจต่อผู้อื่น

3. ทักษะในด้านกระบวนการกลุ่ม (skill in group process) ทักษะในด้านกระบวนการกลุ่มเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับ 1) การสร้างวัตถุประสงค์ในการทำงานของกลุ่ม เพื่อทุกคนจะได้รับทราบจุดหมายปลายทางของงาน ผู้นิเทศที่ดีควรพยายามให้สมาชิกของกลุ่มทุกคนได้รู้ความมุ่งหมายของงานนั้นๆ 2) การอภิปรายร่วมกัน เพื่อวางแผนการทำงานร่วมกันในระหว่างการอภิปราย ผู้นิเทศจะต้องให้กำลังใจ ซึ่งแนวทางประสานความคิดเพื่อให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น 3) การตัดสินใจร่วมกัน เป็นการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลว่าจะยึดแนวทางดำเนินการอย่างไร การตัดสินใจร่วมกันข่มนำไปสู่การรับผิดชอบร่วมกัน ผู้นิเทศจะต้องพยายามหาวิธีการ ให้แนวคิดและนโยบายในการปฏิบัติงานเกิดขึ้นจากการตัดสินใจของกลุ่มให้ได้ 4) การดำเนินงานร่วมกัน ลงมือปฏิบัติตามงานตามที่ได้ตัดสินใจไว้ ผู้นิเทศควรหาวิธี มอบหมายงานให้สมาชิกในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการทำงานอย่างทั่วถึง เพื่อแบ่งงานให้สมาชิกในกลุ่มมีความรับผิดชอบร่วมกัน 5) การประเมินผลงานร่วมกัน ในการประเมินผลที่ดีควรประเมินให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

โดยประเมินออกมาเป็นขั้นตอน และประเมินผลรวมสรุปว่ามีปัญหาอุปสรรคอย่างไร ควรจะแก้ไขปรับปรุงวิธีการทำงานของกลุ่มอย่างไร และ 6) การสร้างวัตถุประสงค์ใหม่ในการทำงานของกลุ่ม จะใช้ผลที่ได้จากการประเมินร่วมกันมาประกอบการพิจารณา

4. ทักษะในด้านการบริหารงานบุคคล (skill in personnel administration) ทักษะในด้านการบริหารงานบุคคลจะเกี่ยวกับ 1) การสรรหาสมาชิกใหม่ของกลุ่มปฏิบัติงาน 2) การจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับหน้าที่การงาน 3) การให้คำปรึกษาแก่กลุ่มปฏิบัติงาน 4) การช่วยเหลือให้กำลังใจแก่กลุ่มปฏิบัติงาน 5) การเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ใช้ความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ 6) การสับเปลี่ยนตัวบุคลากร 7) การจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะความสามารถของครู และ 8) การวิเคราะห์ปัญหาในการวางแผนปฏิบัติงานครั้งต่อไป

5. ทักษะในด้านการประเมินผล (skill in evaluation) ทักษะในด้านการประเมินผลเกี่ยวข้องกับ 1) การประเมินผลตามกระบวนการในการทำงาน 2) การเก็บรวบรวมหลักฐานต่างๆ อย่างมีระบบ 3) การประเมินผลตามวัตถุประสงค์ 4) การช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานประเมินผลการทำงานของกลุ่มได้ 5) การช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานตัดสินใจในการปรับปรุงกระบวนการทำงานของกลุ่มให้ดีขึ้น 6) การช่วยสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติในการนำผลที่ประเมินมาปรับปรุงการทำงานของตนเอง 7) ส่งเสริมการประเมินผลตนเอง และ 8) การประเมินผลความสามารถของคนในกลุ่มเพื่อเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้น²³

ส่วนกวินน์ (Gwynn) ได้นำเสนอว่าผู้initiatorควรมีสมบัติดังนี้ 1) เป็นผู้ริเริ่ม (initiator) เป็นผู้เสนอความคิดใหม่ กำหนดจุดมุ่งหมายของปัญหาเข้าใจลักษณะความคิดของกลุ่มเสนอแนะจุดประสงค์ตามแนวความคิดนั้น 2) เป็นผู้นำทาง (director) เป็นผู้ช่วยกลุ่มวางจุดมุ่งหมายและกำหนดแนวทาง รวบรวม แยกแยะข้อมูลเหตุการณ์ต่างๆ 3) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ช่วยให้มีการสื่อความหมายของสมาชิกภายในกลุ่ม ให้กลุ่มมีความเข้าใจตรงกัน 4) เป็นผู้ให้กำลังใจ (encourager or stimulator) เป็นผู้คอยกระตุ้นเชื้อเชิญให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในกลุ่ม รวมถึงการยอมรับบทบาทของผู้อื่น 5) เป็นผู้ประสานงาน (harmonizer) เป็นผู้ที่สนับสนุนการแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา ยอมรับว่าความเห็นที่แตกต่างมีประโยชน์ และจำเป็นสำหรับความก้าวหน้า 6) เป็นผู้สรุป (summarizer or synthesizer) เป็นผู้ทำหน้าที่สรุปสิ่งที่ได้จากการอภิปรายกลุ่มและนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้ 7) เป็นผู้เสาะหาข้อเท็จจริง (fact seeker or information founder) ต้องเป็นผู้ไต่ถามถึงข้อมูลความจริง ตัวอย่างหรือหลักการต่างๆ เพื่อประกอบการพิจารณา

²³Kimball Wiles and John T. Lovell, Supervision for Better Schools, 3rd ed. (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1967), 18-26.

หรือแก้ปัญหา 8) เป็นผู้ประนีประนอม (compromiser) เป็นผู้ประสานงานแนวความคิดของสมาชิก พยายามแก้ความขัดแย้งในกลุ่ม 9) เป็นผู้ให้ข้อเท็จจริง (resource person or consultant) เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาใดๆ เฉพาะเรื่องที่จะให้ข้อมูลความจริงหรือตัวอย่าง ประสบการณ์ 10) เป็นผู้จัดการ (arranger) เป็นผู้กระตุ้นเตรียมสถานที่ประชุม สัมมนา คู่มือและอำนวยความสะดวก เช่น จัดให้มีเครื่องขยายเสียง เครื่องดื่ม และอุปกรณ์ที่จะใช้ เป็นต้น 11) เป็นโฆษก (spokesman) แลกผลการประชุม 12) เป็นผู้บันทึก (recorder or secretary) 13) เป็นผู้ประเมินผล (evaluator) เป็นผู้เปรียบเทียบข้อมูล ประเมินผลความก้าวหน้า และวางมาตรฐานการทำงานขั้นต่อไป 14) เป็นผู้สังเกตการณ์ (observer or analyzer) เป็นผู้วิเคราะห์รายงานกลุ่มเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของกลุ่ม แหล่งวิชาการที่ใช้ว่าเหมาะสมหรือไม่ 15) เป็นผู้มีอาวุโส (status roles) เป็นที่เคารพนับถือทั้งใน และนอกกลุ่ม²⁴

ส่วนอิมันโด (Imundo) กล่าวว่า การนิเทศที่มีประสิทธิผลนั้น ผู้นำนิเทศต้องมีทักษะต่อไปนี้เป็น 1) ทักษะในการจูงใจคนให้ทำประโยชน์ให้แก่องค์กร 2) ทักษะด้านแนวความคิดเกี่ยวกับการทำงาน พฤติกรรม วุฒิภาวะและไวต่อความรู้สึกของแต่ละบุคคล 3) เป็นนักติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิผล มีความมานะบากบั่นให้แก่กลุ่มและงาน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะจูงใจให้บุคคลทำงานด้วยความสมัครใจ 4) มีความสามารถในการควบคุมเมื่อมีเหตุการณ์ที่จำเป็นเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว 5) มีส่วนร่วมในกระบวนการกลุ่ม และมีความสามารถทางด้านเทคนิคสูงในงานที่ดูแลรับผิดชอบ²⁵

ส่วนอัลฟองโซ (Alfonso) เฟิร์ท (Firth) และเนวิลล์ (Neveille) กล่าวถึง ทักษะของการนิเทศที่สำคัญนั้นมี 3 ด้าน คือ ทักษะเชิงมนุษย์ (human skills) ทักษะเชิงการจัดการ (managerial skills) และทักษะเชิงเทคนิควิธี (technical skills) รายละเอียดมีดังนี้

1. ทักษะเชิงมนุษย์ (human skills) เป็นความสามารถในการเข้ากับคนอื่น ๆ ได้ หรือมีศิลปะในการเข้ากับคนอื่น เป็นความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม หรือสามารถร่วมกันได้สามารถจูงใจคนให้เกิดความร่วมมือกันในการทำงานด้วยความเต็มใจ ทำให้หมู่คณะยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากครูแต่ละคนมีประสบการณ์ในการทำงาน ความรู้ และศักยภาพที่ต่างกัน ดังนั้น ผู้นำนิเทศจำเป็นต้องมีพื้นฐานทักษะการนิเทศที่จะมาประกอบการใช้ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์คือ 1) การมีความเห็นอกเห็นใจ (empathy) เป็นความสามารถที่จะเข้าใจในความคิดความรู้สึกของผู้อื่นได้เป็นอย่างดี 2) การตระหนักในตนเอง (self awareness) เป็นการรู้จักการ

²⁴Minor J. Gwynn, Theory and Practice of Supervision (New York : Dodd & Mead Company, 1974), 43.

²⁵Louis V. Imundo, The Effective Supervisor's Handbook (New York : n.p., 1980), 8.

ประเมินตนเอง รู้จักตัวเอง และบทบาทของตัวเอง 3) การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล (acceptance of individual difference) คือ ความแตกต่างของบุคคลทั้งรูปร่างลักษณะภายนอกภายใน ผู้นิเทศต้องเข้าใจในพฤติกรรมและให้การตอบสนองในทางที่พึงประสงค์ 4) การตระหนักในมุมมองของคน (perceptual awareness) คือ การมองเห็นข้อเท็จจริงของคน ซึ่งแต่ละคนจะมองและแสดงออกตามความนึกคิดของตนเองทำให้เกิดความเห็นที่หลากหลาย 5) การปฐมนิเทศเพื่อนร่วมงาน (orientation to colleagues) คือ การทำความเข้าใจกับเพื่อนร่วมงานในการแบ่งงานอย่างยุติธรรม ตามความรู้ความสามารถ ความสนใจ การกำหนดมาตรฐานของงาน ให้ความสำคัญในงานของผู้ร่วมงาน และกลุ่มทักษะพื้นฐานดังกล่าว

2. ทักษะเชิงการจัดการ (managerial skills) การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นตลอดเวลา โดยเฉพาะกลุ่มครู ผู้นิเทศจึงจำเป็นต้องมีทักษะในการนิเทศการจัดการ การทำงานเห็นกลุ่มหรือหมู่คณะ ซึ่งจะต้องใช้กระบวนการต่างๆ โดยให้ความหมายของทักษะในการจัดการว่า เป็นความสามารถของผู้นิเทศที่จะแสวงหา และดำรงไว้ซึ่งสภาพเงื่อนไขต่างๆ เพื่อใช้ในการสนับสนุนให้งานดำเนินไปตามความต้องการ เน้นความสามารถของผู้นิเทศที่จะประสานงาน แก้ปัญหาและพัฒนาบุคลากรให้สัมพันธ์กับหน่วยงานขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศจำเป็นต้องมีทักษะพื้นฐานด้านการจัดการซึ่งประกอบด้วยทักษะต่างๆ ดังนี้ คือ 1) การวางแผน (planning) การกำหนดเป้าประสงค์ขององค์กร (goal) การกำหนดจุดประสงค์ของงาน (objective) และการกำหนดแผนงานที่จะต้องแสดงให้เห็นถึงงานและกิจกรรมต่างๆ อย่างชัดเจน คือ ผู้นิเทศต้องเข้าใจเป้าประสงค์และจุดประสงค์ขององค์กร รวมทั้งสามารถวิเคราะห์และวางแผนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ 2) การจัดบุคลากร (staffing) คือ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับบุคคล เช่น การบริหารงานบุคคล การปฐมนิเทศ การกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติงาน การคัดเลือกบุคลากรใหม่ การเลื่อนขั้น และการพัฒนาวิชาชีพ 3) การจัดองค์กร (organizing) คือ การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในหน่วยงาน การมอบหมายงานให้รับผิดชอบ 4) การควบคุมดูแล (controlling) ได้แก่ การปรับเปลี่ยนแก้ไขการปฏิบัติงานให้เหมาะสมให้ก้าวหน้า มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าที่เห็นสาเหตุหรืออุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน 5) การตัดสินใจ (decision making) ได้แก่ การใช้หลักเหตุผล การมีส่วนร่วม และการพิจารณาทางเลือกเพื่อประกอบการตัดสินใจ

3. ทักษะเชิงเทคนิควิธี (technical skills) เป็นความสามารถในการใช้ความรู้ (knowledge) วิธีการ (method) เทคนิค (techniques) และความรู้ความชำนาญพิเศษเกี่ยวกับวิชาชีพ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง²⁶

จากแนวความคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ในการการนิเทศการศึกษาจะต้องใช้ทักษะที่สำคัญๆ คือ ทักษะการเป็นผู้นำที่ดีเพื่อจูงใจผู้รับการนิเทศให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ทักษะในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถสื่อสารกับผู้รับการนิเทศได้อย่างเข้าใจ ทักษะในการบริหารจัดการบุคคลเป็นการร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้ลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และ ทักษะในการวัดผลและประเมินผล ซึ่งผู้นิเทศจะต้องวัดและประเมินผลกระบวนการต่างๆ หลังจากแก้ไขปัญหาแล้ว เพื่อจะได้ปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นในอนาคต

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

²⁶Robert J. Alfonso, Gerald R. Firth and Richard F. Neveille, Instructional Supervision (Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1981), 335-338.

หลักการ มี 3 ประการดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐาน ของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ได้กำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคมรวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยี ด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย

4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา ได้กำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 3)
2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4- 6)

หลักสูตรได้มีการกำหนดรหัสกำกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อความเข้าใจ และให้สื่อสารตรงกัน ดังนี้

ว 1.1 ป. 1/2

ป.1/2 ตัวชี้วัดชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ข้อที่ 2

1.1 สาระที่ 1 มาตรฐานข้อที่ 1

ว กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

ด 2.2 ม.4-6/ 3

ม.4-6/3 ตัวชี้วัดชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อที่ 3

2.3 สาระที่ 2 มาตรฐานข้อที่ 2

ด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1. กิจกรรมแนะแนว

2. กิจกรรมนักเรียน

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์²⁷

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มี ศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์ สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และ อาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็น กิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความ

²⁷ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552), 4-21.

ถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกภาพของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

2.2 กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่างๆ กิจกรรมสร้างสรรค์พัฒนาสังคม²⁸

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน ซึ่งกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ซึ่งจะประกอบด้วย ความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ เมื่อผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปแล้ว นอกจากจะมีความรู้ความสามารถ ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดแล้ว จะนำไปสู่การมีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการอีกด้วย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดนั้นต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนา ผ่านการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในลักษณะต่างๆ จนตกผลึกเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในตัวผู้เรียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต้องใช้ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งใช้เวลาในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมเพื่อนำมาประเมินและตัดสิน

ความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวไว้ใน มาตราที่ 23 24 และ 26 เกี่ยวกับการจัดการศึกษารูปได้ว่า ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่างๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึง

²⁸ เรื่องเดียวกัน, 20-21.

ประสงค์ไว้ในทุกวิชา และให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ควบคู่ไปใน กระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมในแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา²⁹ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้มุ่งมั่นขยายโอกาสทางการศึกษาให้เยาวชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างกว้างขวางและทั่วถึงโดยคำนึงถึงการพัฒนา ผู้เรียนอย่างรอบด้าน ครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา นอกเหนือจากการยกระดับ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมและสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนมี จิตสำนึกในคุณค่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตย

ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็น คุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นใน สังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก³⁰ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ 8 ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็น ไทย และมีจิตสาธารณะ³¹

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นคุณลักษณะภายในของบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับสังคม อารมณ์ ความรู้สึก ที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการ ประกอบด้วย คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ซึ่งเกิดจากการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการ/กิจกรรมอื่นๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น ทั้งนี้สถานศึกษา

²⁹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545), 13-15.

³⁰ กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล, การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์, 2548), 2.

³¹ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552) 7.

สามารถเลือกใช้แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้อย่างหลากหลาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้การคิดของเพียเจต์

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ได้สรุปว่า สติปัญญา หรือความสามารถในการรู้คิดเป็นพื้นฐานของการมีคุณธรรมจริยธรรม เนื่องจากผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมสูง มักเป็นผู้ที่สามารถคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ และสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับสาเหตุและผลของการกระทำได้ นักวิชาการทางจิตวิทยาที่ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางการรู้ การคิด คือ Jean Piaget ได้เสนอพัฒนาการทางการรู้การคิดไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1.1 ขั้นระยะการเคลื่อนไหวสัมผัส (the sensor motor stage) เป็นช่วงของเด็กแรกเกิดถึงอายุ 2 ขวบ จะมีพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับความคงที่ของวัตถุ โดยจะเริ่มรับรู้ว่าวัตถุที่หายไปจากสายตาของตนยังคงเป็นวัตถุเดิมและไม่ได้หายไปไหน เช่น เมื่อเอากระดาษมาคั่นของเล่นที่เด็กกำลังเล่นอยู่ เด็กจะปิดกระดาษเพื่อหาของเล่น แสดงว่าเด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับการคงอยู่ของวัตถุ ในช่วงนี้จะเกิดกระบวนการ 2 ประเภท คือ 1) การดูดซึม (assimilation) เป็นการรับรู้เข้าสู่โครงสร้างเดิมและเข้าสู่ระบบเดิม เป็นการปรับสภาพแวดล้อมให้เข้ากับการรู้คิดของตน และปฏิบัติสิ่งที่ไม่เข้ากับการรู้คิดของตน 2) การปรับเปลี่ยน (accommodation) เป็นการปรับความคิดหรือปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ เกิดการยอมรับประสบการณ์ใหม่ กระบวนการทั้งสองจะทำให้บุคคลเกิดความสมดุล (equilibration)

1.2 ขั้นก่อนปฏิบัติการ (the preoperational stage) เป็นช่วงของเด็กอายุ 2-7 ขวบ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน 1) ส่วนแรกปรากฏในเด็กอายุ 2-4 ขวบ เด็กจะมีพัฒนาการทางสรีระมากขึ้นและสามารถสำรวจสภาพแวดล้อมได้มากขึ้น เรียนรู้คำและพฤติกรรมใหม่ๆ แต่มีความคิดและพฤติกรรมที่เด่น คือ ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (egocentric) เด็กเชื่อว่าสิ่งที่ตนเห็นตนเข้าใจนั้น คนอื่นๆ ก็จะเห็นและเข้าใจอย่างที่ตนเห็นและตนเข้าใจ ในช่วงนี้เด็กจะมีการเลียนแบบผู้ปกครองมาก ไม่ว่าจะเป็นคำพูด ท่าทาง กิริยามารยาทและพฤติกรรมในช่วงกระบวนการ assimilation เป็นกระบวนการที่ใช้มากโดยเมื่อเด็กเล่นเด็กจะเข้าใจสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบข้างมากขึ้นรวมทั้งกระบวนการ accommodation เช่น การเลียนแบบจะช่วยพัฒนาสติปัญญาของเด็กจากการเรียนรู้ทางสังคม 2) ส่วนที่สองปรากฏในเด็กอายุ 4-7 ขวบ เป็นขั้นความคิดแบบอัตสัมฤทธิ์ (initiative thought) เด็กจะลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางลง จากการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม เด็กอาจยังแยกไม่ออกระหว่างความเพื่อฝันหรือนิทานกับความเป็นจริง ช่วงนี้พัฒนาการทางความคิดเริ่มมีมากขึ้น

1.3 ขั้นปฏิบัติการแบบรูปธรรม (the stage of concrete operations) ปรากฏในเด็กอายุ 5-10 ขวบ มีความคิดที่จัดเป็นระบบมากขึ้น สามารถคิดทวนกลับและมีสังกัดในเชิงของมวลสาร ปริมาตร และน้ำหนัก

1.4 ขั้นปฏิบัติการแบบระบบ (the stage of formal operations) เป็นความสามารถในการคิดแบบสมมติและการคิดเป็นเหตุเป็นผล โดยมีลักษณะระบบคิดเป็น 3 ประการคือ 1) การสร้างการทวนกลับความคิดเกี่ยวกับความจริงกับความเป็นไปได้ (thinking in possibilities) ผู้มีความสามารถในการคิดขั้นนี้ จะสามารถคิดสลับไปมาระหว่างความจริงกับความเป็นไปได้ ซึ่งเป็นความคิดสมมติ ผู้ที่มีพัฒนาการในขั้นนี้จะสามารถคิดในเชิงนามธรรมได้ 2) ความคิดแบบตั้งสมมติฐานจากหลักที่กว้างกว่า (hypothetical deductive thinking) ผู้ที่คิดในเชิงนามธรรมได้จะสามารถตั้งสมมติฐานได้ แล้วตรวจสอบสมมติฐานด้วยการทำวิจัย 3) การคิดถึงการคิด (thinking about thinking) ผู้ที่คิดในขั้นนามธรรมแบบระบบขั้นนี้จะสามารถคิดถึงความหมายสำคัญ คิดวิเคราะห์ และหาเหตุผลประกอบการคิดหรือการจินตนาการของตนเอง ซึ่งเป็นการสำรวจความคิดและการวิจารณ์ตนเองได้³²

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต

โคลเบิร์ต ยึดถือ ทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้การคิด ของเพียเจต์ (Piaget) เป็นหลักในการวัดพัฒนาการทางจริยธรรม และถือว่าพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลของพัฒนาการทางปัญญา ซึ่งพิศพลิน เจียวหวาน และคณะ สรุปได้ดังนี้ เด็กวัยแรกเกิด - 3 ขวบ ปัญญาความคิดอยู่ในขั้นต่ำเกินกว่าที่จะเข้าใจความถูกต้องของการกระทำ เมื่อเข้าสู่ระยะที่ 2 อายุ 2-7 ปี เริ่มที่จะเข้าใจเกี่ยวกับความถูกต้องของการกระทำ เมื่อเข้าสู่ระยะที่ 3 อายุ 7-12 ปี เด็กสามารถคิดตามหลักเหตุผลได้ แต่จำกัดอยู่ในขอบเขตของสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น จัดประเภทให้เป็นระบบได้ และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะต่างๆ ของสิ่งที่เป็นรูปธรรมได้ เมื่อความคิดของเด็กในระยะที่ 2 และ 3 ยังจำกัดอยู่ในขอบเขตของการนึกคิดเอาเองและการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม ความคิดเกี่ยวกับความถูกต้องจึงจำกัดอยู่ในขอบเขตของสิ่งที่เป็นรูปธรรมเท่านั้น ไม่สามารถเข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคมอย่างเป็นระบบ โคลเบิร์ตจัดอยู่ในระดับที่ 1 คือ ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (preconvention level) ผู้ที่สามารถคิดในเชิงเหตุผลนามธรรมได้ เป็นผู้ที่มียุขประมาณ 12 ปีขึ้นไปสามารถเข้าใจบทบาทของบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างๆ ในสังคมอย่างเป็นระบบจะตัดสินความถูกต้องของการกระทำของบุคคลต่างๆ ตามกฎเกณฑ์ของสังคมไทย ความเข้าใจเกี่ยวกับความถูกต้องในการทำงานนี้จัดอยู่ใน

³²ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม), การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศและต่างประเทศ (กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2551), 15-18.

ระดับที่ 2 คือ ระดับกฎเกณฑ์สังคม (conventional morality) สำหรับผู้ที่สามารถคิดเชิงตรรกได้เป็น อย่างดีอาจจะพัฒนาการรับรู้ของตนเองในระดับที่สูงขึ้นไปอีกอยู่ในระดับที่ 3 คือ ระดับสูงกว่า กฎเกณฑ์สังคม (post conventional morality) ซึ่งสามารถตัดสินความถูกต้องเหมาะสมตามกฎเกณฑ์ ต่างๆ ของสังคม แล้วไตร่ตรองด้วยตนเองว่าถูกต้อง ผู้ที่สามารถตัดสินความถูกต้องของการกระทำ ในระดับสูงนี้ต้องอาศัยปัญญาความคิดระดับสูง และเป็นผู้ที่ช่างคิดช่างสังเกต ผู้ที่จะวิพากษ์ กฎเกณฑ์ต่างๆ ได้ ต้องใช้เวลาอีกหลายปีจากเริ่มวัยรุ่นจนกระทั่งอายุอย่างน้อย 20 ปีจึงจะทำได้ตาม ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก แบ่งระดับพัฒนาการออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ก่อนกฎเกณฑ์สังคม ระดับที่ 2 กฎเกณฑ์สังคม และระดับที่ 3 สูงกว่ากฎเกณฑ์สังคม ในแต่ละระดับ โคลเบอร์กยังแบ่งพัฒนาการออกเป็น 2 ชั้น รวมเป็น 6 ชั้น เรียงตามลำดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ก่อนกฎเกณฑ์สังคม (preconvention level)

ขั้นที่ 1 การลงโทษและการเชื่อฟัง (punishment – obedience orientation)

1. สิ่งที่ถูก ประกอบด้วย ต้องเชื่อฟัง ไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ที่มีการลงโทษ และไม่ทำ ความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน

2. เหตุผล เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ

ขั้นที่ 2 เอกลักษณ์นิยม การตอบสนองความต้องการ และการชำระแลกเปลี่ยน (instrumental relativist orientation)

1. สิ่งที่ถูก ประกอบด้วย ทำตามกฎเกณฑ์เพื่อเกิดประโยชน์แก่ตนเองในปัจจุบัน ทุก คนทำในสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของตน และความยุติธรรมในการชำระแลกเปลี่ยน

2. เหตุผล การตอบสนองความต้องการของตนจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการของ ผู้อื่นด้วย

ระดับที่ 2 กฎเกณฑ์สังคม (conventional morality)

ขั้นที่ 3 ความคาดหวังทางสังคม ความสัมพันธ์ และการคล้อยตาม (good boy – nice girl orientation)

1. สิ่งที่ถูก ประกอบด้วย กระทำในสิ่งที่สังคมคาดหวัง มีความปรารถนาดีและอาทร ต่อผู้อื่น และความไว้วางใจ ความภักดี ความเคารพ และความกตัญญู

2. เหตุผล ต้องการเป็นคนดีในทรรศนะของตนและของบุคคลต่างๆ ในสังคม และ ต้องการรักษากฎเกณฑ์ต่างๆ ทางสังคมเพื่อรักษาพฤติกรรมดีงามต่างๆ ให้คงอยู่

ขั้นที่ 4 ระบบสังคมและมโนธรรม (law and order orientation)

1. สิ่งที่ถูก ประกอบด้วย การปฏิบัติตามหน้าที่ของตน กฎหมายต้องเป็นกฎหมาย ยกเว้นในกรณีที่ขัดกับหน้าที่ทางสังคมอื่นๆ และการบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม กลุ่ม หรือ สถาบัน

2. เหตุผล เพื่อให้สถาบันต่างๆ ของสังคมดำรงอยู่ต่อไป และรักษาระบบสังคมให้คง อยู่ไม่พังทลาย

ระดับที่ 3 สูงกว่ากฎเกณฑ์สังคม หรือตามหลักการ (post conventional morality or principled level)

ขั้นที่ 5 สัญญาสังคมหรืออรรถประโยชน์และสิทธิส่วนบุคคล (social contract orientation)

1. สิ่งที่ถูก ประกอบด้วย การเข้าใจว่าบุคคลในสังคมต่างมีค่านิยมและความเห็น ต่างกัน การเข้าใจกฎเกณฑ์ต่างๆ ในสังคมว่าเกิดจากการตกลงกันของบุคคลในสังคม และการ ปฏิบัติตามสัญญาสังคม

2. เหตุผล ประกอบด้วย เพื่อประโยชน์และเพื่อพิทักษ์สิทธิของทุกคนในสังคม และ ความรู้สึกผูกพันต่อสัญญาสังคมกับบุคคลต่างๆ

ขั้นที่ 6 หลักการจริยธรรมสากล (universal ethical principle orientation)

1. สิ่งที่ถูก ประกอบด้วย ทำตามหลักการทางจริยธรรมที่ตนเองเลือกเอง กฎหมายและ สัญญาสังคมที่ถูกต้องควรเป็นไปตามหลักการเหล่านี้ เมื่อกฎหมายขัดกับหลักการเหล่านี้ จะต้องทำ ตามหลักการ และหลักการที่ถูกต้องคือ หลักการสากลเกี่ยวกับความยุติธรรม ซึ่งได้แก่ ความเสมอ ภาคในสิทธิของมนุษย์ และการเคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์

2. เหตุผล หลักการจริยธรรมสากลเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามหลักเหตุผล

การเกิดจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบอร์กนั้น จริยธรรมหรือความเข้าใจเกี่ยวกับ ความถูกต้อง มิได้เกิดจากการเรียนรู้ มิได้เกิดจากสังคมแวดล้อม แต่เกิดจากการคิดไตร่ตรองตาม เหตุผลของแต่ละบุคคล พัฒนาการของจริยธรรมเป็นผลของการสังเกต และการคิดไตร่ตรองของ บุคคล ผู้ที่ไม่ชอบสังเกตหรือไม่ชอบที่จะคิดไตร่ตรอง พัฒนาการทางจริยธรรมก็ไม่เกิด แม้ว่า พัฒนาการทางปัญญาได้เข้าสู่ขั้นสูงแล้วก็ตาม ซึ่งโคลเบอร์กเชื่อว่า พัฒนาการเกิดเป็นขั้นๆ จากขั้น หนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งตามลำดับอย่างแน่นอนตายตัว (invariant) ดังนั้นจริยธรรมจึงพัฒนาเป็นขั้นๆ จากขั้นต่ำๆ ไปสู่ขั้นสูงกว่าทีละขั้น ไม่มีการข้ามขั้น ไม่มีการสลับขั้น และไม่ว่าบุคคลจะเติบโต ในสังคมใดหรือนับถือศาสนาใด ย่อมมีลำดับขั้นการพัฒนาของจริยธรรมที่เหมือนกัน เรียกชื่อว่า

ทฤษฎีพัฒนาการเชิงโครงสร้าง (structural development theory) และทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญา (cognitive development theory)³³

3. ทฤษฎีทางด้านจิตพิสัยของ แครทซ์ โวลและคณะ

แครทซ์ โวลและคณะ (Kratwohl, Bloom and Masia) อ้างถึงใน โดยกลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล ได้ลำดับการเกิดลักษณะนิสัยของบุคคล เป็น 5 ขั้น อธิบายโดยกลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล ดังนี้

3.1 ขั้นรับรู้ (receiving) เป็นการพัฒนาขั้นแรกสุด ขั้นนี้บุคคลจะมีความรู้สึกรับรู้ต่อสิ่งเร้าที่มากกระทบต่อประสาทสัมผัสของเขา ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขั้นย่อย คือ 1) ขั้นรู้ตัว ได้แก่ การสังเกต รับรู้ความแตกต่างของสิ่งเร้า 2) ขั้นตั้งใจรับ ได้แก่ การมีความตั้งใจฝึกฝฝต่อสิ่งเร้าเฉพาะอย่างเริ่มสะสมความรู้หรือประสบการณ์ในสิ่งเร้าเฉพาะอย่างนั้นแล้วจึงยอมรับ 3) ขั้นการเลือกสรรสิ่งที่รับรู้ ได้แก่ การเลือกรับเฉพาะอย่าง เช่น สนใจอ่านเฉพาะบางเรื่อง สนใจตอบคำถามเฉพาะบางคำถาม

3.2 ขั้นตอบสนอง (responding) เป็นการพัฒนาการที่สูงขึ้นมาอีกขั้นหนึ่ง ในขั้นนี้บุคคลไม่เพียงรับรู้สิ่งเร้าเท่านั้น แต่จะเริ่มมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า 3 ลักษณะ คือ 1) ขั้นเต็มใจตอบสนอง เป็นการยินยอมปฏิบัติตามหลักการหรือกฎเกณฑ์และยอมรับในสิ่งที่รับรู้มา 2) ขั้นตั้งใจตอบสนอง เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มอาสาที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการกับผู้อื่น และอาจมีการพยายามหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติในสิ่งที่ขัดกับสิ่งที่ตนรับรู้มา 3) ขั้นพอใจตอบสนอง เป็นขั้นที่บุคคลจะเกิดความพึงพอใจหรือไม่พอใจต่อพฤติกรรม หรือการแสดงออกของผู้อื่นที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับสิ่งที่รับรู้มา เป็นการเลือกตอบสนองต่อสิ่งเร้า

3.3 ขั้นเห็นคุณค่า (valuing) เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มเห็นคุณค่าประโยชน์ของสิ่งที่รับรู้ และสิ่งที่ตอบสนองแล้ว เขาเริ่มยอมรับสิ่งที่ได้รับรู้มาว่า สิ่งใดมีความหมายต่อเขาและสิ่งใดไม่มีค่า ไม่มีความหมายต่อเขา เขาจะแสดงออกด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนการพัฒนาย่อย คือ 1) การยอมรับค่านิยม ได้แก่ พยายามเพิ่มพูนประสบการณ์ในสิ่งเร้านั้นๆ พยายามปฏิบัติตามบ่อยครั้งเข้า 2) การแสดงความนิยมในค่านิยม ได้แก่ การเข้าช่วยเหลือสนับสนุนร่วมมือในกิจกรรมที่ส่งเสริมสิ่งที่เห็นด้วย 3) การเข้าร่วมงาน ได้แก่ การเข้าไปร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่เขาเห็นคุณค่า และปฏิเสธ คัดค้าน โต้แย้ง หรือขัดขวางการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่เขาไม่เห็นคุณค่า

3.4 ขั้นจัดระบบ (organizing) เมื่อบุคคลพัฒนาคุณลักษณะมาถึงขั้นนี้เขาจะพยายามปรับตัวเองให้เข้ากับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เขายอมรับ และจะพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง

³³พิศเพลิน เขียวหวาน และคณะ, เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรการวัด ประเมินผลคุณธรรม จริยธรรม ตาม พ.ร.บ. 2542 (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546), 3-5.

ค่านิยม (value) ที่เขาเห็นคุณค่าหลายๆ อย่างพร้อมๆ กัน พยายามจัดลำดับค่านิยมเหล่านั้น และปรับตัวให้เข้ากับสิ่งต่างๆ ที่เขายอมรับนั้น ขั้นนี้ประกอบด้วยขั้นย่อย 2 ขั้น คือ 1) ขั้นสร้างความเข้าใจในค่านิยม เขาจะแสดงออกโดยการเข้าร่วมกลุ่มอภิปราย ร่วมสร้างแนวคิด เปรียบเทียบพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้นๆ 2) ขั้นสร้างระบบค่านิยม เขาจะพยายามชั่งน้ำหนักค่านิยมต่างๆ เขายอมรับ จัดลำดับค่านิยมเหล่านั้น สร้างแผน สร้างกฎเกณฑ์ ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เขายอมรับ และระบบที่เขาสร้างขึ้น แล้วนำไปใช้กับตัวเอง หรือพยายามชักชวนให้ผู้อื่นยอมรับกับระบบนั้น

3.5 ขั้นเกิดกิจนิสัย (characterizing) เป็นพัฒนาการที่ต่อจากขั้นจัดระบบ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นของการวางตัว หรือการยอมรับสิ่งที่บุคคลเห็นคุณค่ามาเป็นลักษณะเฉพาะตัวกล่าวคือ เมื่อการจัดระบบสำหรับตัวเองเข้ารูปเข้ารอยแล้ว บุคคลก็จะยึดถือระบบที่จัดนั้นเป็นของตนเอง แล้วปฏิบัติหรือยึดถือต่อไปจนเกิดเป็นการแสดงออกโดยอัตโนมัติ หมายความว่า เมื่อใดก็ตามที่เขาอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตอบสนองต่อสิ่งเร้า เขาก็จะตอบสนองในรูปแบบที่คงเส้นคงวาจนจัดได้ว่าเป็นลักษณะประจำตัวของเขาในที่สุด ขั้นเกิดกิจนิสัยสามารถแบ่งเป็นขั้นย่อย 2 ขั้น คือ 1) ขั้นสร้างข้อสรุป ได้แก่ การพยายามปรับปรุงระบบจนอยู่ในขั้นสมบูรณ์ในตัว ตามแนวหรือระบบที่ตนเองต้องการ 2) ขั้นกิจนิสัย ได้แก่ การแสดงออกอย่างสม่ำเสมอจนได้รับการยอมรับจากวงกว้างหรือหมู่คณะว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเขา ซึ่งเป็นเครื่องแสดงถึงการเกิดคุณลักษณะเฉพาะนั้นๆ ของบุคคลแล้ว³⁴

4. ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ซึ่งดวงเดือน พันธุมนาวิน กล่าวว่า เป็นทฤษฎีที่เสนอจิตลักษณะ 8 ประการ ที่อาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดี คนเก่งและมีสุขของคนไทย ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ราก ลำต้น และส่วนที่เป็นดอกและผลของต้นไม้ ส่วนแรกคือ ราก แทนจิตลักษณะพื้นฐานสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) สุขภาพจิต หมายถึง ความวิตก กังวล ตื่นเต้น ไม่สบายใจของบุคคลอย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์ 2) ความเฉลียวฉลาดหรือสติปัญญา หมายถึง การรู้การคิดในขั้นรูปธรรมหลายด้านและการคิดในขั้นนามธรรม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้การคิดของ Piaget 3) ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราความเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจ และสามารถคาดหรือทำนายความรู้สึกของคนอื่นส่วนที่สองคือ ลำต้น เป็นผลจากจิตลักษณะพื้นฐานที่ราก ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ประการ ได้แก่ 1) ทักษะคิด ค่านิยม และคุณธรรม ทักษะคิด

³⁴ กลุ่มส่งเสริมการเรียนรู้การสอนและประเมินผล, การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2548), 4-6.

หมายถึง การเห็นประโยชน์-โทษของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญ
 คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าดีงาม ส่วนใหญ่ มักจะเกี่ยวข้องกับหลักทางศาสนา เช่น
 ความกตัญญู ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความพอใจ ไม่พอใจต่อสิ่งนั้น และพร้อมที่จะมี
 พฤติกรรมต่อสิ่งนั้น 2) เหตุผลเชิงจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เจตนาของการกระทำที่
 ทำเพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวหรือพวกพ้อง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีทางเหตุผลเชิงจริยธรรม
 ของ Kohlberg 3) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน หมายถึง
 ความสามารถในการคาดการณ์ไกลว่าสิ่งที่กระทำลงไปในปัจจุบันจะส่งผลอย่างไร ในปริมาณ
 เท่าใด ต่อใคร ตลอดจนความสามารถในการอดได้ รอได้ สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวานได้ 4) ความ
 เชื่ออำนาจในตน ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อว่าผลที่ตนกำลังได้รับอยู่เกิดจากการ
 กระทำของตนเอง มิใช่เกิดจากโชคเคราะห์ ความบังเอิญ หรือการควบคุมของคนอื่น เป็นความรู้สึก
 ในการทำนายได้ ควบคุมได้ของบุคคล ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎี locus of control ของ Rotter
 (1966) 5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความพยายามฝ่าฟันอุปสรรคใน
 การทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่ย่อท้อ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland (1963) ส่วน
 ที่สาม คือ ส่วนของดอกและผล เป็นส่วนของพฤติกรรมของคนดีและเก่ง ซึ่งแสดงพฤติกรรมการทำ
 ความดี ละเว้นความชั่ว ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนดี และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อ
 ส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแบ่งเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ

1. พฤติกรรมของคนดี ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่

1.1 พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง เป็น พฤติกรรมของบุคคล ที่ไม่ทำร้ายหรือทำลาย
 ตนเอง เช่น การดูแลสุขภาพของตนเอง การบริโภคสิ่งที่มีประโยชน์ ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่ติด
 ยาเสพติด ไม่เล่นการพนัน เป็นต้น

1.2 พฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นพฤติกรรมที่ไม่ทำร้าย ทำลายหรือทำให้ผู้อื่น
 เดือดร้อน เช่น พฤติกรรมสุภาพบุรุษ ไม่ก้าวร้าว ขับขี่รถอย่างมีมารยาท ซื่อสัตย์ เป็นต้น

2. พฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็ง ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่

2.1 พฤติกรรมรับผิดชอบ เช่น พฤติกรรมกระเรียนการทำงาน พฤติกรรมปกครอง
 ของหัวหน้า และเคารพกฎหมาย เป็นต้น

2.2 พฤติกรรมพัฒนา เป็นการพัฒนาตนเอง ผู้อื่น และสังคม เช่น ใฝ่รู้ รักการอ่าน เป็นกัลยาณมิตร การอาสา ช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของสังคม เป็นต้น³⁵

ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ ระบุคุณลักษณะ 8 ประการ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สำหรับผู้ที่สนใจที่จะสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ควรศึกษาให้เข้าใจก่อนการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาและการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ หลักการและจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยยึดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ดังนี้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ³⁶ สถานศึกษาต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างชัดเจน โดยพิจารณาจากนิยาม ตัวชี้วัดพฤติกรรมบ่งชี้และเกณฑ์การให้คะแนนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

นิยาม

รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ผู้ที่รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ มีความสามัคคีปรองดอง ภูมิใจ เชิดชูความเป็นชาติไทย ปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ และแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

³⁵ ดวงเดือน พันธมนาวิน, ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ: การวิจัยและพัฒนาบุคคล (กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2548), ก, อ้างถึงใน ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม), การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศและต่างประเทศ (กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2551), 19-21.

³⁶ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552), 7.

ตัวชี้วัด

1. เป็นพลเมืองดีของชาติ
2. ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย
3. ศรัทธา ยึดมั่นและปฏิบัติตนตามหลักศาสนา
4. เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการรักษา ศาสน์ กษัตริย์

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. เป็นพลเมืองดีของชาติ	1.1 ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของ เพลงชาติได้ถูกต้อง 1.2 ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ 1.3 มีความสามัคคี ประองคอง
2. ชำรงไว้ซึ่งความเป็น ชาติไทย	2.1 เข้าร่วม ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองคองที่เป็นประ โยชน์ต่อ โรงเรียน ชุมชนและสังคม 2.2 หวงแหน ปกป้อง ยกย่องความเป็นชาติไทย
3. ศรัทธา ยึดมั่นและ ปฏิบัติตนตามหลักของ ศาสนา	3.1 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ 3.2 ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ 3.3 เป็นแบบอย่างที่ดีของศาสนิกชน
4. เคารพเทิดทูนสถาบัน พระมหากษัตริย์	4.1 เข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบัน พระมหากษัตริย์ 4.2 แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ 4.3 แสดงออกซึ่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 [Online], accessed 3 กันยายน 2553.

Available from [http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20 Guide.pdf](http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20Guide.pdf)

2. ซื่อสัตย์สุจริต

นิยาม

ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้องประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ

ผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต คือ ผู้ที่ประพฤติตรงตามความเป็นจริงทั้งทางกาย วาจา ใจ และยึดหลักความจริง ความถูกต้องในการดำเนินชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดตัวชีวิต

1. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ
2. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ

ตารางที่ 3 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการซื่อสัตย์สุจริต

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ	1.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง 1.2 ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้องละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด 1.3 ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา
2. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ	2.1 ไม่ถือเอาสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง 2.2 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง 2.3 ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 [Online], accessed 3 กันยายน 2553.

Available from [http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20 Guide.pdf](http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20Guide.pdf)

3. มีวินัย

นิยาม

มีวินัย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

ผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคมเป็นปกติวิสัย ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

ตัวชี้วัด

1. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคม

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการมีวินัย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	1.1 ปฏิบัติตน ตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัว โรงเรียนและสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น 1.2 ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และ รับผิดชอบในการทำงาน

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 [Online], accessed 3 กันยายน 2553.

Available from [http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20 Guide.pdf](http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20Guide.pdf)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

4. ใฝ่เรียนรู้ นิยาม

ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน อย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอด เผยแพร่ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ตัวชี้วัด

1. ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
2. แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการ เลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ตารางที่ 5 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการใฝ่เรียนรู้

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	1.1 ตั้งใจเรียน 1.2 เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ 1.3 สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ
2. แสวงหาความรู้จากทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	2.1 ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่างๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม 2.2 บันทึกความรู้ วิเคราะห์ตรวจสอบ จากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ 2.3 แลกเปลี่ยนความรู้ ด้วยวิธีการต่างๆ และนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 [Online], accessed 3 กันยายน 2553.

Available from [http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20 Guide.pdf](http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20Guide.pdf)

5. อยู่อย่างพอเพียง

นิยาม

อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ผู้ที่อยู่อย่างพอเพียง คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตอย่างประมาณตน มีเหตุผล รอบคอบ ระมัดระวัง อยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ มีการวางแผนป้องกันความเสี่ยงและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ตัวชี้วัด

1. ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม
2. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตารางที่ 6 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการอยู่อย่างพอเพียง

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบมีคุณธรรม	1.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม 1.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดี 1.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล 1.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด
2. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	2.1 วางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร 2.2 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 [Online], accessed 3 กันยายน 2553. Available from [http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20 Guide.pdf](http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20Guide.pdf)

6. มุ่งมั่นในการทำงาน

นิยาม

มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การทำงาน ด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ผู้ที่มีมุ่งมั่นในการทำงาน คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายาม ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วง ตามเป้าหมายที่กำหนดด้วยความรับผิดชอบ และมีความภาคภูมิใจในผลงาน

ตัวชี้วัด

1. ตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน
2. ทำงานด้วย ความเพียรพยายาม และ อดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ตารางที่ 7 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการมุ่งมั่นในการทำงาน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. ตั้งใจและรับผิดชอบ ในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน	1.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 1.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ 1.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง
2.ทำงานด้วย ความเพียรพยายาม และ อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	2.1 ทุ่มเททำงาน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน 2.2 พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ 2.3 ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 [Online], accessed 3 กันยายน 2553.

Available from [http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20 Guide.pdf](http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20Guide.pdf)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

7. รักความเป็นไทย

นิยาม

รักความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทย ในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ผู้ที่รักความเป็นไทย คือ ผู้ที่มีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย มีความกตัญญูกตเวที ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างถูกต้องเหมาะสม

ตัวชี้วัด

1. ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และมีความกตัญญูกตเวที
2. เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
3. อนุรักษ์ และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

ตารางที่ 8 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการรักความเป็นไทย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. ภาคภูมิใจใน ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และมีความกตัญญูกตเวที	1.1 แต่งกายและมีมารยาทงดงามแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญู กตเวทีต่อผู้มีพระคุณ 1.2 ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย 1.3 ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย
2. เห็นคุณค่าและใช้ ภาษาไทยในการสื่อสารได้ อย่างถูกต้องเหมาะสม	2.1 ใช้ภาษาไทยและเลขไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม 2.2 ชักชวน แนะนำ ให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของการใช้ภาษาไทยที่ ถูกต้อง
3. อนุรักษ์ สืบทอดภูมิ ปัญญาไทย	3.1 นำภูมิปัญญาไทยมาใช้ให้เหมาะสมในวิถีชีวิต 3.2 ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย 3.3 แนะนำ มีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตาม
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 [Online], accessed 3 กันยายน 2553.
Available from [http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20 Guide.pdf](http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20Guide.pdf)

8. มีจิตสาธารณะ

นิยาม

มีจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือ
สถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดย
ไม่หวังผลตอบแทน

ผู้ที่มีจิตสาธารณะ คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วน
ตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม ด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้
เกิดในชุมชน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ตัวชี้วัด

1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

ตารางที่ 9 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการมีจิตสาธารณะ³⁷

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	1.1 ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ 1.2 อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน 1.3 แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	2.1 ดูแล รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ 2.2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม 2.3 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 [Online], accessed 3 กันยายน 2553.

Available from <http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20 Guide.pdf>

³⁷ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 [Online], accessed 3 กันยายน 2553.

Available from <http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20 Guide.pdf>

การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. แนวทางการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับสถานศึกษา การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถานศึกษาควรดำเนินการ โดยคณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา อาจเป็นชุดเดียวกับ คณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในกรณีสถานศึกษาขนาดเล็กอาจจะให้ครูผู้สอน ครูประจำชั้น/ ครูที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนา ทั้งนี้ให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา โดยมีหน้าที่ดังนี้

1.1 ศึกษานิยาม ความหมาย และพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้ง 8 ประการ

1.2 วิเคราะห์ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละคุณลักษณะ

1.3 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนรายบุคคลก่อนการพัฒนา เพื่อกำหนด แนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้เรียน

1.4 สร้างหรือเลือกเครื่องมือในการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.5 กำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการพัฒนา

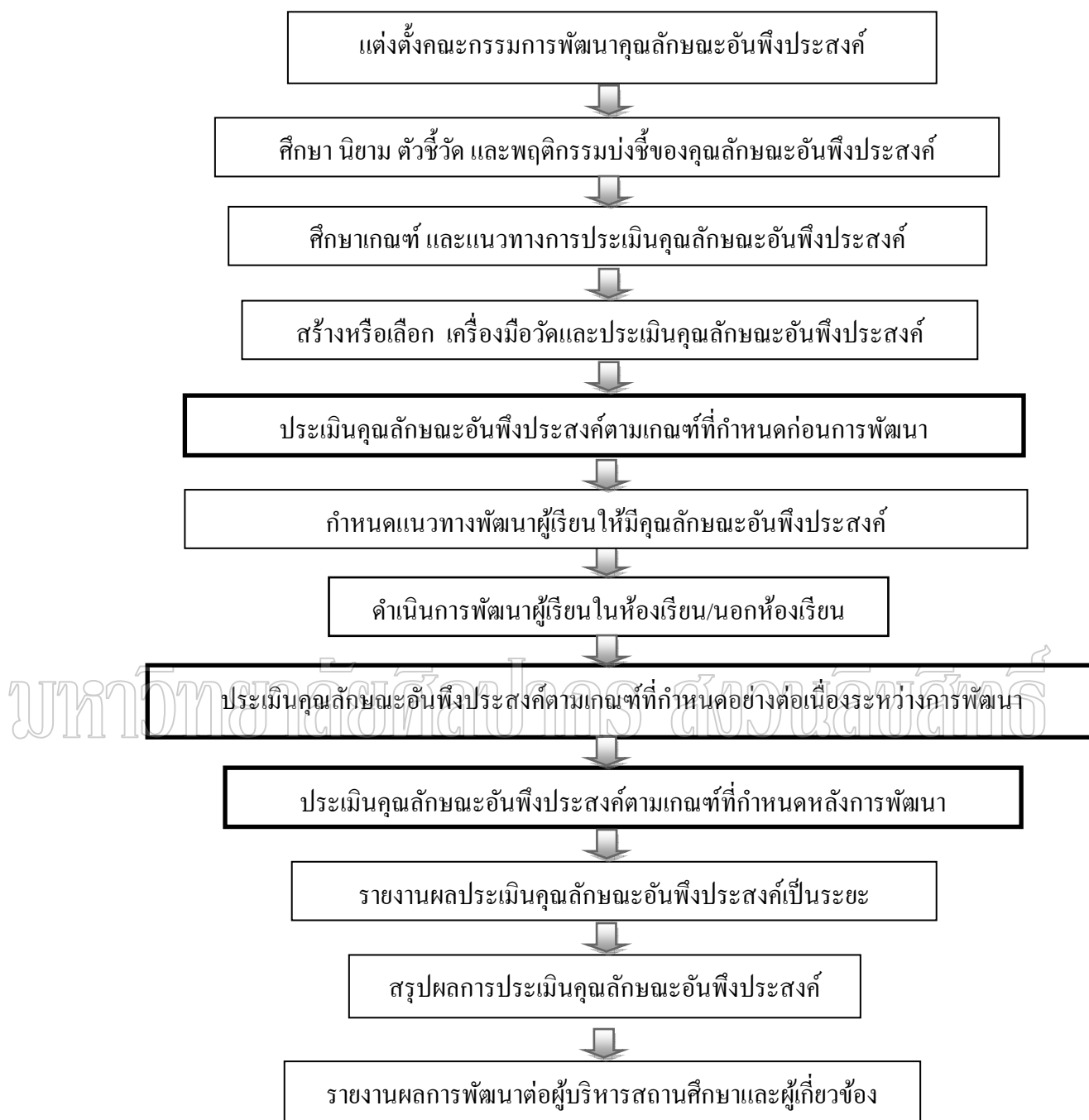
1.6 ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางที่กำหนดไว้ และประเมินผู้เรียนเป็น ระยะเวลาอย่างต่อเนื่องเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า

1.7 ดำเนินการประเมินผู้เรียนหลังการพัฒนาและสรุปผลการประเมิน

1.8 รายงานผลการพัฒนาต่อผู้บริหารสถานศึกษา³⁸

ดังแผนภูมิที่ 3

³⁸สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 [Online], accessed 3 กันยายน 2553. Available from <http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20 Guide.pdf>

แผนภูมิที่ 3 แนวทางการดำเนินการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 [Online], accessed 3 กันยายน 2553.

Available from [http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20 Guide.pdf](http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20Guide.pdf)

2. แนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอน ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และชุมชนต้องร่วมมือกันปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จึงต้องพิจารณาถึงกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษากำหนดให้จัดขึ้น แล้วส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งอาจดำเนินการพัฒนาด้วยวิธีการต่างๆ ดังต่อไปนี้ เช่น

1. บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ
2. จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. จัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. ปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยสอดแทรกในกิจกรรมประจำวัน

แนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น สามารถพัฒนาได้ โดยการนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ที่วิเคราะห์ไว้ไปบูรณาการในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการต่างๆ และกิจกรรมประจำวันของผู้เรียน

การวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. การดำเนินการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

การดำเนินการวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาจะบรรลุผลได้นั้นจะต้องอาศัยการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ดำเนินการพัฒนาทั้งในและนอกห้องเรียน โดยมอบหมายภารกิจในการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในห้องเรียน ให้ครูผู้สอน แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบ โดยสอดแทรกการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในช่วงเวลาเรียนการสอน/กิจกรรมโครงการ หรือในโอกาสอื่นๆ ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการหลายรูปแบบ สถานศึกษาสามารถเลือกนำไปใช้ได้ตามความเหมาะสม ดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษาที่มีความพร้อมในด้านทรัพยากรต่างๆ ค่อนข้างสูงถึงสูงมาก และเหมาะสมสำหรับสถานศึกษาที่ต้องการเน้นด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ความเป็นเลิศ โดยมีนโยบายที่จะให้บุคลากรและครูทุกคนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทุกข้อตามที่สถานศึกษากำหนด โดยจะมีคณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา เป็นองค์คณะบุคคลในสถานศึกษาที่คอยช่วยเหลือคณะครูในกรณีที่พบว่านักเรียนบางคนมีปัญหาที่ซับซ้อนและ

ไม่สามารถจะพัฒนาด้วยกระบวนการธรรมดาได้ มีความจำเป็นต้องทำกรณีศึกษา คณะกรรมการชุดนี้จะทำงานร่วมกับครูประจำชั้น หรือครูที่ปรึกษา หรือครูคนอื่นที่สนใจจะทำกรณีศึกษา ร่วมกัน นอกจากนี้อาจนำสถานักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วย โดยสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นของสถานักเรียน ถึงวิธีการที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ด้วยกิจกรรมเสริม ซึ่งจะเน้นการพัฒนาและตรวจสอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทุกประการ ตลอดเวลา ทั้งนี้สถานศึกษาอาจมีเป้าหมายว่า นักเรียนร้อยละ 90 ขึ้นไปจะต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับ “ดี” เป็นอย่างน้อย การประเมินรูปแบบนี้ดำเนินการดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาทำความเข้าใจกับคณะครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้/รายวิชา ครูที่ปรึกษา ครูผู้ดูแลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ร่วมกันพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนทุกคุณลักษณะ และร่วมกำหนดตัวชี้วัด หรือพฤติกรรมบ่งชี้ หรือพฤติกรรมที่แสดงออกของแต่ละคุณลักษณะตามที่คณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาเพิ่มเติม ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของวัย และวุฒิภาวะของนักเรียน

2. กำหนดวิธีการประเมิน เกณฑ์และเครื่องมือ คำอธิบายคุณลักษณะที่สถานศึกษาเพิ่มเติม ให้สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด

3. กำหนดระดับของพฤติกรรมที่บ่งชี้ว่า พฤติกรรมนักเรียนอยู่ในระดับ “เล็ง” กล่าวคือ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้วยวิธีปกติอาจจะไม่สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุตามเกณฑ์ได้ มีความจำเป็นที่ครูที่ปรึกษา หรือครูผู้สอนร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาต้องใช้กระบวนการอื่นเข้ามาช่วยในการแก้ปัญหาโดยทำกรณีศึกษา

4. เมื่อสิ้นภาคเรียน/สิ้นปี ครูผู้สอนส่งผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนทุกคนที่รับผิดชอบให้คณะกรรมการของสถานศึกษา ซึ่งมีครูวัดผลเป็นเลขานุการ

5. ครูวัดผลดำเนินการประมวลผลตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

6. นำเสนอผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพิจารณาอนุมัติ

รูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับโรงเรียนที่มีความพร้อมปานกลาง กล่าวคือ มีจำนวนบุคลากรครูที่ครบชั้นเรียน มีครูพิเศษบ้างแต่ไม่มากนัก ครูคนหนึ่งอาจต้องเป็นทั้งผู้สอนและทำงานส่งเสริม รวมทั้งรับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอื่นๆ ด้วย สถานศึกษาประเภทดังกล่าวสามารถเลือกใช้รูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รูปแบบนี้ โดยการเลือกคุณลักษณะอันพึงประสงค์เฉพาะข้อที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกับมาตรฐานหรือตัวชี้วัดในกลุ่มสาระนั้นๆ ที่ครูแต่ละคนรับผิดชอบ เพื่อบูรณาการจัดทำแผนการเรียนรู้ และแผนการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ใน

ข้อนี้ๆ ด้วยในคราวเดียวกัน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ก็ดำเนินการประเมินร่วมกับตัวชี้วัดในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาคาดหวังว่าเมื่อได้ดำเนินการในภาพรวมแล้ว การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์จะครบทุกข้อตามที่สถานศึกษากำหนด โดยดำเนินการดังนี้

1. คณะกรรมการการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา ร่วมกับครูผู้สอน ร่วมกันวิเคราะห์มาตรฐาน/ตัวชี้วัดเนื้อหาในกลุ่มสาระวิชา และพิจารณาเลือกคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ว่า มีข้อใดบ้างที่สอดคล้องกับธรรมชาติวิชาที่ครูแต่ละคนรับผิดชอบ รวมทั้งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วย

2. ครูผู้สอนนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่คัดเลือกไว้ไปบูรณาการกับตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดำเนินการพัฒนาและประเมินร่วมกัน

3. ครูผู้สอนส่งผลการประเมินให้ครูวัดผลเพื่อสรุปผลการประเมิน และนำเสนอผู้บริหารเพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป

รูปแบบที่ 3 เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้นหรือครบชั้นพอดี แต่ครูคนหนึ่งต้องทำหลายหน้าที่อีกทั้งความพร้อมของทรัพยากรด้านอื่นๆ มีน้อย ดังนั้น การดำเนินการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชน ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินด้วย ซึ่งจะช่วยให้ผลการประเมินมีความเที่ยงตรงมากขึ้น

การพัฒนาและการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามรูปแบบนี้ ครูประจำชั้นและหรือครูประจำวิชา ร่วมกันพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนทุกคน ทุกประการ โดยดำเนินการดังนี้

1. ครูประจำชั้นและหรือครูประจำวิชาซึ่งรับผิดชอบการสอนมากกว่าหนึ่งชั้นหรือหนึ่งกลุ่มสาระ ใช้การบูรณาการทุกกลุ่มสาระและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เข้าด้วยกัน ร่วมกันพัฒนาและประเมิน โดยอาจใช้การสังเกตพฤติกรรมตามสภาพจริง เปิดโอกาสให้ชุมชน ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้านร่วมประเมินด้วย ทั้งนี้ กรณีที่มีนักเรียนบางคนไม่ผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้อใด ครูร่วมกับชุมชนดำเนินการพัฒนาจนกระทั่งทั้งสองฝ่ายมีความเห็นตรงกันว่านักเรียนมีคุณสมบัติตามเกณฑ์แล้วจึงให้ผ่านการประเมิน

2. ครูประจำชั้นและหรือครูประจำวิชา ร่วมกันสรุปผลการประเมิน และนำเสนอผู้บริหารสถานศึกษาเพื่ออนุมัติต่อไป

2. แนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนนั้น สถานศึกษาสามารถนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดขึ้น รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สถานศึกษาอาจกำหนดขึ้นเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา สภาพปัญหาความต้องการหรือความจำเป็นของชุมชน มาพัฒนาผู้เรียนตลอดปีการศึกษา ทั้งนี้ ครูผู้สอนสามารถดำเนินการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในชั้นเรียนได้ ดังนี้

2.1 ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ นำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนด ทั้ง 8 ประการ มาศึกษานิยาม/ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้ เพื่อพิจารณาว่าพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนดครอบคลุมตัวชี้วัดและนิยามของคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนหรือไม่ ซึ่งผู้สอนอาจเพิ่มเติมหรือปรับได้ตามความเหมาะสม

2.2 วิเคราะห์พฤติกรรมสำคัญจากพฤติกรรมบ่งชี้ เมื่อทำความเข้าใจกับนิยามตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้แล้ว ครูผู้สอนควรวิเคราะห์พฤติกรรมสำคัญจากพฤติกรรมบ่งชี้ เพื่อให้เห็นพฤติกรรมที่จะสามารถวัดและประเมินได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3 เลือกรูปแบบของเครื่องมือวัด เครื่องมือวัดและประเมินที่นิยมใช้ในสถานศึกษา เนื่องจากใช้ได้ง่ายและสะดวก ได้แก่ 1) แบบสังเกต (observation) 2) แบบสัมภาษณ์ (interview) 3) แบบตรวจสอบรายการ (check list) 4) แบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5) แบบวัดสถานการณ์ (situation) 6) แบบบันทึกพฤติกรรม (anecdotal records) และ 7) แบบรายงานพฤติกรรมตนเอง (self report) ในการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ควรใช้เครื่องมือและวิธีการวัดที่หลากหลาย ข้อมูลจึงจะน่าเชื่อถือ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรเลือกเครื่องมือวัดและประเมินให้เหมาะสมกับพฤติกรรมบ่งชี้/พฤติกรรมสำคัญว่าควรจะใช้เครื่องมือชนิดใด

2.4 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือประเมิน ถ้าต้องการสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ ครูผู้สอนอาจนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของพฤติกรรมที่จะประเมินกับตัวชี้วัด และความถูกต้อง ในการใช้ภาษา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง I.O.C (Index Objective Concurrent)

2.5 การออกแบบการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เมื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมิน และวิธีการหาคุณภาพของเครื่องมือแล้ว ครูผู้สอนสามารถออกแบบการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในชั้นเรียนได้ดังนี้ 1) กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ / ตัวชี้วัด / พฤติกรรมบ่งชี้ที่จะประเมิน 2) วิเคราะห์พฤติกรรมสำคัญจากพฤติกรรมบ่งชี้ที่จะประเมิน 3) เลือกใช้วิธีการ เครื่องมือให้

เหมาะสมกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะประเมิน และ 4) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (scoring rubrics)

2.6 การสร้างเครื่องมือประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การสร้างเครื่องมือประเมินคุณลักษณะ ควรคำนึงถึงการเขียนข้อความหรือรายการที่จะวัดว่ามีความชัดเจน และเป็นพฤติกรรม/รายการที่ครอบคลุมตัวชี้วัด โดยให้พิจารณาพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนดไว้แล้วในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ถ้าเป็นข้อความที่แสดงพฤติกรรมสำคัญและยังไม่สามารถประเมินได้ ครูผู้สอนต้องวิเคราะห์เป็นพฤติกรรมสำคัญย่อยๆ เช่น คุณลักษณะการมีวินัย พฤติกรรมบ่งชี้มี 2 ข้อ คือ 1) ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคม 2) ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน เมื่อพิจารณาจากตัวบ่งชี้จะพบว่า บางพฤติกรรมไม่สามารถบรรยายละเอียดและประเมินได้ ดังนั้นจะต้องวิเคราะห์พฤติกรรมดังกล่าวให้เป็นพฤติกรรมที่สังเกตและวัดได้ ดังนี้ 1) จัดเก็บสิ่งของเป็นที่เป็นทาง 2) แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน 3) มีมารยาทในการเข้าประชุม 4) เข้าแถวซื้ออาหารตามลำดับ 5) ทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้ 6) ทำกิจวัตรของตนตามเวลา 7) ไปโรงเรียนทันเวลา 8) เมื่อถึงชั่วโมงเรียน เข้าเรียนตามเวลา 9) ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด และ 10) เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่นัดหมาย เมื่อกำหนดข้อความหรือรายการที่จะวัดแล้วก็สามารถนำไปไว้ในเครื่องมือประเมินได้

2.7 การสร้างเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จะต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจนเหมาะสม เพราะเกณฑ์การประเมินเป็นแนวทางในการให้คะแนนที่ประกอบด้วยเกณฑ์ด้านต่างๆ เพื่อใช้ประเมินค่าผลการประพฤติ ปฏิบัติของผู้เรียน เกณฑ์เหล่านี้ คือสิ่งสำคัญที่ผู้เรียนควรประพฤตินกลายเป็นลักษณะนิสัยได้ เกณฑ์การประเมินมี 2 ลักษณะ คือ 1) เกณฑ์การประเมินแบบภาพรวม (holistic rubrics) คือแนวทางการให้คะแนน โดยพิจารณาจากภาพรวมการปฏิบัติ โดยจะมีคำอธิบายลักษณะของการปฏิบัติในแต่ละระดับได้อย่างชัดเจน 2) เกณฑ์การประเมินแบบแยกประเด็น (analytic rubrics) คือแนวทางการให้คะแนน โดยพิจารณาแต่ละส่วนของการปฏิบัติ ซึ่งแต่ละส่วนจะต้องกำหนดคำอธิบายลักษณะของการปฏิบัติในส่วนนั้นๆ ไว้อย่างชัดเจน

2.8 การสรุปผลการประเมิน การวัดและประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ นั้น มีความละเอียดอ่อน เพราะเป็นเรื่องของการพัฒนาคุณลักษณะที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดในตัวผู้เรียน การวัดและประเมินผลจึงต้องคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเมื่อได้รับการพัฒนาเป็นระยะหรือเมื่อสิ้นปีการศึกษา ดังนั้นเพื่อให้มีแนวทางการสรุปผลการประเมินที่ชัดเจน เป็นธรรมสำหรับผู้เรียน จึงขอเสนอแนวทางการกำหนดเกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินในแต่ละขั้นตอน ดังนี้ 1)

เกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละคุณลักษณะ 2) เกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินแต่ละคุณลักษณะ ในกรณีที่ผู้สอนประเมินคนเดียว 3) เกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากคณะกรรมการทุกคน ในแต่ละคุณลักษณะ 4) เกณฑ์พิจารณาตัดสินผลการประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ รายปี/รายภาค ของผู้เรียนรายบุคคล 5) เกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินรวมทุกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แต่ละระดับการศึกษา

การรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายแนวทาง เช่น บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดเป็นโครงการหรือกิจกรรม หรือปลูกฝังโดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษาแล้ว คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากสถานศึกษาหรือผู้ที่รับผิดชอบต้องดำเนินการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การจบการศึกษาทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นเกณฑ์กลางการจบการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งกำหนดไว้ว่า ผู้เรียนทุกระดับจะต้องมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

ในการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้น ต้องตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐาน 2 ประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาและเพื่อตัดสินผลการเรียน ข้อมูลการประเมินจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบ ทบทวน พัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งถือเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้องจัดระบบดูแล ช่วยเหลือ ปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริม สนับสนุน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น เมื่อมีการประเมินผลผู้เรียนในด้านต่างๆ ตามที่หลักสูตรกำหนด จึงจำเป็นต้องมีการรายงานผลให้ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาผู้เรียนได้รับทราบผลของการประเมินด้วย

การรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีจุดมุ่งหมายเพื่อแจ้งคุณภาพของผู้เรียนในส่วนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลของสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายวางแผนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การดำเนินการครอบคลุมเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบในการรายงาน

ผู้รับผิดชอบในการรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์คือครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา โดยมีครูวัดผลเป็นผู้ตรวจสอบและประมวลผลข้อมูลของผู้เรียนแต่ละคน

2. กลุ่มเป้าหมายในการรายงาน

การรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ควรแจ้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

- ผู้เรียน
- ครูที่ปรึกษา/ ครูประจำชั้น
- ครูผู้สอน
- ครูวัดผล/ ครูฝ่ายวิชาการ
- นายทะเบียน
- ครูแนะแนว
- คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ
- คณะกรรมการสถานศึกษา
- ผู้บริหารสถานศึกษา
- ผู้ปกครอง

ฯลฯ

3. ระยะเวลาในการรายงาน

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นการประเมินอย่างต่อเนื่อง อาจเป็นราย

สัปดาห์ รายเดือน รายภาค และรายปี ส่วนการรายงานผลการประเมินควรสรุปและรายงานให้กลุ่มเป้าหมายทราบเป็นระยะๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

4. แบบรายงานผลการประเมิน

ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รายงานผลควรดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเวลาหนึ่ง แล้วนำผลมาวิเคราะห์ แปลผลเพื่อรายงานผู้เกี่ยวข้อง โดยบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสรุปผลให้ครบถ้วน ในกรณีที่ผู้เรียนคนใดควรได้รับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ก็บันทึกไว้ด้วย

แนวทางการบันทึกผลการประเมิน

จากตัวอย่างแบบรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (แบบที่ 2) มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. นำผลการประเมินที่สรุปจากคณะกรรมการประเมินมาบันทึกลงในแต่ละภาคเรียนของแต่ละปีการศึกษา
2. ในช่องสรุปของแต่ละปีการศึกษาให้นำผลการประเมินที่แสดงพัฒนาการสุดท้าย นั่นคือ ผลจากภาคเรียนที่ 2 บันทึกลงในช่องสรุปในปีการศึกษานั้นๆ

3. เมื่อเสร็จสิ้นการบันทึกในแต่ละปีการศึกษา ให้นำผลในช่องสรุปไปบันทึกลงในแบบบันทึกการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของแต่ละระดับชั้น คือ ระดับประถมศึกษา (แบบที่ 3.1) มัธยมศึกษาตอนต้น (แบบที่ 3.2) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (แบบที่ 3.3)

4. การพิจารณาตัดสินผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของแต่ละระดับการศึกษา เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีแนวดำเนินการดังนี้

4.1 คณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์พิจารณาผลการตัดสินในแต่ละชั้นปี ถ้าผลการประเมินในปีสุดท้ายได้ระดับใดให้ถือว่าผู้เรียนได้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ระดับนั้น เช่น เด็กชายดี มีคุณธรรม ได้รับการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของชั้นปีที่ 6 ได้ระดับดีเยี่ยม การสรุปผลในระดับประถมศึกษา คือ ได้ระดับดีเยี่ยม

4.2 ถ้ามีกรณีที่ผลการประเมินในปีก่อนๆ ได้ระดับดี หรือดีเยี่ยม แต่ปีสุดท้ายของระดับการศึกษาได้ระดับผ่าน ให้คณะกรรมการประเมินคุณลักษณะใช้ดุลพินิจอย่างรอบคอบและเป็นไปตามสภาพจริง โดยนำข้อมูลจากประวัติที่ผ่านมาประกอบการพิจารณาว่าจะให้ระดับใด

5. นำผลการประเมินปีสุดท้ายของแต่ละระดับชั้น ไปบันทึกลงใน ปพ.1³⁹

สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ตามมาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ⁴⁰ ดังนั้น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ในฐานะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลส่งเสริม สนับสนุน การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้จัดทำแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545 - 2559 ภายใต้กรอบแห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพอสรุปในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่ประชาชนมีส่วนร่วม ดังนี้

³⁹ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 [Online], accessed 3 กันยายน 2553. Available from [http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20 Guide.pdf](http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20Guide.pdf)

⁴⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อ้างถึงใน อิศริย์ ประทุมทิพย์, ศาสตร์แห่งกฎหมายสู่การศึกษา เล่ม 1 กฎหมายสำหรับการบริหารการศึกษา (ม.ป.ท., 2549), 371.

การจัดการศึกษาท้องถิ่น

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2478 กำหนดให้เทศบาลมีหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรมเข้าไว้ด้วย ดังนั้นหน้าที่ในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นจึงได้ตกอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้นๆ และให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2478 กำหนดให้มีการโอนโรงเรียนและทรัพย์สินของโรงเรียนมาเป็นของเทศบาลทั้งหมดหากท้องถิ่นใดมีปริมาณโรงเรียนไม่เพียงพอ ก็ให้เทศบาลจัดตั้งเพิ่มขึ้นและดำรงโรงเรียนประถมศึกษาเหล่านั้นด้วยเงินรายได้ของเทศบาลเอง จากผลของพระราชบัญญัติสองฉบับดังกล่าวรัฐบาลในสมัยนั้นจึงได้ตราพระราชกฤษฎีกามอบอำนาจการจัดการประถมศึกษาในเขตเทศบาลให้เทศบาลรับไปดำเนินการเมื่อ พ.ศ. 2479 และเทศบาลได้รับโอนโรงเรียนเทศบาลมาดำเนินการครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2480 การโอนโรงเรียนเทศบาลมาดำเนินการครั้งนี้เทศบาลได้รับโอนมาทั้งหมดคือ โรงเรียน กิจการของโรงเรียน ทรัพย์สิน และครู โดยให้ครูโอนมาเป็นพนักงานเทศบาล การโอนการศึกษาเข้ามาอยู่กับเทศบาลในระยะนั้นประสบปัญหาต่าง ๆ มากงบประมาณของเทศบาลมีจำนวนน้อย ทำให้การศึกษาของเทศบาลไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร จึงได้มีการโอนการศึกษาของเทศบาลไปอยู่กับกระทรวงศึกษาอีกครั้งหนึ่ง

พ.ศ. 2504 รัฐบาลจึงได้โอนการศึกษาในเขตเทศบาลไปให้เทศบาลรับผิดชอบอีกครั้งหนึ่ง โดยมีแนวทางปฏิบัติ คือ

1. ให้กระทรวงมหาดไทย ควบคุมดูแลการจัดการศึกษาในเขตเทศบาล
2. ส่งเสริมให้เทศบาลพยายามรับโอนโรงเรียนประชาบาลไปดำเนินการให้มากที่สุด เว้นแต่โรงเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการขอสงวนไว้ปรับปรุงในทางวิชาการ และเป็นตัวอย่างเท่านั้น
3. กระทรวงศึกษาธิการ ควรจ่ายเงินอุดหนุนเป็นการช่วยเหลือการศึกษาในเขตเทศบาล ซึ่งอาจจะคำนวณเป็นรายหัวนักเรียน ซึ่งอาจจะได้พิจารณาต่อไป

ดังนั้นการจัดการประถมศึกษาในเขตเทศบาลจึงอยู่ในการกำกับดูแลควบคุมของเทศบาลตลอดมาจนทุกวันนี้ และประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 41 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใด ระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่น⁴¹

⁴¹กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, ส่วนการบริหารงานบุคคลทางการศึกษาท้องถิ่น, การบริหารงานบุคคลสำหรับพนักงานครูเทศบาล (กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 1-2.

วิสัยทัศน์การจัดการศึกษาท้องถิ่น

จัดการศึกษาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพคนในท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมและประเทศชาติ ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

ภารกิจการจัดการศึกษาท้องถิ่น

1. จัดการศึกษาปฐมวัย
2. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. จัดบริการให้ความรู้ด้านอาชีพ
4. จัดส่งเสริมกีฬานันทนาการกิจกรรมเยาวชน
5. การดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมและเตรียมความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อให้เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาพื้นฐานทุกคนในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานครบตามหลักสูตรอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน
3. เพื่อพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์เป็นไปตามมาตรฐานที่รัฐกำหนด และตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาให้เกิดความสมดุลทั้งทางด้านปัญญา จิตใจ ร่างกาย สังคม ระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม ซึ่งเน้นวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. เพื่อให้การจัดการศึกษาท้องถิ่นดำเนินการตามความต้องการและคำนึงถึงการมีส่วนร่วมการสนับสนุนบุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และประชาชนในท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาทุกระดับตามศักยภาพและความสามารถของท้องถิ่น
5. เพื่อส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นได้ออกกำลังกายและฝึกฝนกีฬา ร่วมกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมพัฒนาเยาวชน เพื่อพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพทั้งร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และสังคม โดยมีความตระหนักในคุณค่าของกีฬา นันทนาการ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กและเยาวชนไปในแนวทางที่ถูกต้อง ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

6. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการสร้าง และพัฒนาอาชีพเพื่อคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ขาดโอกาส ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการทุพพลภาพ ซึ่งเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพให้มีความก้าวหน้า ไม่เป็นภาระแก่สังคม

7. เพื่อบำรุงการศาสนาและอนุรักษ์ บำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย

นโยบายการจัดการศึกษาท้องถิ่น

1. นโยบายด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเร่งรัดจัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการเข้ารับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ให้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่า

2. นโยบายด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยได้เข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่นมีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

3. นโยบายด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษาพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา

4. นโยบายด้านระบบบริหารและการจัดการศึกษา จัดระบบบริหาร และการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการจัดการศึกษาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล โดยมีเอกภาพในเชิงนโยบายมีความหลากหลายในการปฏิบัติ อีกทั้งมีความพร้อมในการดำเนินการจัดการศึกษา และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาท้องถิ่น การกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อการศึกษาของเอกชนหรือรับฟังความคิดเห็นของเอกชนและประชาชนประกอบการพิจารณาด้วย

5. นโยบายด้านครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา วางแผนงานบุคคลเพื่อใช้ในการประสานข้อมูล และเป็นข้อมูลในการนำเสนอพิจารณาสรรหาบุคลากร พร้อมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติงานการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยมีสิทธิประโยชน์สวัสดิการค่าตอบแทนเพียงพอและเหมาะสมกับคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง

6. นโยบายหลักสูตร ให้สถานศึกษาจัดทำรายละเอียด สาระหลักสูตรแกนกลางและสาระหลักสูตรท้องถิ่นที่เน้นความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม

อัยยาศัย โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของสังคมและชาติ โดยคำนึงถึงความเป็นมาทางประวัติศาสตร์

7. นโยบายด้านกระบวนการเรียนรู้ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีจิตสำนึกในความเป็นไทยและสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพ ให้เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

8. นโยบายด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งด้านงบประมาณการเงิน ทรัพยากรคนในประเทศจากรัฐ บุคคล องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้ในการศึกษา และจัดสรรงบประมาณให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

9. นโยบายด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน เอกสารทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีแรงจูงใจในการผลิต รวมถึงการพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตลอดจนการสื่อสารทุกรูปแบบ สื่อตัวนำและ โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปอื่น

10. นโยบายด้านการส่งเสริมกีฬา นันทนาการและกิจกรรมเด็กเยาวชน ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการกีฬา นันทนาการกิจกรรมเด็กเยาวชน รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ บริการแก่เด็ก เยาวชน ประชาชนอย่างหลากหลาย พอเพียงและมีประสิทธิภาพ

11. นโยบายด้านการส่งเสริมอาชีพ สนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลืออาชีพ ให้มีการประกอบอาชีพอิสระที่ถูกต้องตามกฎหมายจัดให้มีการรวมกลุ่มอาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนระดมทุนและการจัดการนำวิทยาการต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการประกอบอาชีพการจัดการด้านการตลาดให้ได้มาตรฐานและความเหมาะสมตามสภาพท้องถิ่น

12. นโยบายด้านการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น บำรุงรักษา ส่งเสริมและอนุรักษ์ สถาบันศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญา

ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดสัมคมภูมิปัญญาแห่งการเรียนรู้และสังคมที่เอื้ออาทรต่อกัน สืบทอดวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทยและท้องถิ่น⁴²

วิธีการจัดการศึกษาท้องถิ่น

เพื่อให้การบริหารการศึกษาของท้องถิ่นเป็นไปโดยเหมาะสม ทางราชการจึงได้กำหนด แนวทางเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาท้องถิ่น โดยกำหนดให้ส่วนกลางมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษาของหน่วยท้องถิ่นและให้ท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาโดยตรง หน่วยงาน ส่วนกลางที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีดังนี้

1. กระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่และความรับผิดชอบควบคุมส่งเสริมในด้านธุรการ เกี่ยวกับนโยบายและการจัดการศึกษาท้องถิ่นให้เป็นไปตามเป้าหมาย จัดสรรเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางเป็นหน่วยงานประสานกับหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้คำแนะนำส่งเสริมและช่วยเหลือหน่วยการปกครองท้องถิ่น ในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคและข้อขัดข้องต่างๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย

2. กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีหน้าที่ในการประสานส่งเสริมองค์กรปกครองท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล (ก.ท.) มีหน้าที่ส่งเสริมการบริหารงานบุคคล โดยกำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการคัดเลือก การบรรจุ แต่งตั้ง การย้าย การโอน การรับโอน การเลื่อนระดับการเลื่อนขั้นเงินเดือน มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัยและการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ การร้องทุกข์ และการให้ออกจากราชการ

⁴²กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, รายงานการประเมินคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีการศึกษา 2549 (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 9-11.

การบริหารการศึกษาของเทศบาล

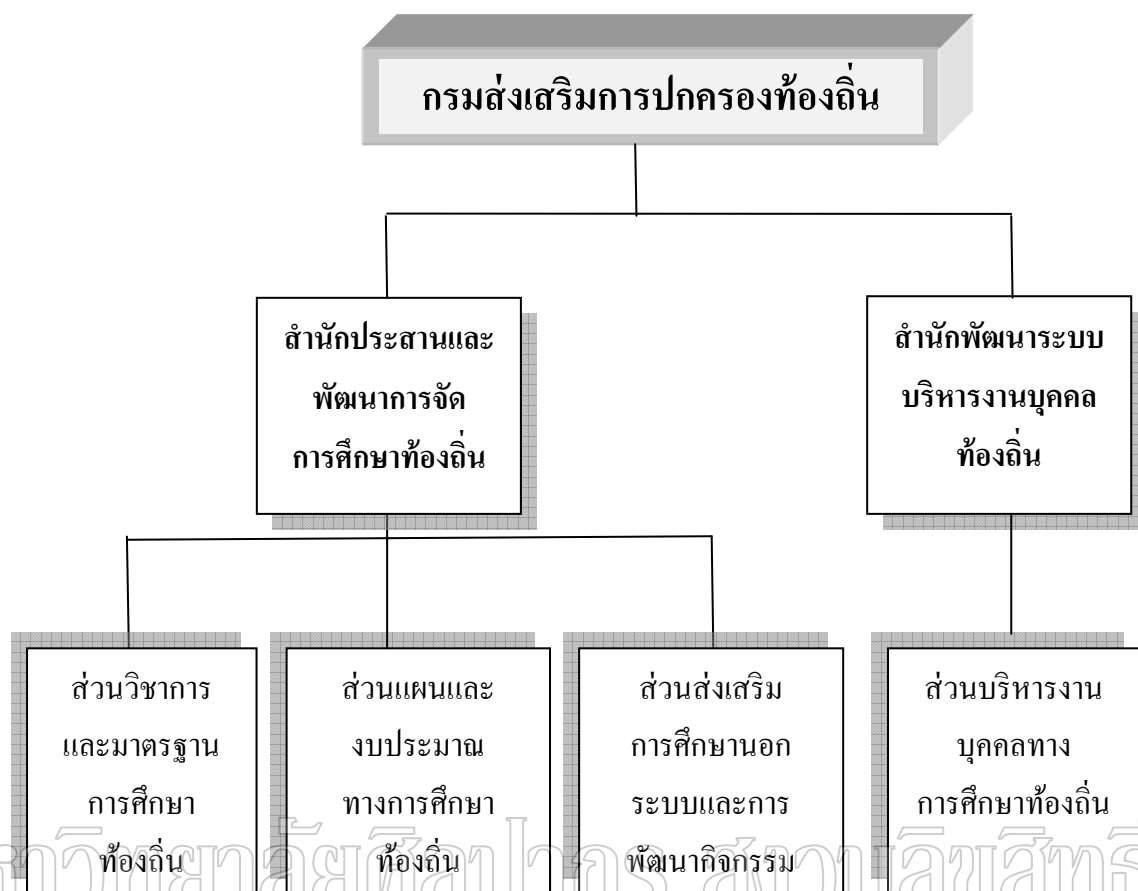
เนื่องจากรัฐบาลและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการดังกล่าว เทศบาลและเมืองพัทยาจึงต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในเขตของตนอย่างเต็มที่ โดยถือปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการและนโยบายที่กล่าวมาข้างต้นความรับผิดชอบของเทศบาลและเมืองพัทยา อาจสรุปได้ดังนี้

1. มีหน้าที่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. จัดให้เด็กที่มีอายุถึงเกณฑ์ในเขตเทศบาลได้เข้าเรียนโดยทั่วถึง
3. เป็นผู้จัดตั้งและดำรงโรงเรียนเทศบาล
4. ควบคุมและบริหารโรงเรียนเทศบาลในเขตของตน

การจัดการศึกษาในเขตเทศบาลและเมืองพัทยานี้ เทศบาลและเมืองพัทยานี้เป็นผู้บริหารและดำเนินการโดยตรง โดยกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทยมิได้เข้าเกี่ยวข้องในรายละเอียดของการปฏิบัติ นอกจากการส่งเสริมสนับสนุนให้เทศบาลและเมืองพัทยานำดำเนินการได้โดยเรียบร้อยและบรรลุผลดียิ่งขึ้นเทศบาลและเมืองพัทยานี้จึงมีอำนาจที่จะใช้ดุลยพินิจและตัดสินใจดำเนินการในเรื่องใดๆ ได้อย่างเต็มที่ตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย⁴³

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

⁴³ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, ส่วนการบริหารงานบุคคลทางการศึกษาท้องถิ่น, การบริหารงานบุคคลสำหรับพนักงานครูเทศบาล (กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 2-3.

แผนภูมิที่ 4 โครงสร้างการบริหารการศึกษา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, ส่วน
การบริหารงานบุคคลทางการศึกษาท้องถิ่น, การบริหารงานบุคคลสำหรับพนักงานครูเทศบาล
(กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., ม.ป.ป.)

ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1

สถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ที่มีจัดการศึกษาระดับชั้น ป.1-ป.6 มีจำนวน 43 โรง ดังนี้

1. เทศบาลนครนนทบุรี ได้แก่ โรงเรียนนครนนท์วิทยา 1 วัดท้ายเมือง โรงเรียนนครนนท์วิทยา 2 วัดทินกรนิมิต โรงเรียนนครนนท์วิทยา 3 วัดนครอินทร์ โรงเรียนนครนนท์วิทยา 4 วัดบางแพรกเหนือ และ โรงเรียนนครนนท์วิทยา 5 ทานสัมฤทธิ์
2. เทศบาลนครปากเกร็ด ได้แก่ โรงเรียนวัดกุ้ (นันทาภิวัฒน์วิทยา) โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) และ โรงเรียนผาศุภมณีจักร มิตรภาพที่ 116
3. เทศบาลเมืองบางบัวทอง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลวัดละหาร
4. เทศบาลตำบลปลายบาง ได้แก่ โรงเรียนวัดสิงห์ (แจ่มชื่นวิทยาคม) โรงเรียนวัดสุนทรธรรมิการาม โรงเรียนวัดโบสถ์ และ โรงเรียนวัดอุบลวนาราม
5. เทศบาลนครนครปฐม ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล ๑ วัดพระงาม (สามัคคีพิทยา) โรงเรียนเทศบาล ๒ วัดเสนาหา (สมักรพลพดุง) โรงเรียนเทศบาล ๓ (สระกระเทียม) โรงเรียนเทศบาล ๔ (เขานปรีชาอุทิศ) และ โรงเรียนเทศบาล ๕ วัดพระปฐมเจดีย์
6. เทศบาลเมืองสามพราน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 1 บ้านสามพราน
7. เทศบาลตำบลห้วยพลู ได้แก่ โรงเรียนวัดห้วยพลู
8. เทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ ได้แก่ โรงเรียนวัดเทียนดัด และ โรงเรียนวัดอ้อมใหญ่ (นครราษฎร์วิทยาคาร)
9. เทศบาลเมืองปทุมธานี ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลเมืองปทุมธานี
10. เทศบาลเมืองท่าโขลง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลท่าโขลง 1
11. เทศบาลเมืองลำสามแก้ว (อบต.คูคต) ได้แก่ โรงเรียนขจรเนติยุทธ
12. เทศบาลนครสมุทรสาคร ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลบ้านมหาชัย (อนุคุณราษฎร์) โรงเรียนเทศบาลวัดแหลมสุวรรณาราม (วัฒนรวมวิทยา) โรงเรียนเทศบาลวัดตึกมหาชาราม (สมุทรคุณากร) โรงเรียนเทศบาลวัดโคกกราก (กรับริชวิทยาทาน) โรงเรียนเทศบาลวัดเจษฎาราม (เชยวิทยาทาน) และ โรงเรียนเทศบาลวัดช่องลม (เปี่ยมวิทยาคม)
13. เทศบาลเมืองกระทุ่มแบน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลศรีบุญยานุสรณ์ และ โรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่อี (สังวรจันทสรราษฎร์วิทยา)
14. เทศบาลเมืองอ้อมน้อย ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลอ้อมน้อย

15. เทศบาลนครสมุทรปราการ ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 1 (เยี่ยมเกษสุวรรณ) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดใน) โรงเรียนเทศบาล 3 (คลองตาเค็ด) โรงเรียนเทศบาล 4 (สิทธิไชยอุปถัมภ์) และโรงเรียนเทศบาล 5 (วัดกลางวรวิหาร)
16. เทศบาลเมืองพระประแดง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรม โรงเรียนเทศบาลป้อมแผลงไฟฟ้า และโรงเรียนเทศบาลวัดแค (ธรรมวิธานราษฎร์บำรุง)
17. เทศบาลเมืองลัดหลวง ได้แก่ โรงเรียนบางครุ (อุปการราษฎร์)⁴⁴

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สุระ พรหมณ์กระโทก ได้ศึกษา ทักษะการนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 ของครูในเขตการศึกษา 11 พบว่า 1) ผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะการนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก และปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 ของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศของผู้บริหารกับการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ทักษะการนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยภาพรวมที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ทักษะเชิงเทคนิควิธี และทักษะเชิงการจัดการ⁴⁵

บุญ คำใจหนัก ได้ศึกษาการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำพูน พบว่า ในการปฏิบัติการนิเทศภายในทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนได้ให้ความสำคัญกับสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ ให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการจัดกิจกรรมการนิเทศโดยการส่งเสริมให้ครูมีการนิเทศกันเองสำหรับปัญหา ผู้บริหารและครูมีความเห็นตรงกันว่า ขาดงบประมาณและงานธุรการมาก ไม่มีเวลา

⁴⁴กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, สถิติข้อมูลการศึกษาท้องถิ่น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา 2552 (กรุงเทพฯ : ส่วนแผนงานและงบประมาณทางการศึกษา, 2552), 297-336.

⁴⁵สุระ พรหมณ์กระโทก, “ทักษะการนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 ของครูในเขตการศึกษา 11” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), บทคัดย่อ.

นิเทศ ทำให้การปฏิบัติงานนิเทศภายใน ไม่เป็นไปตามกำหนดเวลาในปฏิทินปฏิบัติงาน ส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่บรรลุตามเป้าหมาย⁴⁶

ประยูร ชินสุวรรณ ได้ศึกษาบทบาทการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนโดยภาพรวม 6 งาน เรียงลำดับการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย ดังนี้ งานวัดผลและประเมินผล งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้ซึ่งงานการเรียนการสอน งานนิเทศภายใน งานห้องสมุด และงานสื่อการเรียนการสอนส่วนปัญหาที่พบมากที่สุดและแนวทางการแก้ไขปัญหาคือแต่ละด้านมีดังนี้ ปัญหาทางด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารและครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจหลักสูตรหลักสูตรท้องถิ่นและการนำหลักสูตรไปใช้ ควรแก้ไขปัญหาคือ จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการและให้ศึกษาเอกสาร ปัญหาทางด้านการเรียนการสอน ครูใช้วิธีสอนแบบเดิมมากกว่าใช้เด็กเป็นศูนย์กลาง ควรแก้ไขปัญหาคือ จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับวิธีสอนที่ใช้เด็กเป็นศูนย์กลาง ปัญหาทางด้านสื่อการเรียนการสอน ขาดงบประมาณในการผลิตสื่อ จัดซื้อจัดหาสื่อควรแก้ไขปัญหาคือ จัดหาและจัดตั้งงบประมาณให้ ปัญหาทางด้านนิเทศภายใน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีเวลาน้อย ทำงานหลายด้าน ครูไม่เพียงพอควรแก้ไขปัญหาคือ จัดปฏิทินตารางเวลาทำงาน จัดลำดับความสำคัญของงาน ปัญหาวัดผลและประเมินผล ไม่มีข้อสอบที่ได้มาตรฐานใช้ ขาดการวิเคราะห์หาค่าคุณภาพข้อสอบ ควรแก้ไขปัญหาคือ ใช้ข้อสอบกลางร่วมกันวิเคราะห์ข้อสอบที่สร้างขึ้นเอง ปัญหาทางด้านห้องสมุด หนังสือในห้องสมุดมีไม่เพียงพอกับความต้องการมีน้อยไม่หลากหลาย ควรแก้ไขปัญหาคือ จัดซื้อจัดหาให้หลากหลายและเพียงพอความต้องการ⁴⁷

ศิริพงษ์ อังศุจินดา ได้ศึกษาวิจัยกระบวนการนิเทศในโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศในโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และแต่ละขั้นตอนอยู่ในระดับมาก แนวทางเสริมสร้างคุณภาพกระบวนการนิเทศในโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 5 โรงเรียน ที่มีค่าเฉลี่ยสูง ได้ปฏิบัติตาม

⁴⁶บุญ คำใจหนัก, “การนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำพูน” (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545), บทคัดย่อ.

⁴⁷ประยูร ชินสุวรรณ, “การศึกษายบทบาทการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี, 2546), บทคัดย่อ.

ขั้นตอนของกระบวนการนิเทศ คือ การศึกษาสภาพปัญหาโดยการร่วมกันจัดทำ SWOT Analyzed การจัดลำดับความสำคัญ โดยการจัดประชุมร่วมกันกำหนดเป้าหมาย การออกแบบวิธีทำงาน โดยการจัดทำโครงการร่วมกันใช้กระบวนการบริหาร (P-D-C-A) การจัดทรัพยากรอย่างเพียงพอ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากที่สุด การประสานงานมุ่งเน้นคน เวลา วัสดุอุปกรณ์ ให้ประสบความสำเร็จและการอำนวยความสะดวกในการแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดกฎระเบียบ⁴⁸

พิมล ขงยันต์ ได้ศึกษาวิจัยการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดประถมศึกษา อำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเรียนการสอนมีการปฏิบัติอยู่มาก ส่วนด้านสื่อการสอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางซึ่งเป็นอันดับสุดท้าย เปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา จำแนกตามภูมิภาคของครู พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีการปฏิบัติต่อการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเรียนการสอนมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่มีระดับการศึกษาสูงสุดและประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีการปฏิบัติต่อการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน⁴⁹

ประไพพิศ วุฒิสุข ได้ศึกษาวิจัยกระบวนการนิเทศการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 1 ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 1 ทั้งโดยภาพรวมและแต่ละครั้งทุกครั้งอยู่ในระดับมาก แนวโน้มของกระบวนการนิเทศการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 1 มีแนวโน้มในระดับสูงขึ้น แนวทางในการพัฒนาการนิเทศการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 1 เป็นดังนี้ 1) ควรจัดทำคู่มือการนิเทศการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้นิเทศ 2) ควรปรับปรุงการนิเทศและติดตามการนำหลักสูตรไปสู่การเรียนรู้ ตามที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง 3) ควรปรับปรุงนโยบายและ

⁴⁸ศิริพงษ์ อังศุจินดา, “กระบวนการนิเทศในโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546), บทคัดย่อ.

⁴⁹พิมล ขงยันต์, “การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2547), บทคัดย่อ.

กำหนดแนวปฏิบัติในการจัดครูเข้าสอนตามความถนัดและวิชาเอก 4) ควรสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชนด้วยการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น⁵⁰

ดนตรี ศรีสุวรรณ ได้ศึกษาวิจัยการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการนิเทศของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนได้นิเทศครบทั้ง 5 ด้าน โดยมีการนิเทศอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การเรียนการสอน 3) การพัฒนาบุคลากร และ 4) การพัฒนาวิชาชีพ ส่วนอีกด้านคือ สื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง สภาพการนิเทศที่มีระดับการปฏิบัติความดีต่ำสุด คือ การจัดทำแผนการสอนได้ครบทุกวิชา รองลงมา คือ ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ปัญหาการนิเทศภายใน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ปัญหาที่มีระดับความดีสูงสุดคือ ขาดประสบการณ์สอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รองลงมาคือ ขาดการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงวางแผน⁵¹

อุบลรัตน์ สุวรรณสายะ ได้ศึกษาวิจัยการบริหารจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ทั้งโดยภาพรวมและแต่ละระดับอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีการปฏิบัติด้านการเรียนการสอนอยู่ในอันดับแรก ส่วนด้านการวางแผนเป็นอันดับสุดท้าย การเปรียบเทียบการบริหารจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม จำแนกตามภูมิภาคของครู พบว่า ครูที่มีอายุต่างกัน และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ต่างกัน มีการบริหารจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่มีการปฏิบัติหน้าที่ต่างจากมีการบริหารจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมี

⁵⁰ประไพพิศ วุฒิสุข, “กระบวนการนิเทศการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 1” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547), บทคัดย่อ.

⁵¹ดนตรี ศรีสุวรรณ, “การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2549), บทคัดย่อ.

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และครูที่มีเพศต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน มีการบริหารจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน⁵²

ศิริดา เข้มกลิ่น ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารระบบสารสนเทศของโรงเรียนกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารระบบสารสนเทศของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) การบริหารระบบสารสนเทศของโรงเรียนกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01⁵³

งานวิจัยต่างประเทศ

เมดิสัน (Madison) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาประสิทธิภาพของผู้นำในโรงเรียนประถมศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ ได้แก่ บรรยากาศทางโรงเรียน ความพอใจในงานที่รับผิดชอบ ความพึงพอใจในหน้าที่ของครูที่สัมพันธ์กับรูปแบบภาวะผู้นำ และระดับการใช้อำนาจของผู้นำ การเก็บข้อมูลในแบบสอบถาม พบว่า ครูมีความพึงพอใจในหน้าที่การงานและพอใจในการทำงานไม่ได้ขึ้นอยู่กับผู้นำ ชอบทำงานร่วมกับผู้นำที่มีการใช้อำนาจตามหน้าที่ ผู้นำที่พอใจเพื่อนร่วมงานมากกว่าการทำงานร่วมกับบุคลากรในระดับผู้บริหาร ผู้นำที่ใช้อำนาจมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบภาวะผู้นำได้ ครูรับรู้ว่ามีผู้นำที่ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศที่ทำให้เกิดความร่วมมือ⁵⁴

อัล-มาธิ (Al-Madhi) ได้ศึกษามิติการนิเทศของโรงเรียนในทรรศนะของกระทรวงศึกษาธิการชาอุดีอาร์เบียและศึกษานิเทศก์โรงเรียนประจำเขตเมืองริยาร์ด จากการตอบแบบสอบถามของศึกษานิเทศก์ 202 คน และวิเคราะห์เอกสาร ผลแสดงให้เห็นช่องว่างของศึกษานิเทศก์และการนิเทศของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาการ

⁵²อุบลรัตน์ สุวรรณสาขะ, “การบริหารจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2551), บทคัดย่อ.

⁵³ศิริดา เข้มกลิ่น, “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารระบบสารสนเทศของโรงเรียนกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551), บทคัดย่อ.

⁵⁴Lind Ann Madison, “The Effect of Supervisor Level of Authority and Leadership Style on Elementary School Climate and Teacher Job Satisfaction” *Dissertation Abstracts International*. 63, 3 (September, 2002) : 832 A.

นิเทศ การพัฒนาทีมงาน ภาวะผู้นำ การสร้างความสัมพันธ์ การคมนาคมและการประเมินผล พบว่าไม่แตกต่างกันที่เกี่ยวกับตัวแปร ประสบการณ์ทำงาน ระดับการศึกษา ขนาดโรงเรียนที่รับผิดชอบ ตำแหน่ง เห็นว่า การนิเทศตามนโยบาย ไม่กระทบต่อการปฏิบัติการนิเทศ แสดงให้เห็นถึงกระทรวงศึกษาธิการสามารถลดช่องว่างโดยให้อิสระทางความคิดแก่การปฏิบัติงานนิเทศ⁵⁵

ไบเลย์ (Bailey) ได้ศึกษากระบวนการนิเทศต่อการใช้เทคโนโลยีและเทคนิคการสอน โดยสัมภาษณ์และรวบรวมเอกสารของครูหลังการใช้เว็บไซต์จัดระบบการเรียนรู้ในการสอนนักเรียน โดยมีผู้นิเทศจากมหาวิทยาลัยดูแลจด์ โปรแกรมให้ครู 7 คน สมัครร่วมโครงการ 8 สัปดาห์ โดยสมัครใจเข้าไปศึกษาโฮมเพจของมหาวิทยาลัยนอร์ทอีสเทอร์น (northeastern) ที่ได้จัดเนื้อหาสาระ บทนำ การดูแล คำแนะนำ และทรัพยากร ซึ่งค้นคว้าวิจัยจากคณะอาจารย์ 4 คน เรื่องราวที่ครูปรึกษาแนะนำให้เขาใช้ทรัพยากรจากอินเทอร์เน็ต การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่มากน้อยขึ้นอยู่กับความชำนาญของครูใช้คอมพิวเตอร์ เป็นการปรึกษาที่ไว้ใจได้ หลังจากนั้นได้สัมภาษณ์และรวบรวมเอกสารบันทึกข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า การที่ครูเข้าไปค้นหาแสดงว่าครูกำลังร่วมมือเรียนรู้ที่จะปรึกษาใช้ทรัพยากรในอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีเอกสารอ้างอิงเกี่ยวกับศิลปะการสอนและครูที่ไม่ร่วมมือ จะไม่มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เมื่อสิ้นสุดโปรแกรมให้กลุ่ม 7 คน หาเครือข่ายเพิ่ม 3 คน⁵⁶

ครูสแคมป์ (Kruskamp) ได้ศึกษาบทบาทของศึกษานิเทศก์ที่กองดูแลโรงเรียนมัธยมปลาย โดยศึกษา 3 โรงเรียนทดลองนิเทศภายในของครู และเพื่อนครู โดยใช้การสัมภาษณ์โดยตรง เพื่อ 1) ดูความขัดแย้งจากประสบการณ์นิเทศตามบทบาทและตอบข้อสงสัยสองนัยระหว่างการนิเทศ โดยครู และศึกษานิเทศก์ 2) ดูความตระหนักในการนิเทศภายในของโรงเรียน 3) การให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในของผู้บริหาร เช่น งบประมาณ สื่อ เครื่องมือ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมไม่รู้ตัวว่าไม่สนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศ และมีบทบาทที่ตรวจสอบขัดแย้งกับการนิเทศ⁵⁷

⁵⁵Saad M. Al-Madhi, "The Dimensions School Supervision as Viewed by Saudi Arabia's Ministry of Education and Riyadh School District supervisors" (2003) [Online], accessed 5 May 2010. Available from <http://www.umi.com/dissertations/full it/3114807>

⁵⁶Jo Ellen Bailey, "A Dichotomy in Supervisory Transformation : Technology and the Art of Teaching" (2003) [Online], accessed 5 May 2010. Available from <http://www.umi.com/dissertations/full it/3110901>

⁵⁷William H. Kruskamp, "Instructional Supervision and the Role of High School Department Chairs" (2004) [Online], accessed 5 May 2010. Available from <http://www.umi.com/dissertations/full it/3115457>

คลาร์ก (Clark) ได้ศึกษาประสบการณ์ตรงในการนิเทศและประโยชน์ของความยั่งยืน ค้นหาภาวะผู้นำต่อประสิทธิภาพของงานนิเทศการศึกษาที่สามารถสร้างความสำเร็จ และรักษาไว้ได้ อย่างยั่งยืน จากการใช้เวลาในการศึกษาการนิเทศทางไกลผ่านอินเทอร์เน็ต การปฏิสัมพันธ์ผ่าน จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ในโรงเรียนชนบท โดยให้ผู้มีส่วนร่วมใช้เวลา 9 เดือน ตรวจสอบคุณภาพของ การนิเทศโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการให้ข้อมูลย้อนกลับจากการมี ส่วนร่วมของผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ จัดข้อความที่ได้รับเป็นหมวดหมู่ จากการประชุม บันทึกผลการวิจัย พบว่า การนิเทศก่อให้เกิดความไว้วางใจ ทั้งคู่ต้องเปิดเผย จริงใจ และใช้อำนาจ ออกแบบให้เห็นถึงความมีมนุษยสัมพันธ์⁵⁸

ริซโซ (Rizzo) ได้ศึกษามุมมองของครูและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับแนวคิดในการนิเทศ การศึกษาและการติดตามผลในปัจจุบัน โดยใช้แบบสอบถามของ 43 รายการ ถามครู 345 คน และ ศึกษานิเทศก์ 58 คน ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างระหว่างแนวคิดของครูและศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับงานนิเทศในปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญ ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน คือ การเข้าใจพื้นที่ที่ดูแล การรู้จักสภาพปัจจุบันและความแตกต่างของโรงเรียน การเป็นที่ปรึกษาที่ชาญฉลาด ไว้วางใจได้ ใช้ ความหลากหลายของวิธีการนิเทศ ความสัมพันธ์ของครูและผู้นิเทศ การมีส่วนร่วมของครู ผลที่ ออกมาชี้บอกความแตกต่างของการพัฒนาการนิเทศ การเข้าถึงความหลากหลายของโรงเรียน การ มาเยี่ยมบ่อยมากกว่า ความสัมพันธ์ส่วนตัวทำให้โรงเรียนมองมาตรฐานการปฏิบัติที่เป็นข้อ แตกต่างชัดเจน และการดูแลความเป็นอยู่ของครูเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาการนิเทศ⁵⁹

⁵⁸ Ann T. Clark, "An Expiration of Combined Distance and Direct Supervision Experiences" (2004) [Online], accessed 5 May 2010. Available from <http://www.umi.com/dissertations/full it/3115457>

⁵⁹ John F. Rizzo, "Teachers' and Supervisors' Perceptions of Current and Ideal Supervision and Evaluation Practices" (2004) [Online], accessed 5 May 2010. Available from <http://www.umi.com/dissertations/full it/3118327>

สรุป

ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการติดตาม ประเมินผล การดำเนินการของผู้ปฏิบัติงานและของครูผู้สอน เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานด้านการสนับสนุน และงานด้านการจัดการเรียนสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การศึกษา ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ครบ ทุกด้านทั้งเก่ง ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งทักษะการนิเทศการศึกษาของ ผู้บริหารตามแนวคิดของไวลส์ (Wiles) และเลิฟเฟล (Lovell) เป็นทักษะการนิเทศการศึกษาที่มีความเหมาะสมที่ผู้บริหารจะนำไปใช้ในการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะ ในด้านความเป็นผู้นำ (skill in leadership) 2) ทักษะ ในด้านมนุษยสัมพันธ์ (skill in human relation) 3) ทักษะในด้านการกระบวนการกลุ่ม (skill in group process) 4) ทักษะในด้านการบริหารงานบุคคล (skill in personnel administration) และ 5) ทักษะในด้านการประเมินผล (skill in evaluation)

ส่วนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนนั้นให้ถือว่าเป็นคุณลักษณะภายในของ บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับสังคม อารมณ์ ความรู้สึก ที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมตามที่สังคม ต้องการ ตลอดจนเป็นลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการใน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้นิเวศเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ประกอบด้วย 8 ตัว แปรย่อย ดังนี้ 1) รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 รูปแบบการวิจัยเป็นเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระและพนักงานครู จำนวน 228 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย

เป็นการศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหาร ด้านการวางแผนจากตำรา เอกสารทางวิชาการ ข้อมูลสารสนเทศ รวมทั้งงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ แหล่งค้นคว้าต่างๆ ขอคำแนะนำและความเห็นชอบในการจัดทำโครงร่างวิจัยจากคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เสนอโครงร่างวิจัยต่อภาควิชาการบริหารการศึกษา และขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามโครงการวิจัย

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาความตรงด้านเนื้อหา (content validity) และความเที่ยง (reliability) เก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มา ตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

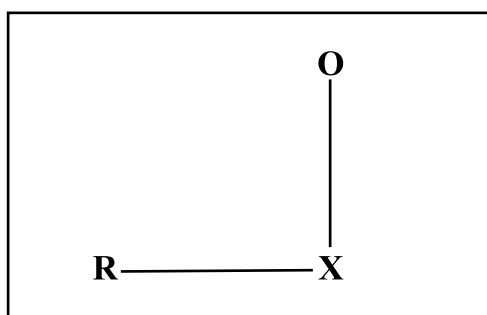
เป็นขั้นตอนการเสนอผลการวิจัยต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำของคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ แล้วจัดทำเป็นรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อพิจารณาขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย จึงได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาวะการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one shot, non-experimental case study design) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้

เมื่อ R	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้
X	หมายถึง	ตัวแปรที่ศึกษา
O	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดเทศบาลที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ใน 5 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดนนทบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 43 โรง

กลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีและมีความเชื่อถือได้ ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดดังนี้

จากสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 จำนวน 43 โรง ผู้วิจัยได้ใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan)¹ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 38 โรง จากนั้นผู้วิจัยได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) โดยจำแนกตามจังหวัด และใช้การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ในการเลือกโรงเรียน รายละเอียดตามตารางที่ 10

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลของแต่ละโรงเรียน มีจำนวน 6 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ปฏิบัติราชการแทน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระ 2 คน และพนักงานครู 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 228 คน รายละเอียดตามตารางที่ 10

¹Robert V. Krejcie, and Daryle W. Morgan, "Determining Sample Size for Research Activities," Journal for Education and Psychological Measurement, no.3 (November 1970) : 608.

ตารางที่ 10 จำนวนประชากร ตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

จังหวัด	สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1		ผู้ให้ข้อมูล			
	ประชากร (โรง)	กลุ่มตัวอย่าง (โรง)	ผู้บริหารสถานศึกษา (คน)	หัวหน้ากลุ่มสาระ (คน)	พนักงานครู (คน)	รวม (คน)
นนทบุรี	13	11	22	22	22	66
นครปฐม	9	8	16	16	16	48
ปทุมธานี	3	3	6	6	6	18
สมุทรสาคร	9	8	16	16	16	48
สมุทรปราการ	9	8	16	16	16	48
รวม	43	38	76	76	76	228

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, สถิติข้อมูลการศึกษาท้องถิ่น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา 2552 (กรุงเทพฯ : ส่วนแผนงานและงบประมาณทางการศึกษา, 2552), 297-336.

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ ตำแหน่งหน้าที่และระดับการศึกษา

2. ตัวแปรต้น เป็นตัวแปรเกี่ยวกับทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร (X_{tot}) ตามแนวคิดของไวลส์ (Wiles) และเลิฟเฟล (Lovell) ประกอบด้วย 5 ตัวแปรย่อย ดังนี้

2.1 ทักษะในด้านความเป็นผู้นำ (skill in leadership) (X_1) หมายถึง ผู้นิเทศควรมีทักษะในการส่งเสริมความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นแก่บุคคลอื่น การชักนำให้ผู้อื่นยอมรับวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน การเสนอแนะความคิดเห็นให้กลุ่มในการวางแผนปฏิบัติงาน การเสนอแนะความคิดวิธีการสอนใหม่ๆ การแนะนำวัสดุอุปกรณ์ให้แก่ครู การส่งเสริมให้ครูสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ การจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ร่วมปฏิบัติงาน การส่งเสริมให้ผู้อื่นได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ การสร้างความเป็นกันเองเพื่อให้เกิดความรู้สึกรักใคร่ชอบพอกันและกัน การแนะนำครูให้เป็นผู้มีความรู้ในการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์

2.2 ทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ (skill in human relation) (X_2) หมายถึง ผู้นิเทศควรมีทักษะในการสร้างบรรยากาศที่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน การยอมรับบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล การสนใจในปัญหาและความต้องการของครู การยอมรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู การสร้างความพอใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน การอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ร่วมงาน การให้ความช่วยเหลือครูในด้านการเรียนการสอนและแนะนำให้ครูได้ใช้ความสามารถในการแก้ปัญหา การสร้างความเป็นกันเองและความคุ้นเคยแก่ผู้ร่วมงาน การแสดงความรู้สึก อ่อนน้อมถ่อมตน และมีความจริงใจต่อผู้อื่น

2.3 ทักษะในด้านกระบวนการกลุ่ม (skill in group process) (X_3) หมายถึง ทักษะในด้านการสร้างวัตถุประสงค์ในการทำงานของกลุ่ม การอภิปรายร่วมกันเพื่อวางแผนการทำงานร่วมกัน การตัดสินใจร่วมกันอย่างมีเหตุผล การดำเนินงานร่วมกัน การประเมินผลการทำงานของ กลุ่ม และการสร้างวัตถุประสงค์ใหม่ในการทำงานของกลุ่ม

2.4 ทักษะในการบริหารงานบุคคล (skill in personnel administration) (X_4) หมายถึง ทักษะในด้านการสรรหาสมาชิกใหม่ของกลุ่มปฏิบัติงาน การจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับหน้าที่การงาน การให้คำปรึกษาช่วยเหลือแก่กลุ่มปฏิบัติงาน การเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ใช้

ความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ การสับเปลี่ยนตัวบุคลากร การจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะความสามารถของครู และการวิเคราะห์ปัญหาในการวางแผนปฏิบัติงานครั้งต่อไป

2.5 ทักษะในด้านการประเมินผล (skill in evaluation) (X_5) หมายถึง ทักษะในด้านการประเมินผลตามกระบวนการในการทำงาน การเก็บรวบรวมหลักฐานต่างๆ อย่างมีระบบ การประเมินผลตามวัตถุประสงค์ การช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานประเมินผลการทำงานของกลุ่มได้ การช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานตัดสินใจในการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ดีขึ้น การช่วยสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานนำผลที่ประเมินมาปรับปรุงการทำงานของตนเอง ส่งเสริมการประเมินผลตนเองและเพื่อนร่วมงาน เพื่อเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้น

3. ตัวแปรตาม เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน (Y_{tot}) ตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 8 ตัวแปรย่อย ดังนี้

3.1 รักษา ศาสน์ กษัตริย์ (Y_1) หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

3.2 ซื่อสัตย์สุจริต (Y_2) หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ

3.3 มีวินัย (Y_3) หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

3.4 ใฝ่เรียนรู้ (Y_4) หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

3.5 อยู่อย่างพอเพียง (Y_5) หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.6 มุ่งมั่นในการทำงาน (Y_6) หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การงาน ด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

3.7 รักความเป็นไทย (Y_7) หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3.8 มีจิตสาธารณะ (Y_8) หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ จำแนกออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อายุราชการ ตำแหน่งหน้าที่และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 การสอบถามเกี่ยวกับทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา (X_{tot}) โดยผู้วิจัยนำมาจากแนวคิดของไวลส์ (Wiles) และเลิฟเฟล (Lovell) ประกอบด้วย 5 ตัวแปรย่อย ดังนี้ 1) ทักษะในด้านความเป็นผู้นำ (skill in leadership) 2) ทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ (skill in human relation) 3) ทักษะในด้านกระบวนการกลุ่ม (skill in group process) 4) ทักษะในการบริหารงานบุคคล (skill in personnel administration) และ 5) ทักษะในการประเมินผล (skill in evaluation)

ตอนที่ 3 การสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน (Y_{tot}) โดยผู้วิจัยนำมาจากแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 8 ตัวแปรย่อย ดังนี้ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ

แบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 มีลักษณะเป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามแนวคิดของไลเคิร์ต (Likert's five rating scale)² มีความหมายและค่าน้ำหนัก ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา/คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ให้น้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา/คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 อยู่ในระดับมาก ให้น้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา/คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ให้น้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

²Rensis Likert, *The Human Organization* (New York : McGraw – Hill, 1967), 114.

ระดับ 2 หมายถึง ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา/คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 อยู่ในระดับน้อย ให้น้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา/คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้น้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

การพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาและสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามขึ้นตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี หลักการ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และแบบสอบถามที่อ้างอิง แล้วนำผลการศึกษามาสร้างและปรับปรุงเครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้าง ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC (index of item objective congruence) ซึ่งค่า IOC ของแบบสอบถามมีค่ามากกว่า 0.6 ทุกข้อ ผู้วิจัยใช้คำถามทุกข้อคำถาม

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลจำนวน 30 คน

ขั้นที่ 4 นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามกลับมาหาค่าความเที่ยง (reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)³ โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.998

³Lee J. Cronbach, *Essentials of Psychological Testing*, 3rd ed. (New York : Harper & Row Publisher, 1974), 161.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ดำเนินไปอย่างถูกต้องตามระเบียบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำบันทึกถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระและพนักงานครูสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. การเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยเดินทางไปส่งข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลกลับคืนมาด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามทั้งหมดกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูล นำมาจัดระเบียบข้อมูลลงรหัส
2. นำข้อมูลไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยแยกวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะของเครื่องมือ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวความคิดของเบสท์ (Best)⁴ มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00 แสดงว่า ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา/คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49 แสดงว่า ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา/คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 อยู่ในระดับมาก

⁴John W. Best, Research in Education (New York : Prentice, Inc., 1970), 87.

ค่าเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.49 แสดงว่า ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา/คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49 แสดงว่า ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา/คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49 แสดงว่า ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา/คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product - moment correlation coefficient) (r_{xy})

มหาวิทยาลัยศิลปากร ^{สรุป} สงวนลิขสิทธิ์

การวิจัย เรื่อง ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (description research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาสังกัดเทศบาลที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ประกอบด้วย จังหวัดนนทบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 43 โรงเรียนแล้วใช้วิธีสุ่มตัวอย่างจากตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 38 โรงเรียนใช้เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระและพนักงานครู โรงเรียนละ 6 คน รวมทั้งสิ้น 228 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของไวลส์ (Wiles) และเลิฟเฟิล (Lovell) และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึง

ประสงค์ของผู้เรียนตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product – moment correlation coefficient) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง “ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1” ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่ สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 จำนวน 38 โรงเรียน โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 6 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือปฏิบัติราชการแทน 1 คน) หัวหน้ากลุ่มสาระ 2 คน และพนักงานครู 2 คน รวมทั้งสิ้น 228 คน ได้รับแบบสอบถามคืนครบทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดเทศบาล
กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1

ตอนที่ 3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล
กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1

ตอนที่ 4 ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระ และพนักงานครูของสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 จำนวน 38 โรงเรียน รวม 228 คน จำแนกตาม เพศ อายุ อายุราชการ ตำแหน่งหน้าที่ และระดับการศึกษา โดยหาค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ดังรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ อายุราชการ ตำแหน่งหน้าที่ และระดับการศึกษา

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	48	21.05
หญิง	180	78.95
รวม	228	100.00
2. อายุ		
20 – 30 ปี	22	9.65
31 – 40 ปี	61	26.75
41 – 50 ปี	70	30.70
51 ปีขึ้นไป	75	32.89
รวม	228	100.00
3. อายุราชการ		
น้อยกว่า 10 ปี	66	28.95
10 – 20 ปี	52	22.81
21 – 30 ปี	66	28.95
31 ปีขึ้นไป	44	19.30
รวม	228	100.00
4. ตำแหน่งหน้าที่		
ผู้บริหารสถานศึกษา	76	33.33
หัวหน้ากลุ่มสาระ	76	33.33
พนักงานครู	76	33.33
รวม	228	100.00
5. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	110	48.25
ปริญญาโท	118	51.75
รวม	228	100.00

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 228 คน เป็นเพศชาย จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 21.05 เป็นเพศหญิง จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 78.95 มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 9.65 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 26.75 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 30.70 และอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 32.89 อายุราชการน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 28.95 อายุราชการระหว่าง 10 – 20 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 22.81 อายุราชการระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 28.95 และอายุราชการ 31 ปีขึ้นไป จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 19.30 ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และตำแหน่งพนักงานครู จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 48.25 และระดับปริญญาโท จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 51.75

ตอนที่ 2 ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษา ท้องถิ่นที่ 1

ผลการวิเคราะห์ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล
กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 มีรายละเอียดตามตารางที่ 12 – 17 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวม

(n = 38)

ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ทักษะด้านการเป็นผู้นำ (X_1)	4.01	0.60	มาก
2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (X_2)	3.93	0.70	มาก
3. ทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม (X_3)	3.96	0.71	มาก
4. ทักษะด้านการบริหารงานบุคคล (X_4)	3.93	0.72	มาก
5. ทักษะด้านการประเมินผล (X_5)	3.96	0.68	มาก
รวม (X_{tot})	3.96	0.68	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล
กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ทักษะด้านการเป็น

ผู้นำ ($\bar{X}=4.01$, S.D. = 0.60) ทักษะด้านการประเมินผล ($\bar{X}= 3.96$, S.D. = 0.68) ทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม ($\bar{X}=3.96$, S.D. = 0.71) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.93$, S.D. = 0.70) และ ทักษะด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X}=3.93$, S.D. = 0.72) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านทักษะด้านการเป็นผู้นำ

(n = 38)

ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ทักษะด้านการเป็นผู้นำ			
1. ผู้บริหารส่งเสริมความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นแก่บุคคลอื่น	4.05	0.59	มาก
2. ผู้บริหารชักนำให้ผู้อื่นยอมรับวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน	4.02	0.58	มาก
3. ผู้บริหารเสนอแนะความคิดเห็นให้กลุ่มในการวางแผนปฏิบัติงาน	3.91	0.62	มาก
4. ผู้บริหารเสนอแนวความคิดวิธีการสอนใหม่ๆ ตลอดจนการแนะนำวัสดุอุปกรณ์ให้แก่ครู	3.97	0.64	มาก
5. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้	4.05	0.59	มาก
6. ผู้บริหารสร้างขวัญกำลังใจและจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ร่วมปฏิบัติงาน	4.10	0.59	มาก
7. ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้อื่นได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่	4.05	0.57	มาก
8. ผู้บริหารสร้างความเป็นกันเองเพื่อให้เกิดความรู้สึกรักใคร่ชอบพอซึ่งกันและกัน	4.03	0.55	มาก
9. ผู้บริหารแนะนำครูให้เป็นผู้มีความรู้ในการปฏิบัติงาน	3.93	0.59	มาก
10. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์	3.99	0.63	มาก
รวม	4.01	0.60	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านทักษะด้านการเป็นผู้นำ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารสร้างขวัญกำลังใจและจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ร่วมปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.59) รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้อื่นได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.57) ผู้บริหารส่งเสริมความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นแก่บุคคลอื่น ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.59) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.59) ผู้บริหารสร้างความเป็นกันเองเพื่อให้เกิดความรู้สึกใคร่ชอบพอซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.55) ผู้บริหารชักนำให้ผู้อื่นยอมรับวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.58) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.63) ผู้บริหารเสนอแนวความคิดวิธีการสอนใหม่ๆ ตลอดทั้งการแนะนำวัสดุอุปกรณ์ให้แก่ครู ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.64) ผู้บริหารแนะนำครูให้เป็นผู้มีความรู้ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.59) และผู้บริหารเสนอแนวความคิดเห็นให้กลุ่มในการวางแผนปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.62) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์

(n = 38)

ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์			
1. ผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน	3.74	0.72	มาก
2. ผู้บริหารยอมรับนับถือบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล	3.94	0.66	มาก
3. ผู้บริหารสนใจปัญหาและความต้องการของครู	4.00	0.70	มาก
4. ผู้บริหารยอมรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู	3.96	0.74	มาก
5. ผู้บริหารสร้างความพอใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน	4.09	0.75	มาก
6. ผู้บริหารอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ร่วมงาน	3.81	0.72	มาก

ตารางที่ 14 (ต่อ)

(n = 38)

ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์			
7. ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือครูในด้านการเรียนการสอนและแนะนำให้ครูได้ใช้ความสามารถในการแก้ปัญหา	3.94	0.71	มาก
8. ผู้บริหารสร้างความเป็นกันเองและความคุ้นเคยแก่ผู้ร่วมงาน	3.93	0.70	มาก
9. ผู้บริหารแสดงความสุขภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน และมีความจริงใจต่อผู้อื่น	3.97	0.60	มาก
รวม	3.93	0.70	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล
 กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$,
 S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป
 น้อย ดังนี้ ผู้บริหารสร้างความพอใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.09$,
 S.D. = 0.75) รองลงมาคือ ผู้บริหารสนใจปัญหาและความต้องการของครู ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.70)
 ผู้บริหารแสดงความสุขภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน และมีความจริงใจต่อผู้อื่น ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.60)
 ผู้บริหารยอมรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.74) ผู้บริหารยอมรับนับ
 ถือบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.66) ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือครูในด้านการ
 เรียนการสอนและแนะนำให้ครูได้ใช้ความสามารถในการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.71)
 ผู้บริหารสร้างความเป็นกันเองและความคุ้นเคยแก่ผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.70) ผู้บริหาร
 อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.72) และผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่พึง
 พอใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.72) ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม

(n = 38)

ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม			
1. ผู้บริหารสร้างวัตถุประสงค์ในการทำงานของกลุ่มเพื่อทุกคนจะได้รับทราบจุดหมายปลายทางของงาน	3.94	0.71	มาก
2. ผู้บริหารให้กำลังใจ ซึ่งแนวทางประสานความคิดในการอภิปราย เพื่อให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น	3.94	0.74	มาก
3. ผู้บริหารตัดสินใจร่วมกับผู้ร่วมงานอย่างมีเหตุผล ให้แนวคิดและนโยบายในการปฏิบัติงาน	3.98	0.69	มาก
4. ผู้บริหารดำเนินงานร่วมกับผู้ร่วมงาน ลงมือปฏิบัติงานตามที่ได้ตัดสินใจ	3.98	0.64	มาก
5. ผู้บริหารหาวิธี มอบหมายงานให้สมาชิกในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการทำงานอย่างทั่วถึงเพื่อให้มีความรับผิดชอบร่วมกับผู้ร่วมงาน	4.04	0.73	มาก
6. ผู้บริหารประเมินผลงานร่วมกับผู้ร่วมงาน	3.96	0.73	มาก
7. ผู้บริหารสร้างวัตถุประสงค์ใหม่ในการทำงานของกลุ่ม	3.87	0.75	มาก
รวม	3.96	0.71	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่า ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารหาวิธี มอบหมายงานให้สมาชิกในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการทำงานอย่างทั่วถึงเพื่อให้มีความรับผิดชอบร่วมกับผู้ร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.73) รองลงมาคือ ผู้บริหารดำเนินงานร่วมกับผู้ร่วมงาน ลงมือปฏิบัติงานตามที่ได้ตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.64) ผู้บริหารตัดสินใจร่วมกับผู้ร่วมงานอย่างมีเหตุผล ให้แนวคิดและนโยบายในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.69) ผู้บริหารประเมินผลงานร่วมกับผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.73) ผู้บริหารสร้างวัตถุประสงค์ในการทำงานของกลุ่มเพื่อทุกคนจะได้รับทราบจุดหมายปลายทางของงาน ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.71) ผู้บริหารให้กำลังใจ ซึ่งแนวทางประสานความคิดในการ

อภิปราย เพื่อให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.74) และผู้บริหารสร้าง
วัตถุประสงค์ใหม่ในการทำงานของกลุ่ม ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านทักษะด้านการบริหารงาน
บุคคล

(n = 38)

ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ทักษะด้านการบริหารงานบุคคล			
1. ผู้บริหารเลือกบุคลากรใหม่เพื่อมาปฏิบัติงาน	3.74	0.73	มาก
2. ผู้บริหารจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับหน้าที่การ งาน	3.94	0.66	มาก
3. ผู้บริหารให้คำปรึกษาแก่กลุ่มปฏิบัติงาน	4.00	0.71	มาก
4. ผู้บริหารช่วยเหลือให้กำลังใจแก่กลุ่มปฏิบัติงาน	3.96	0.74	มาก
5. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ใช้ ความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่	4.09	0.75	มาก
6. ผู้บริหารเปลี่ยนตัวบุคลากรตามความเหมาะสมของ งาน	3.81	0.73	มาก
7. ผู้บริหารจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะความรู้ ความสามารถแก่ครู	3.94	0.71	มาก
8. ผู้บริหารวิเคราะห์ปัญหาในการวางแผนปฏิบัติงาน ครั้งต่อไป	3.93	0.71	มาก
รวม	3.93	0.72	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่า ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล
กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านทักษะด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย
จากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ใช้ความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ที่มี
ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.75) รองลงมา คือ ผู้บริหารให้คำปรึกษาแก่กลุ่มปฏิบัติงาน
($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.71) ผู้บริหารช่วยเหลือให้กำลังใจแก่กลุ่มปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.74)

ผู้บริหารจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับหน้าที่การงาน ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.66) ผู้บริหารจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะความรู้ความสามารถแก่ครู ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.71) ผู้บริหารวิเคราะห์ปัญหาในการวางแผนปฏิบัติงานครั้งต่อไป ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.71) ผู้บริหารเปลี่ยนตัวบุคลากรตามความเหมาะสมของงาน ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.73) และผู้บริหารเลือกบุคลากรใหม่เพื่อมาปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.73) ตามลำดับ

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านทักษะด้านการประเมินผล

(n = 38)

ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ทักษะด้านการประเมินผล			
1. ผู้บริหารประเมินผลตามกระบวนการในการทำงาน	3.97	0.71	มาก
2. ผู้บริหารเก็บรวบรวมหลักฐานต่างๆ อย่างมีระบบ	3.99	0.69	มาก
3. ผู้บริหารประเมินผลตามวัตถุประสงค์	4.01	0.67	มาก
4. ผู้บริหารช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานประเมินผลการทำงานของกลุ่มได้	3.96	0.67	มาก
5. ผู้บริหารช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานตัดสินใจในการปรับปรุงกระบวนการทำงานของกลุ่มให้ดีขึ้น	3.98	0.67	มาก
6. ผู้บริหารช่วยสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติในการนำผลที่ประเมินมาปรับปรุงการทำงานของตนเอง	3.94	0.68	มาก
7. ผู้บริหารส่งเสริมการประเมินผลตนเอง	3.95	0.68	มาก
8. ผู้บริหารประเมินผลความสามารถของคนในกลุ่มเพื่อเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้น	3.91	0.68	มาก
รวม	3.96	0.68	มาก

จากตารางที่ 17 พบว่า ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านทักษะด้านการประเมินผล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารประเมินผลตามวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ผู้บริหารเก็บรวบรวมหลักฐานต่างๆ อย่างมีระบบ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.69) ผู้บริหารช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานตัดสินใจในการปรับปรุงกระบวนการทำงานของกลุ่มให้ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.98$,

S.D. = 0.67) ผู้บริหารประเมินผลตามกระบวนการในการทำงาน ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.71) ผู้บริหารช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานประเมินผลการทำงานของกลุ่มได้ ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.67) ผู้บริหารส่งเสริมการประเมินผลตนเอง ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.68) ผู้บริหารช่วยสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติในการนำผลที่ประเมินมาปรับปรุงการทำงานของตนเอง ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.68) และผู้บริหารประเมินผลความสามารถของคนในกลุ่มเพื่อเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1

ผลการวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 มีรายละเอียดตามตารางที่ 18 – 26 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวม

(n = 38)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ (Y_1)	4.09	0.58	มาก
2. ซื่อสัตย์สุจริต (Y_2)	4.01	0.61	มาก
3. มีวินัย (Y_3)	4.02	0.67	มาก
4. ใฝ่เรียนรู้ (Y_4)	3.96	0.62	มาก
5. อยู่อย่างพอเพียง (Y_5)	3.67	0.70	มาก
6. มุ่งมั่นในการทำงาน (Y_6)	3.73	0.67	มาก
7. รักความเป็นไทย (Y_7)	3.90	0.68	มาก
8. มีจิตสาธารณะ (Y_8)	3.95	0.61	มาก
รวม (Y_{tot})	3.92	0.64	มาก

จากตารางที่ 18 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.58) รองลงมาคือ มีวินัย ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.67) ซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.61) ใฝ่เรียนรู้ ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.62)

มีจิตสาธารณะ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.61) รักความเป็นไทย ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.68) มุ่งมั่นในการทำงาน ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.67) และอยู่อย่างพอเพียง ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.70) ตามลำดับ

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

(n = 38)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์			
1. ผู้เรียนยินดีตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง	4.00	0.57	มาก
2. ผู้เรียนปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ	4.00	0.57	มาก
3. ผู้เรียนมีความสามัคคี ประองคอง	3.96	0.49	มาก
4. ผู้เรียนเข้าร่วม ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองคองที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม	4.15	0.58	มาก
5. ผู้เรียนหวงแหน ปกป้อง ยกย่องความเป็นชาติไทย	4.07	0.58	มาก
6. ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	4.18	0.55	มาก
7. ผู้เรียนปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ	4.15	0.58	มาก
8. ผู้เรียนเป็นแบบอย่างที่ดีของศาสนิกชน	3.96	0.56	มาก
9. ผู้เรียนเข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	4.17	0.63	มาก
10. ผู้เรียนแสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์	4.16	0.65	มาก
11. ผู้เรียนแสดงออกซึ่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์	4.21	0.62	มาก
รวม	4.09	0.58	มาก

จากตารางที่ 19 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย

จากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้เรียนแสดงออกซึ่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.62) รองลงมาคือ ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.55) ผู้เรียนเข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.63) ผู้เรียนแสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.65) ผู้เรียนปฏิบัติตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.58) ผู้เรียนเข้าร่วม ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีปรองดองที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.58) ผู้เรียนหวงแหนปกป้อง ยกย่องความเป็นชาติไทย ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.58) ผู้เรียนยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.57) ผู้เรียนปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.57) ผู้เรียนมีความสามัคคี ปรองดอง ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.49) และผู้เรียนเป็นแบบอย่างที่ดีของศาสนิกชน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการซื่อสัตย์สุจริต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	X	S.D.	ระดับ
ซื่อสัตย์สุจริต			
1. ผู้เรียนให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง	3.97	0.63	มาก
2. ผู้เรียนปฏิบัติตามโดยคำนึงถึงความถูกต้อง มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด	3.93	0.63	มาก
3. ผู้เรียนปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา	3.78	0.63	มาก
4. ผู้เรียนไม่ถือเอาสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	3.89	0.66	มาก
5. ผู้เรียนปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง	3.96	0.60	มาก
6. ผู้เรียนไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง	4.02	0.63	มาก
รวม	4.01	0.61	มาก

จากตารางที่ 20 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการซื่อสัตย์สุจริต โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป

น้อย ดังนี้ ผู้เรียนไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.63) รองลงมา คือ ผู้เรียนให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.63) ผู้เรียนปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.60) ผู้เรียนปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.63) ผู้เรียนไม่ถือเอาสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.66) และผู้เรียนปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการมีวินัย

(n = 38)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
มีวินัย			
1. ผู้เรียนปฏิบัติตน ตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	4.01	0.68	มาก
2. ผู้เรียนตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน	4.02	0.65	มาก
รวม	4.02	0.67	มาก

จากตารางที่ 21 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการมีวินัย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้เรียนตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.65) และผู้เรียนปฏิบัติตน ตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการใฝ่เรียนรู้

(n = 38)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ใฝ่เรียนรู้			
1. ผู้เรียนตั้งใจเรียน	3.95	0.62	มาก
2. ผู้เรียนเอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้	3.92	0.64	มาก
3. ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ	4.06	0.57	มาก
4. ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่างๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม	3.96	0.64	มาก
5. ผู้เรียนบันทึกความรู้ วิเคราะห์ตรวจสอบ จากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้	3.93	0.62	มาก
6. ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้ ด้วยวิธีการต่างๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	3.95	0.61	มาก
รวม	3.96	0.62	มาก

จากตารางที่ 22 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการใฝ่เรียนรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.57) รองลงมา คือ ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่างๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.64) ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.61) ผู้เรียนตั้งใจเรียน ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.62) ผู้เรียนบันทึกความรู้ วิเคราะห์ตรวจสอบ จากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.62) และผู้เรียนเอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.64) ตามลำดับ

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการอยู่อย่างพอเพียง

(n = 38)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
อยู่อย่างพอเพียง			
1. ผู้เรียนใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คู้มค่าและเก็บรักษา ดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม	3.66	0.74	มาก
2. ผู้เรียนใช้ทรัพยากรส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่าและเก็บรักษา ดูแลอย่างดี	3.65	0.74	มาก
3. ผู้เรียนปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล	3.65	0.70	มาก
4. ผู้เรียนไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด	3.81	0.65	มาก
5. ผู้เรียนวางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร	3.56	0.69	มาก
6. ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	3.67	0.68	มาก
รวม	3.67	0.70	มาก

จากตารางที่ 23 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการอยู่อย่างพอเพียง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้เรียนไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.65) รองลงมาคือ ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.68) ผู้เรียนใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คู้มค่าและเก็บรักษา ดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.74) ผู้เรียนปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.70)

ผู้เรียนใช้ทรัพยากรส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดี ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.74) และผู้เรียนวางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.69) ตามลำดับ

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนใน สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการมุ่งมั่นในการทำงาน

(n = 38)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
มุ่งมั่นในการทำงาน			
1. ผู้เรียนเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	3.68	0.68	มาก
2. ผู้เรียนตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ	3.74	0.63	มาก
3. ผู้เรียนปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง	3.68	0.68	มาก
4. ผู้เรียนทุ่มเททำงาน อุตทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	3.68	0.70	มาก
5. ผู้เรียนพยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ	3.65	0.68	มาก
6. ผู้เรียนชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	3.93	0.65	มาก
รวม	3.73	0.67	มาก

จากตารางที่ 24 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการมุ่งมั่นในการทำงานโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้เรียนชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.65) รองลงมาคือ ผู้เรียนตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.63) ผู้เรียนเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.68) ผู้เรียนปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.68) ผู้เรียนทุ่มเททำงาน อุตทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.70) และผู้เรียนพยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการรักความเป็นไทย

(n = 38)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
รักความเป็นไทย			
1. ผู้เรียนแต่งกายและมีมารยาทงดงามแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูทักทายต่อผู้มีพระคุณ	3.93	0.67	มาก
2. ผู้เรียนร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย	4.14	0.67	มาก
3. ผู้เรียนชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย	3.91	0.68	มาก
4. ผู้เรียนนำภูมิปัญญาไทยมาใช้ให้เหมาะสมในวิถีชีวิต	3.77	0.66	มาก
5. ผู้เรียนร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย	3.88	0.71	มาก
6. ผู้เรียนแนะนำ มีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย	3.75	0.70	มาก
รวม	3.90	0.68	มาก

จากตารางที่ 25 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการรักความเป็นไทย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้เรียนร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ผู้เรียนแต่งกายและมีมารยาทงดงามแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูทักทายต่อผู้มีพระคุณ ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.67) ผู้เรียนชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.68) ผู้เรียนร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.71) ผู้เรียนนำภูมิปัญญาไทยมาใช้ให้เหมาะสมในวิถีชีวิต ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.66) และผู้เรียนแนะนำ มีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.70) ตามลำดับ

ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการมีจิตสาธารณะ

(n = 38)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
มีจิตสาธารณะ			
1. ผู้เรียนช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ	3.94	0.64	มาก
2. ผู้เรียนอาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน	3.89	0.61	มาก
3. ผู้เรียนแบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น	3.89	0.59	มาก
4. ผู้เรียนดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ	3.89	0.61	มาก
5. ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม	4.11	0.59	มาก
6. ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น	3.98	0.63	มาก
รวม	3.95	0.61	มาก

จากตารางที่ 26 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการมีจิตสาธารณะ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.59) รองลงมาคือ ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.63) ผู้เรียนช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.64) ผู้เรียนแบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.59) ผู้เรียนอาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาโดยไม่

หวังผลตอบแทน ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.61) และผู้เรียนดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.61) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product - moment correlation coefficient) ดังรายละเอียดในตารางที่ 27

ตารางที่ 27 ค่าความสัมพันธ์ของทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

(n = 38)

ตัวแปร	ทักษะด้านการเป็นผู้นำ (X ₁)	ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (X ₂)	ทักษะด้านการบริหารกลุ่ม (X ₃)	ทักษะด้านการบริหารงานบุคคล (X ₄)	ทักษะด้านการประเมินผล (X ₅)	ภาพรวม (X _{total})
รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ (Y ₁)	0.116	0.335*	0.313	0.334*	0.312	0.321*
ซื่อสัตย์สุจริต (Y ₂)	0.970**	0.491**	0.406*	0.490**	0.501**	0.573**
มีวินัย (Y ₃)	0.726**	0.433**	0.368*	0.436**	0.463**	0.497**
ใฝ่เรียนรู้ (Y ₄)	0.768**	0.459**	0.407*	0.448**	0.458**	0.520**
อยู่อย่างพอเพียง (Y ₅)	0.779**	0.685**	0.627**	0.682**	0.704**	0.740**
มุ่งมั่นในการทำงาน (Y ₆)	0.794**	0.600**	0.538**	0.599**	0.649**	0.668**

ตารางที่ 27 (ต่อ)

(n = 38)

ตัวแปร	ทักษะด้าน การเป็น ผู้นำ (X_1)	ทักษะด้าน มนุษย สัมพันธ์ (X_2)	ทักษะด้าน กระบวน การกลุ่ม (X_3)	ทักษะด้าน การบริหาร งานบุคคล (X_4)	ทักษะ ด้านการ ประเมิน ผล (X_5)	ภาพรวม (X_{tot})
รักความเป็นไทย (Y_7)	0.612**	0.652**	0.593**	0.650**	0.673**	0.688**
มีจิตสาธารณะ (Y_8)	0.762**	0.623**	0.595**	0.619**	0.687**	0.697**
ภาพรวม (Y_{tot})	0.857**	0.664**	0.600**	0.661**	0.695**	0.732**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 27 พบว่า ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา (X_{tot}) กับ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน (Y_{tot}) ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์กัน ($r = 0.732^{**}$) ทุกด้าน โดยทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาด้านทักษะการเป็นผู้นำ (X_1) มีความสัมพันธ์มากที่สุด ($r = 0.857^{**}$) และทักษะด้านกระบวนกรกลุ่ม (X_3) มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด ($r = 0.600^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 แต่ละด้านพบว่า ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาด้านทักษะด้านการเป็นผู้นำ (X_1) ทักษะด้านกระบวนกรกลุ่ม (X_3) และทักษะด้านการประเมินผล (X_5) ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (Y_1)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 รูปแบบการวิจัยเป็นเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระ และพนักงานครู โรงเรียนละ 6 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 228 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เกี่ยวกับทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารตามแนวคิดของไวลส์ (Wiles) และเลิฟเฟิล (Lovell) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product – moment correlation coefficient) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 สรุปได้ดังนี้

1. ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ทักษะด้านการเป็นผู้นำ ทักษะด้านการประเมินผล ทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษา ห้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต ใฝ่เรียนรู้ มีจิตสาธารณะ รักความเป็นไทย มุ่งมั่นในการทำงาน และอยู่อย่างพอเพียง ตามลำดับ

3. ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาห้องถิ่นที่ 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายตามกัน โดยเรียงค่าความสัมพันธ์จากมากไปน้อย ดังนี้ ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะด้านการประเมินผล ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านการบริหารงานบุคคล และทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม ตามลำดับ

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผลดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาห้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาห้องถิ่นที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาห้องถิ่นที่ 1 มีทักษะการนิเทศการศึกษาในด้านทักษะการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มีการสร้างขวัญกำลังใจ จัดสวัสดิการให้แก่ผู้ร่วมปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ครูได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ สร้างความเป็นผู้นำทำให้ครูสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง มีความเป็นกันเองเพื่อให้เกิดความรู้สึกรักใคร่ชอบพอกันและกัน ก่อให้เกิดการยอมรับในวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน กระตุ้นให้ครูมีความคิด และผู้บริหารยังช่วยเสนอแนวความคิดวิธีการสอนใหม่ๆ ตลอดทั้งการแนะนำวัสดุอุปกรณ์ให้แก่ครู และช่วยให้คำแนะนำปรึกษาเพื่อทำให้ครูเป็นผู้มีความรู้ในการวางแผนการปฏิบัติงาน มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการสร้างความพอใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน สนใจปัญหาและความต้องการของครู ด้วยความสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน จริงใจ ยอมรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู มีความเข้าใจบุคลิกภาพที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล คอยให้ความช่วยเหลือครูในด้านการเรียนการสอนและแนะนำให้ครูได้ใช้ความสามารถในการแก้ปัญหา อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ร่วมงาน และสร้างความเป็นกันเองเพื่อให้เกิดบรรยากาศที่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน มีทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม หาวิธีมอบหมายงานให้สมาชิกในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการทำงานอย่างทั่วถึงเพื่อให้มีความรับผิดชอบ

ร่วมกับผู้ร่วมงานสามารถดำเนินงานร่วมกับผู้ร่วมงาน ลงมือปฏิบัติงานตามที่ได้ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ให้แนวคิด นโยบายในการปฏิบัติงาน มีการประเมินผลงานร่วมกับผู้ร่วมงาน โดยสร้างวัตถุประสงค์ในการทำงานของกลุ่มเพื่อทุกคนจะได้รับทราบจุดหมายปลายทางของงาน คอยให้กำลังใจ ซึ่งแนวทางประสานความคิดในการอภิปราย เพื่อให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น และมีการสร้างวัตถุประสงค์ใหม่ในการทำงานของกลุ่มในคราวที่จำเป็น ทักษะด้านการบริหารงานบุคคลที่ดี เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ใช้ความสามารถของตน ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะคอยให้คำปรึกษาช่วยเหลือให้กำลังใจแก่กลุ่มปฏิบัติงาน มีการจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับหน้าที่การงาน จัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะความรู้ความสามารถแก่ครู สามารถวิเคราะห์ปัญหาในการวางแผนปฏิบัติงานครั้งต่อไป รวมทั้งอาจมีการเปลี่ยนตัวบุคลากรและการเลือกบุคลากรใหม่เพื่อมาปฏิบัติงานตามความเหมาะสมของงาน ตลอดจนการมีทักษะด้านการประเมินผล โดยมีการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เก็บรวบรวมหลักฐานต่างๆ อย่างมีระบบ คอยให้ความช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงานตัดสินใจในการปรับปรุงกระบวนการทำงานของกลุ่มให้ดีขึ้น มีการประเมินผลตามกระบวนการในการทำงาน ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานประเมินผลการทำงานของกลุ่มได้ ส่งเสริมให้มีการประเมินผลตนเอง สนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติในการนำผลที่ประเมินมาปรับปรุงการทำงานของตนเอง และผู้บริหารยังประเมินผลความสามารถของคนในกลุ่มเพื่อเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้นอีกด้วย จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุระ พรหมณ์กระโทก ได้ศึกษา ทักษะการนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 ของครูในเขตการศึกษา 11 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะการนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพงษ์ อังศุจินดา ได้ศึกษาวิจัยกระบวนการนิเทศในโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศในโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และแต่ละขั้นตอนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของประไพพิศ วุฒิสุข ได้ศึกษาวิจัยกระบวนการนิเทศการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 1 ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 1 ทั้งโดยภาพรวมและแต่ละครั้งทุกครั้งที่อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของดนตรี ศรีสุวรรณ ได้ศึกษาวิจัยการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนได้นิเทศครบทั้ง 5 ด้าน โดยมีการ

นิเทศอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุบลรัตน์ สุวรรณสาเย ได้ศึกษาวิจัยการบริหารจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ทั้งโดยภาพรวมและแต่ละระดับอยู่ในระดับมากที่สุดด้าน

2. จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้เรียนได้แสดงออกซึ่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ได้แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ เข้าร่วม ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีปรองดองที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม แสดงออกซึ่งความหวงแหน ปกป้อง ยกย่องความเป็นชาติไทย ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ และเป็นแบบอย่างที่ดีได้ มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง หรือทุจริต ให้ข้อมูลที่ต้องการและเป็นจริง ปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ถูกต้อง มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดโดยไม่ถือเอาสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง และปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ มีวินัย ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน และปฏิบัติตน ตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ใฝ่เรียนรู้ ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่างๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตั้งใจเรียน บันทึกความรู้ วิเคราะห์ตรวจสอบ จากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ และเอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง ผู้เรียนไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด มีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ใช้ทรัพยากรและทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คู้ค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดี รวมทั้งใช้เวลาอย่างเหมาะสม ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล และมีการวางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ มีความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ เอาใจใส่ต่อ

การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สามารถปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง ทুম่ทำงานอดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน และพยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ แสดงออกถึงการรักความเป็นไทย โดยเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย แต่งกายและมีมารยาทงดงามแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ สามารถชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย ผู้เรียนนำภูมิปัญญาไทยมาใช้ให้เหมาะสมในวิถีชีวิต และ มีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย และเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ โดยการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียน ชุมชนและสังคม เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ มีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ ช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุข อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน และช่วยดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ทั้ง 8 ด้าน ซึ่งประกอบด้วยด้านการรักษา ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ชื่อสัตย์สุจริตมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ โดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริดา เข้มกลิ่น ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารระบบสารสนเทศของโรงเรียนกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการนิเทศการศึกษาในด้านต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ทักษะในด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะในการส่งเสริมความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นแก่บุคคลอื่น สามารถชักนำให้ผู้อื่นยอมรับวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน มีการเสนอแนะความคิดเห็นให้กลุ่มเพื่อใช้ในการวางแผนปฏิบัติงาน มีการเสนอแนะความคิดวิธีการสอนใหม่ๆ แนะนำวัสดุอุปกรณ์ให้แก่ครู ส่งเสริมให้ครูสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ มีการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ร่วมปฏิบัติงาน การส่งเสริมให้ผู้อื่นได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ สร้างความเป็นกันเองเพื่อให้เกิดความรู้สึกรักใคร่ชอบพอซึ่งกันและกัน

ตลอดจนมีการแนะนำครูให้เป็นผู้มีความรู้ในการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์ ทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะในการสร้างบรรยากาศที่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน การยอมรับบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล การสนใจในปัญหาและความต้องการของครู การยอมรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู การสร้างความพอใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน การอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ร่วมงาน การให้ความช่วยเหลือครูในด้านการเรียนการสอนและแนะนำให้ครูได้ใช้ความสามารถในการแก้ปัญหา การสร้างความเป็นกันเองและความคุ้นเคยแก่ผู้ร่วมงาน การแสดงความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน และมีความจริงใจต่อผู้อื่น ทักษะในด้านกระบวนการกลุ่ม มีทักษะในด้านการสร้างวัตถุประสงค์ในการทำงานของกลุ่ม การอภิปรายร่วมกันเพื่อวางแผนการทำงานร่วมกัน การตัดสินใจร่วมกันอย่างมีเหตุผล การดำเนินงานร่วมกัน การประเมินผลการทำงานของกลุ่ม และการสร้างวัตถุประสงค์ใหม่ในการทำงานของกลุ่ม ทักษะในด้านการบริหารงานบุคคล ทักษะในด้านการสรรหาสมาชิกใหม่ของกลุ่มปฏิบัติงาน การจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับหน้าที่การงาน การให้คำปรึกษาช่วยเหลือแก่กลุ่มปฏิบัติงาน การเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ใช้ความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ การสับเปลี่ยนตัวบุคลากร การจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะความสามารถของครู และการวิเคราะห์ปัญหาในการวางแผนปฏิบัติงานครั้งต่อไป และทักษะในด้านการประเมินผล เป็นทักษะในด้านการประเมินผลตามกระบวนการในการทำงาน การเก็บรวบรวมหลักฐานต่างๆ อย่างมีระบบ การประเมินผลตามวัตถุประสงค์ การช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานประเมินผลการทำงานของกลุ่มได้ การช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานตัดสินใจในการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ดีขึ้น การช่วยสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานนำผลที่ประเมินมาปรับปรุงการทำงานของตนเอง ส่งเสริมการประเมินผลตนเองและเพื่อนร่วมงานเพื่อเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้น จากเหตุผลดังกล่าวย่อมส่งผลทำให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ในทุกๆ ด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แล้วจะไปสู่คุณภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในทุกๆ ด้าน ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ การแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต การยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ มีวินัย การยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ใฝ่เรียนรู้ ความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน อยู่อย่างพอเพียง การดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มุ่งมั่นในการทำงาน ความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การงาน ด้วยความเพียรพยายามอดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย รักความเป็นไทย ความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์

สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และมีจิตสาธารณะ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประยูร ชินสุวรรณ ได้ศึกษาบทบาทการนิเทศงาน วิชาการภายในโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนโดยภาพรวม 6 งาน เรียงลำดับการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย ดังนี้ งานวัดผลและประเมินผล งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน งานนิเทศภายใน งานห้องสมุด และงานสื่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมล ยงยันต์ ได้ศึกษาวิจัยการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดประถมศึกษา อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเรียนการสอนมีการปฏิบัติอยู่มาก แต่เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 แต่ละด้านพบว่า ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาด้านทักษะด้านการเป็นผู้นำ ทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม และทักษะด้านการประเมินผล ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้านการรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ อาจเนื่องมาจาก ผู้เรียนอาจได้รับการปลูกฝังจากผู้ปกครองตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ห่วงแหน ปกป้อง ยกย่องความเป็นชาติไทย ได้ฟังเพลงชาติทุกวัน เข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์อยู่เสมอ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือกับผู้ปกครอง เช่น ไปทำบุญที่วัด ไปร่วมงานมงคลต่างๆ เป็นต้น จึงทำให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในด้านการรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ได้ด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะมีทักษะการนิเทศการศึกษาด้านการเป็นผู้นำ ทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม และทักษะด้านการประเมินผลอยู่ในระดับมาก แต่ก็ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบการวิจัย การอภิปรายผล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการศึกษาพบว่าทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทักษะด้านการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะความรู้ความสามารถแก่ครู เปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ คอยให้คำปรึกษา ช่วยเหลือครูในการปฏิบัติงาน และคัดเลือกบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้านอยู่อย่างพอเพียง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เรียนควรให้ความสำคัญในการช่วยปลูกฝัง สร้างจิตสำนึกให้ผู้เรียนรู้คุณค่าของทรัพยากรและการใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดี และฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการวางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร

3. ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 มีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับทักษะการนิเทศการศึกษาในด้านต่างๆ และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดอื่นๆ

2. ควรมีการศึกษาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล

3. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีการศึกษา 2549. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

..... สถิติข้อมูลการศึกษาท้องถิ่น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา 2552. กรุงเทพฯ : ส่วนแผนงานและงบประมาณทางการศึกษา, 2552.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. ส่วนการบริหารงานบุคคลทางการศึกษาท้องถิ่น. การบริหารงานบุคคลสำหรับพนักงานครูเทศบาล. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กรองทอง จิระเชษฐกุล. คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ธารอักษร, 2550.

กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.

..... หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552.

กันยารัตน์ ตรึงสติดวงศ์. ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาเทศบาลปทุมธานี. สัมภาษณ์, 20 กรกฎาคม 2553.

กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.), 2548.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์. กรุงเทพฯ : โครงการวิธีการเรียนรู้ของคนไทย, 2546. [Online]. accessed 20 มีนาคม 2554. Available from www.qa.kmutnb.ac.th/qa_knowledge/edu/Pic_future.pdf

งานวิเคราะห์นโยบายและแผน คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครนครปฐม. แผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2552-2554 เทศบาลนครนครปฐม. นครปฐม : ม.ป.ท., 2551.

จันทร์ธานี สงวนนาม. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บัณฑิต พอยท์, 2545.

..... ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บู้ค พอยท์, 2551.

คนตรี ศรีสุวรรณ. “การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พังงา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2549.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ : การวิจัยและพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์, 2548. อ้างถึงใน ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2551.

ไทยรัฐ. 7 มกราคม 2553. [Online]. accessed 27 กันยายน 2553. Available from http://th.88db.com/th/Knowledge/Knowledge_Detail.page?kid=751904

บุญ คำใจหนัก. “การนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำพูน.” สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

ประไพพิศ วุฒิสุข. “กระบวนการนิเทศการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

ประยูร ชินสุวรรณ. “การศึกษาบทบาทการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี, 2546.

ปรัชญา เวสารัชช. หลักการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักการปฏิรูปการศึกษา, 2545.

พิมล ยงยันต์. “การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2547.

พิศเพลิน เขียวหวาน และคณะ. เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรการวัดประเมินผลคุณธรรมจริยธรรม ตาม พ.ร.บ. 2542. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2546.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อ้างถึงใน อิศรีย์ ประทุมทิพย์. ศาสตร์แห่งกฎหมายสู่การศึกษา เล่ม 1 กฎหมายสำหรับการบริหารการศึกษาม.ป.ท., 2549.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพฯ : นามมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่น, 2546.

ละมัย อัดโน. ปัญหาเสพติดของวัยรุ่น. [Online]. accessed 27 กันยายน 2553. Available from
http://203.172.184.9/wbi3/ya_4.htm

วินัดดา ปิยะศิลป์. สารพันปัญหาเด็ก. [Online]. accessed 20 กันยายน 2553. Available from
http://www.clinicdek.com/index.php?option=com_content&task=view&id=189&Itemid=26

ศิริดา เข้มกลิ่น. “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารระบบสารสนเทศของโรงเรียนกับคุณลักษณะที่
พึงประสงค์ของนักเรียน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.

ศิริพงษ์ อังสุจินดา. “กระบวนการนิเทศในโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ
การศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับ
คุณธรรมจริยธรรมในประเทศและต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิก
จำกัด, 2551.

สังัด อุทรานันท์. การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม,
2530.

_____. การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มิตรสยาม, 2530.

สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10. 2549.
อ้างถึงใน กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
๒๕๕๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552.

สมบูรณ์ ดันยะ. การประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.

สามารถ สวัสดิ์พิพัฒน์. ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครสมุทรสาคร. สัมภาษณ์,
20 กรกฎาคม 2553.

สำนักการศึกษา เทศบาลนครนครปฐม. “วิเคราะห์ข้อที่ควรพัฒนาของครูสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านการพัฒนาวิสัยและจรรยาบรรณ ตามโครงการพัฒนาครู.” เอกสารประกอบการอบรมเรื่องโครงการสร้างจิตสำนึกในการประกอบวิชาชีพครูของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม เสนอที่ศูนย์กีฬาเทศบาลนครนครปฐม 27 พฤษภาคม 2553. (66-67)

สำนักการศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ ฝ่ายพัฒนาการนิเทศการศึกษา. “หนังสือที่ นฐ. 52006/ เรื่อง รายงานผลการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2552.” 30 ตุลาคม 2552.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบสู่การปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการวิจัย การบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2550.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. [Online]. accessed 3 กันยายน 2553. Available from [http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20 Guide.pdf](http://www.curriculum51.net/upload/measurmet%20Guide.pdf)

สุรพงษ์ อัมพันวงษ์. “ชีวิตและสุขภาพ.” คลินิกวิสต์, 26 มีนาคม 2543. [Online]. accessed 20 กันยายน 2553. Available from http://www.clinicdek.com/index.php?option=com_content&task=view&id=340&Itemid=29

สุรศักดิ์ ปาเฮ. “การนิเทศภายใน หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน.” วารสารวิชาการ. 5, 8 (สิงหาคม 2545) : 25-28. อ้างถึงใน กรองทอง จิรเดชากุล. คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ธารอักษร, 2550.

สุระ พรหมณ์กระโทก. “ทักษะการนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 ของครูในเขตการศึกษา 11.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

- สุวรรณ ไซตีสูกานต์. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2547.
- โสภณ นาคศิริ. ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาเทศบาลนครนครปฐม. สัมภาษณ์, 9 พฤษภาคม 2553.
- สรวงธร นาวาผล. หนังสือสื่อเพื่อพัฒนาเด็กผู้การมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์. [Online]. accessed 20 มีนาคม 2554. Available from www.wearehappy.in.th/bookforkids/learningzone/readknow14.html
- อุบลรัตน์ สุวรรณสายะ. “การบริหารจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2551.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

Adams, Harold P. and Frank G. Dickey. Basic Principle of Supervision. New Delhi : Eurasia Publishing House, 1966.

Alfonso, Robert J., Gerald R. Firth and Richard F. Neveille. Instructional Supervision. Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1981.

Al-Madhi, Saad M. The Dimensions School Supervision as Viewed by Saudi Arabia's Ministry of Education and Riyadh School District Supervisors. The Pennsylvania State University (2003) [Online]. accessed 5 May 2010. Available from [http://www.umi.com/dissertations/full it/3114807](http://www.umi.com/dissertations/full%20it/3114807)

Bailey, Jo Ellen. A Dichotomy in Supervisory Transformation : Technology and the Art of Teaching. University of Northern Colorado (2003) [Online]. accessed 5 May 2010. Available from [http://www.umi.com/dissertations/full it/3110901](http://www.umi.com/dissertations/full%20it/3110901)

Best, John W. Research in Education. New York : Prentice, Inc., 1970.

Burton, William H. and Leo J. Brueckner. Supervision : A Social Process. 3rd ed. New York : Appleton – Century Company, 1955.

Catt, Stephen F. and Donald S. Miller. Supervision Working with People. 2nd ed. Boston : Donnelly & Sons, 1991.

Clark, Ann T. An Expiration of Combined Distance and Direct Supervision Experiences. Oregon State University (2004) [Online]. accessed 5 May 2010. Available from [http://www.umi.com/dissertations/full it/3115457](http://www.umi.com/dissertations/full%20it/3115457)

Cronbach, Lee J. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper & Row Publisher, 1974.

Dull, Liloyd W. Supervision: School Leadership Handbook. Ohio : Charles E. Merrill Publishing, Co., 1981.

Glickman, Carl D. at al. Supervision of Instruction : A Developmental Approach. Boston : Allyn & Bacon, Inc., 1995.

Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rd ed. New York : McGraw-Hill Book Co., 1973.

- Gwynn, Minor J. Theory and Practice of Supervision. New York : Dodd & Mead Company, 1974.
- Harris, Ben M. Supervisory Behavior in Education. 2nd ed., Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1975.
- _____. Supervisory Behavior in Education. 3rd ed. Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1985.
- Imundo, Louis V. The Effective Supervisor's Handbook. New York : n.p., 1980.
- Katz, Daniel, and Robert L. Kahn. The Social Psychology of Organizations. 2nd ed. New York : John Wiley & Son, 1978.
- Kruskamp, William H. Instructional Supervision and the Role of High School Department Chairs (2004) [Online]. accessed 5 May 2010. Available from [http://www.umi.com/dissertations/full it/3115457](http://www.umi.com/dissertations/full%20it/3115457)
- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities." Journal for Education and Psychological Measurement, no.3 (November 1970) : 608.
- Likert, Rensis. The Human Organization. New York : McGraw – Hill, 1967.
- Lucio, William H. and John D. McNeil. Supervision in Thought and Action. 3rd ed. New York : McGraw – Hill Book Company, 1979.
- Madison, Lind Ann. "The Effect of Supervisor Level of Authority and Leadership Style on Elementary School Climate and Teacher Job Satisfaction." Dissertation Abstracts International. 63, 3 (September, 2002) : 832 A.
- Rizzo, John F. Teachers' and Supervisors' Perceptions of Current and Ideal Supervision and Evaluation Practices. University of Massachusetts Amherst (2004) [Online]. accessed 5 May 2010. Available from [http://www.umi.com/dissertations/full it/3118327](http://www.umi.com/dissertations/full%20it/3118327)
- Sergiovanni, Thomas J. and Robert J. Starratt, Emerging Patterns of Supervision : Human Perspectives. New York : McGraw – Hill, 1979.
- Wiles, Kimball and John T. Lovell. Supervision for Better Schools. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1967.

มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาคผนวก สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก

- หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือ
- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ที่ ศธ 0520.203.2 / 649

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

1 พฤศจิกายน 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.วันเพ็ญ ปรีสูงเนิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายพิรพัฒน์ รุ่งเรือง รหัสนักศึกษา 51252210 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1” ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้รขอความอนุเคราะห์จากท่าน ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทรศัพท์ / โทรสาร 0-3421-9136

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าความตรงด้านเนื้อหา (content validity) จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจำนวน 5 คน ดังนี้

1. ดร.วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน
ผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ
โรงเรียนวอนนภาศัพท์ จังหวัดชลบุรี
2. ดร.อมรทิพย์ เจริญผล
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. นายโสภณ นาคศิริ
ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาเชี่ยวชาญ
สำนักการศึกษา เทศบาลนครนครปฐม
4. นางอุบลรัตน์ สุวรรณสาชะ
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักการศึกษา เทศบาลนครนครปฐม
5. นางนิรมล วิบูลมมงคล
ครูชำนาญการ (ภาษาไทย)
โรงเรียนเทศบาล ๓ สระกระเทียม จังหวัดนครปฐม

ภาคผนวก ข

- หนังสือขอตกลงเครื่องมือ
- รายชื่อโรงเรียนทดลองเครื่องมือ
- ค่าความเที่ยงของเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงวนลิขสิทธิ์

ที่ ศธ 0520.203.2 / ๒๒๖

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

๘ พฤศจิกายน 2553

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดอ้อมใหญ่ (นครราชสีมาวิทยาการ)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายพีรพัฒน์ รุ่งเรือง รหัสนักศึกษา S1252210 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้ขอความอนุเคราะห์ให้ นายพีรพัฒน์ รุ่งเรือง ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในหน่วยงานของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

รายชื่อโรงเรียนทดลองเครื่องมือวิจัย

1. โรงเรียนวัดสุนทรธรรมิการาม
2. โรงเรียนวัดอุบลวนาราม
3. โรงเรียนวัดอ้อมใหญ่ (นครราษฎร์วิทยาคาร)
4. โรงเรียนเทศบาลวัดคอนไก่ดี (สังวรจันทสรราษฎร์วิทยา)
5. โรงเรียนบางครุ (อุปการราษฎร์)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
0.998	91

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	371.2000	4908.372	0.946	0.998
a2	371.2333	4910.944	0.940	0.998
a3	371.4333	4904.116	0.928	0.998
a4	371.5000	4887.431	0.942	0.998
a5	371.3667	4880.654	0.952	0.998
a6	371.5333	4873.499	0.961	0.998
a7	371.1333	4900.189	0.940	0.998
a8	371.2333	4888.530	0.944	0.998
a9	371.2333	4891.564	0.961	0.998
a10	371.2333	4893.495	0.945	0.998
a11	371.5000	4892.466	0.942	0.998
a12	371.1667	4906.489	0.948	0.998
a13	371.5333	4890.809	0.940	0.998
a14	371.6000	4876.455	0.951	0.998
a15	371.6000	4878.455	0.937	0.998

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a16	371.4000	4882.524	0.955	0.998
a17	371.4000	4880.869	0.968	0.998
a18	371.2333	4882.944	0.949	0.998
a19	371.4667	4877.154	0.962	0.998
a20	371.2667	4899.444	0.957	0.998
a21	371.3000	4902.010	0.953	0.998
a22	371.4333	4896.185	0.949	0.998
a23	371.4333	4885.082	0.955	0.998
a24	371.3333	4899.402	0.947	0.998
a25	371.6667	4900.299	0.895	0.998
a26	371.4000	4906.248	0.933	0.998
a27	371.5000	4901.500	0.910	0.998
a28	371.1333	4911.982	0.939	0.998
a29	371.4000	4886.662	0.962	0.998
a30	371.4333	4898.530	0.929	0.998
a31	371.1667	4922.557	0.911	0.998
a32	371.2333	4891.564	0.961	0.998
a33	371.2000	4886.097	0.951	0.998
a34	371.3667	4892.585	0.935	0.998
a35	371.3000	4896.286	0.954	0.998
a36	371.4667	4900.878	0.934	0.998
a37	371.3667	4902.240	0.944	0.998
a38	371.3667	4884.102	0.963	0.998
a39	371.2667	4906.064	0.949	0.998
a40	371.2667	4883.444	0.958	0.998
a41	371.4000	4886.662	0.962	0.998
a42	371.3333	4894.161	0.946	0.998

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
b1	371.2667	4900.892	0.944	0.998
b2	371.1333	4911.982	0.939	0.998
b3	371.1000	4918.093	0.926	0.998
b4	371.0333	4916.654	0.920	0.998
b5	371.0333	4910.585	0.920	0.998
b6	370.8000	4925.821	0.822	0.998
b7	370.9333	4923.651	0.896	0.998
b8	371.0667	4924.616	0.914	0.998
b9	370.7333	4939.375	0.822	0.998
b10	370.8333	4939.316	0.879	0.998
b11	370.7667	4941.978	0.864	0.998
b12	371.3333	4913.471	0.924	0.998
b13	371.3333	4905.402	0.944	0.998
b14	371.3667	4895.344	0.956	0.998
b15	371.3333	4881.471	0.966	0.998
b16	371.4333	4891.426	0.945	0.998
b17	371.2000	4896.648	0.949	0.998
b18	371.1333	4905.568	0.943	0.998
b19	371.1333	4911.982	0.939	0.998
b20	371.3000	4928.562	0.870	0.998
b21	371.4000	4923.421	0.881	0.998
b22	370.9667	4923.206	0.904	0.998
b23	371.4333	4884.254	0.962	0.998
b24	371.5667	4883.771	0.943	0.998
b25	371.3333	4908.299	0.918	0.998
b26	371.3667	4869.413	0.966	0.998
b27	371.3333	4876.437	0.967	0.998

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
b28	371.4333	4904.047	0.928	0.998
b29	371.2333	4903.495	0.954	0.998
b30	371.4333	4910.944	0.917	0.998
b31	371.2667	4934.685	0.846	0.998
b32	371.1000	4895.059	0.929	0.998
b33	371.2667	4887.513	0.966	0.998
b34	371.4667	4888.257	0.952	0.998
b35	371.6000	4888.179	0.934	0.998
b36	371.6667	4898.782	0.907	0.998
b37	371.0000	4911.034	0.910	0.998
b38	371.0667	4900.547	0.919	0.998
b39	370.9333	4923.651	0.896	0.998
b40	371.2000	4903.821	0.934	0.998
b41	371.3333	4898.851	0.952	0.998
b42	371.2000	4886.097	0.951	0.998
b43	371.3000	4896.010	0.957	0.998
b44	371.0333	4916.654	0.920	0.998
b45	371.2000	4890.648	0.955	0.998
b46	371.1000	4905.059	0.936	0.998
b47	371.2000	4890.648	0.955	0.998
b48	371.0667	4910.547	0.929	0.998
b49	371.2000	4901.614	0.954	0.998

ภาคผนวก ค

- หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง
- เครื่องมือในการวิจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ที่ ศธ 0520.107(นฐ)/ 9164

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

19 พฤศจิกายน 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเทศบาลวัดแค (ธรรมวิธานราษฎร์บำรุง)

ด้วยนายพิรพัฒน์ รุ่งเรือง นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนใน สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวม ข้อมูลจากผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระและครูผู้สอนใน โรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำ วิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรด แจ้งหัวหน้ากลุ่มสาระและครูผู้สอนทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบถามให้แก่ นักศึกษาดังกล่าวด้วยตามความเหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยศ ไพวิทยศิริธรรม)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

1. เทศบาลนครนนทบุรี มีสถานศึกษา 5 แห่ง คือ
 - 1.1 โรงเรียนนครนนท์วิทยา 1 (วัดท้ายเมือง)
 - 1.2 โรงเรียนนครนนท์วิทยา 2 (วัดทินกรนิมิต)
 - 1.3 โรงเรียนนครนนท์วิทยา 3 (วัดนครอินทร์)
 - 1.4 โรงเรียนนครนนท์วิทยา 4 (วัดบางแพรกเหนือ)
 - 1.5 โรงเรียนนครนนท์วิทยา 5 (ทานสัมฤทธิ์)
2. เทศบาลนครปากเกร็ด มีสถานศึกษา 3 แห่ง คือ
 - 2.1 โรงเรียนวัดคู (นันทาภิวัตน์วิทยา)
 - 2.2 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา)
 - 2.3 โรงเรียนผาสุกมณีจักร มิตรภาพที่ 116
3. เทศบาลเมืองบางบัวทอง มีสถานศึกษา 1 แห่ง คือ
 - 3.1 โรงเรียนเทศบาลวัดละหาร
4. เทศบาลตำบลปลายบาง มีสถานศึกษา 2 แห่ง คือ
 - 4.1 โรงเรียนวัดสิงห์ (แจ่มจันวิทยาคม)
 - 4.2 โรงเรียนวัดโบสถ์
5. เทศบาลนครนครปฐม มีสถานศึกษา 5 แห่ง คือ
 - 5.1 โรงเรียนเทศบาล ๑ วัดพระงาม (สามัคคีพิทยา)
 - 5.2 โรงเรียนเทศบาล ๒ วัดเสนาหา (สมักรพลผลดง)
 - 5.3 โรงเรียนเทศบาล ๓ (สระกระเทียม)
 - 5.4 โรงเรียนเทศบาล ๔ (เขาวนปรีชาอุทิศ)
 - 5.5 โรงเรียนเทศบาล ๕ วัดพระปฐมเจดีย์
6. เทศบาลเมืองสามพราน มีสถานศึกษา 1 แห่ง คือ
 - 6.1 โรงเรียนเทศบาล 1 บ้านสามพราน
7. เทศบาลตำบลห้วยพลู มีสถานศึกษา 1 แห่ง คือ
 - 7.1 โรงเรียนวัดห้วยพลู
8. เทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ มีสถานศึกษา 1 แห่ง คือ
 - 8.1 โรงเรียนวัดเทียนดัด
9. เทศบาลเมืองปทุมธานี มีสถานศึกษา 1 แห่ง คือ

- 9.1 โรงเรียนเทศบาลเมืองปทุมธานี
10. เทศบาลเมืองท่าโขลง มีสถานศึกษา 1 แห่ง คือ
- 10.1 โรงเรียนเทศบาลท่าโขลง 1
11. เทศบาลเมืองลำสามแก้ว (อบต.คูคต) มีสถานศึกษา 1 แห่ง คือ
- 11.1 โรงเรียนจรนดิยุทธ
12. เทศบาลนครสมุทรสาคร มีสถานศึกษา 6 แห่ง คือ
- 12.1 โรงเรียนเทศบาลบ้านมหาชัย
- 12.2 โรงเรียนเทศบาลวัดแหลมสุวรรณาราม
- 12.3 โรงเรียนเทศบาลวัดดึกมहाชยาราม
- 12.4 โรงเรียนเทศบาลวัดโคกรกราก
- 12.5 โรงเรียนเทศบาลวัดเจษฎาราม
- 12.6 โรงเรียนเทศบาลวัดช่องลม
13. เทศบาลเมืองกระทุ่มแบน มีสถานศึกษา 1 แห่ง คือ
- 13.1 โรงเรียนเทศบาลศรีบุญยานุสรณ์
14. เทศบาลเมืองอ้อมน้อย มีสถานศึกษา 1 แห่ง คือ
- 14.1 โรงเรียนเทศบาลอ้อมน้อย
15. เทศบาลนครสมุทรปราการ มีสถานศึกษา 5 แห่ง คือ
- 15.1 โรงเรียนเทศบาล 1 (เยี่ยมเกษสุวรรณ)
- 15.2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดใน)
- 15.3 โรงเรียนเทศบาล 3 (คลองตาเค็ด)
- 15.4 โรงเรียนเทศบาล 4 (สิทธิไชยอุปถัมภ์)
- 15.5 โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดกลางวรวิหาร)
16. เทศบาลเมืองพระประแดง มีสถานศึกษา 3 แห่ง คือ
- 16.1 โรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรม
- 16.2 โรงเรียนเทศบาลป้อมแผลงไฟฟ้า
- 16.3 โรงเรียนเทศบาลวัดแค (ธรรมวิธานราษฎร์บำรุง)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษา
สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1
2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร
 - ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
3. ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน หัวหน้ากลุ่มสาระ 2 คน และพนักงานครู 2 คน
4. คำตอบที่ได้จะเป็นประโยชน์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม ไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแต่ประการใด จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านโปรดตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนทุกข้อคำถามตามสภาพความเป็นจริง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

นายพีรพัฒน์ รุ่งเรือง

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษา

สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อความ	สำหรับผู้วิจัย
1. เพศ [] ชาย [] หญิง	[] 1
2. อายุ [] 20 – 30 ปี [] 31 – 40 ปี [] 2 [] 41 – 50 ปี [] 51 ปีขึ้นไป	
3. อายุราชการ [] น้อยกว่า 10 ปี [] 10 – 20 ปี [] 3 [] 21 – 30 ปี [] 31 ปีขึ้นไป	
4. ตำแหน่งหน้าที่ [] ผู้บริหารสถานศึกษา [] หัวหน้ากลุ่มสาระ [] 4 [] พนักงานครู	
5. ระดับการศึกษา [] ปริญญาตรี [] ปริญญาโท [] 5 [] ปริญญาเอก	

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติในแต่ละทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาของท่านตามความเป็นจริงเพียงช่องเดียว โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

- 5 หมายถึง ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ทักษะในด้านความเป็นผู้นำ (skill in leadership)							
1	ผู้บริหารส่งเสริมความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นแก่บุคคลอื่น						[] 6
2	ผู้บริหารชักนำให้ผู้อื่นยอมรับวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน						[] 7
3	ผู้บริหารเสนอแนะความคิดเห็นให้กลุ่มในการวางแผนปฏิบัติงาน						[] 8
4	ผู้บริหารเสนอแนวความคิดวิธีการสอนใหม่ๆ ตลอดทั้งการแนะนำวัสดุอุปกรณ์ให้แก่ครู						[] 9
5	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้						[] 10
6	ผู้บริหารสร้างขวัญกำลังใจและจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ร่วมปฏิบัติงาน						[] 11
7	ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้อื่นได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่						[] 12
8	ผู้บริหารสร้างความเป็นกันเองเพื่อให้เกิดความรู้สึกใคร่ชอบพอซึ่งกันและกัน						[] 13
9	ผู้บริหารแนะนำครูให้เป็นผู้มีความรู้ในการปฏิบัติงาน						[] 14
10	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์						[] 15

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ (skill in human relation)							
11	ผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน						[] 16
12	ผู้บริหารยอมรับนับถือบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล						[] 17
13	ผู้บริหารสนใจปัญหาและความต้องการของครู						[] 18
14	ผู้บริหารยอมรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู						[] 19
15	ผู้บริหารสร้างความพอใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน						[] 20
16	ผู้บริหารอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ร่วมงาน						[] 21
17	ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือครูในด้านการเรียนการสอนและ แนะนำให้ครูได้ใช้ความสามารถในการแก้ปัญหา						[] 22
18	ผู้บริหารสร้างความเป็นกันเองและความคุ้นเคยแก่ผู้ร่วมงาน						[] 23
19	ผู้บริหารแสดงความสุขภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน และมีความจริงใจ ต่อผู้อื่น						[] 24
ทักษะในด้านกระบวนการกลุ่ม (skill in group process)							
20	ผู้บริหารสร้างวัตถุประสงค์ในการทำงานของกลุ่มเพื่อทุกคนจะ ได้รับทราบจุดหมายปลายทางของงาน						[] 25
21	ผู้บริหารให้กำลังใจ ชี้แนวทางประสานความคิดในการอภิปราย เพื่อให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น						[] 26
22	ผู้บริหารตัดสินใจร่วมกับผู้ร่วมงานอย่างมีเหตุผล ให้แนวคิดและ นโยบายในการปฏิบัติงาน						[] 27
23	ผู้บริหารดำเนินงานร่วมกับผู้ร่วมงาน ลงมือปฏิบัติงานตามที่ได้ ตัดสินใจ						[] 28
24	ผู้บริหารหาวิธี มอบหมายงานให้สมาชิกในกลุ่มได้มีส่วนร่วมใน การทำงานอย่างทั่วถึงเพื่อให้มีความรับผิดชอบร่วมกับผู้ร่วมงาน						[] 29
25	ผู้บริหารประเมินผลงานร่วมกับผู้ร่วมงาน						[] 30
26	ผู้บริหารสร้างวัตถุประสงค์ใหม่ในการทำงานของกลุ่ม						[] 31

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ทักษะในด้านการบริหารงานบุคคล (skill in personnel administration)							
27	ผู้บริหารเลือกบุคลากรใหม่เพื่อมาปฏิบัติงาน						[] 32
28	ผู้บริหารจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับหน้าที่การงาน						[] 33
29	ผู้บริหารให้คำปรึกษาแก่กลุ่มปฏิบัติงาน						[] 34
30	ผู้บริหารช่วยเหลือให้กำลังใจแก่กลุ่มปฏิบัติงาน						[] 35
31	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ใช้ความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่						[] 36
32	ผู้บริหารเปลี่ยนตัวบุคลากรตามความเหมาะสมของงาน						[] 37
33	ผู้บริหารจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะความรู้ความสามารถแก่ครู						[] 38
34	ผู้บริหารวิเคราะห์ปัญหาในการวางแผนปฏิบัติงานครั้งต่อไป						[] 39
ทักษะในด้านการประเมินผล (skill in evaluation)							
35	ผู้บริหารประเมินผลตามกระบวนการในการทำงาน						[] 40
36	ผู้บริหารเก็บรวบรวมหลักฐานต่างๆ อย่างมีระบบ						[] 41
37	ผู้บริหารประเมินผลตามวัตถุประสงค์						[] 42
38	ผู้บริหารช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานประเมินผลการทำงานของกลุ่มได้						[] 43
39	ผู้บริหารช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานตัดสินใจในการปรับปรุงกระบวนการทำงานของกลุ่มให้ดีขึ้น						[] 44
40	ผู้บริหารช่วยสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติในการนำผลที่ประเมินมาปรับปรุงการทำงานของตนเอง						[] 45
41	ผู้บริหารส่งเสริมการประเมินผลตนเอง						[] 46
42	ผู้บริหารประเมินผลความสามารถของคนในกลุ่มเพื่อเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้น						[] 47

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติในแต่ละคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนของท่านตามความเป็นจริงเพียงช่องเดียว โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

- 5 หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์							
1	ผู้เรียนยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอภิบาล ความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง						[] 48
2	ผู้เรียนปฏิบัติตามสัทธและ หน้าที่พลเมืองดีของชาติ						[] 49
3	ผู้เรียนมีความสามัคคี ประองคอง						[] 50
4	ผู้เรียนเข้าร่วม ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองคองที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม						[] 51
5	ผู้เรียนหวงแหน ปกป้อง ยกย่องความเป็นชาติไทย						[] 52
6	ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ						[] 53
7	ผู้เรียนปฏิบัติตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ						[] 54
8	ผู้เรียนเป็นแบบอย่างที่ดีของศาสนิกชน						[] 55
9	ผู้เรียนเข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับ สถาบันพระมหากษัตริย์						[] 56
10	ผู้เรียนแสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของ พระมหากษัตริย์						[] 57
11	ผู้เรียนแสดงออกซึ่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์						[] 58

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ข้อสัถยสุจริต							
12	ผู้เรียนให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง						[] 59
13	ผู้เรียนปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด						[] 60
14	ผู้เรียนปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา						[] 61
15	ผู้เรียนไม่ถือเอาสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง						[] 62
16	ผู้เรียนปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง						[] 63
17	ผู้เรียนไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง						[] 64
มีวินัย							
18	ผู้เรียนปฏิบัติตน ตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น						[] 65
19	ผู้เรียนตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน						[] 66
ใฝ่เรียนรู้							
20	ผู้เรียนตั้งใจเรียน						[] 67
21	ผู้เรียนเอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้						[] 68
22	ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ						[] 69
23	ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่างๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม						[] 70
24	ผู้เรียนบันทึกความรู้ วิเคราะห์ตรวจสอบ จากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปลงเป็นองค์ความรู้						[] 71
25	ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้ ด้วยวิธีการต่างๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน						[] 72

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
อยู่อย่างพอเพียง							
26	ผู้เรียนใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คู้มค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม						[] 73
27	ผู้เรียนใช้ทรัพยากรส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดี						[] 74
28	ผู้เรียนปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล						[] 75
29	ผู้เรียนไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด						[] 76
30	ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร						[] 77
31	ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข						[] 78
มุ่งมั่นในการทำงาน							
32	ผู้เรียนเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย						[] 79
33	ผู้เรียนตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ						[] 80
34	ผู้เรียนปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง						[] 81
35	ผู้เรียนทุ่มเททำงาน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน						[] 82
36	ผู้เรียนพยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ						[] 83
37	ผู้เรียนชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ						[] 84

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
รักความเป็นไทย							
38	ผู้เรียนแต่งกายและมีมารยาทงดงามแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ						[] 85
39	ผู้เรียนร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย						[] 86
40	ผู้เรียนชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย						[] 87
41	ผู้เรียนนำภูมิปัญญาไทยมาใช้ให้เหมาะสมในวิถีชีวิต						[] 88
42	ผู้เรียนร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย						[] 89
43	ผู้เรียนแนะนำ มีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย						[] 90
มีจิตสาธารณะ							
44	ผู้เรียนช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ						[] 91
45	ผู้เรียนอาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน						[] 92
46	ผู้เรียนแบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น						[] 93
47	ผู้เรียนดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ						[] 94
48	ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม						[] 95
49	ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น						[] 96

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล นายพีรพัฒน์ รุ่งเรือง
 ที่อยู่ปัจจุบัน 152/26 หมู่ 6 ตำบลห้วยจรเข้ม อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม 73000
 ที่ทำงาน โรงเรียนเทศบาล ๕ วัดพระปฐมเจดีย์ อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม 73000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2542 สำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านลาดวิทยา
 อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
 พ.ศ. 2546 สำเร็จการศึกษา ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาคณิตศาสตร์
 สถาบันราชภัฏเพชรบุรี อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี
 พ.ศ. 2551 ศึกษาต่อระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
 บริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
 วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2546 ครูผู้สอนโรงเรียนบวรชนวิทย์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
 พ.ศ. 2548 รับราชการตำแหน่ง ครูผู้ช่วย โรงเรียนเทศบาล ๕ วัดพระปฐมเจดีย์
 อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม
 พ.ศ. 2550 – ปัจจุบัน รับราชการ ตำแหน่ง ครู อันดับ คศ.1
 โรงเรียนเทศบาล ๕ วัดพระปฐมเจดีย์ อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม